

Kitaplık

TÜRK-İŞ

YÖNETİM KURULUNA SUNULAN

**İCRA KURULU
İDARİ RAPORU**

ARALIK 1980, ANKARA

TÜRK-İS YÖNETİM KURULU

(23-25.Aralık.1980, ANKARA)

1. İbrahim DENİZCİER
2. Sevket YILMAZ
3. Emin KUL
4. M.Sadık ŞİDE
5. Ömer ERGÜN
6. Kaya ÖZDEMİR
7. Orhan ERCELİK
8. Zeynel IRMAK
9. Kemal ÖZER
10. Mehmet TEZER
11. Cevdet SELVİ
12. Orhan BALTA
13. Zeki GEDİK
14. Yaşar A.DOĞUALP
15. Vahap GÜVENC
16. Yener KAYA
17. Kemal SARISOY
18. Necati CANSEVER
19. Hüseyin DÜZGÜN
20. Fevzi BAŞTÜRK
21. Akif KESKİN
22. Hasan Basri BABALI
23. Mustafa ÖZBEK
24. Muammer GÜR
25. Cemal CAVUŞOĞLU
26. Halit MISIRLIOĞLU
27. Faruk BARUT
28. Nevzat ÖZBAY
29. Uğur BATMAZ
30. H.İbrahim CAPAN
31. Hüseyin PALA
32. Şerafettin AKOVA
33. İbrahim ÖZTÜRK
34. Ahmet KURT
35. Sabri İSİK
36. Mustafa BAŞOĞLU
37. Servet SOFUOĞLU
38. Kenan DURUKAN
39. Ercan HERSEK
40. Fuat ALAN
41. Necati TAŞKIN

- TÜRK-İS Genel Başkanı
TÜRK-İS Genel Başkan Vekili
TÜRK-İS Genel Başkan Vekili
TÜRK-İS Genel Sekreteri
TÜRK-İS Genel Mali Sekreteri
TÜRK-İS Genel Eğitim Sekreteri
TÜRK-İS Genel Teşk. Sekreteri
Tarım-İs Sendikası Genel Başkanı
Maden Federasyonu Genel Başkanı
Zonguldak Maden-İs Genel Başkanı
Petrol-İs Sendikası Genel Başkanı
Tekgıda-İs Sendikası Genel Teşk.Sek.
Tekgıda-İs Sendikası Genel Eğitim Sek.
Seker-İs Sendikası Genel Başkanı
Teksif Sendikası
Deri-İs Sendikası Genel Başkanı
Ağaç-İs Sendikası Genel Başkanı
Selüloz-İs Sendikası Genel Başkanı
Basın-İs Sendikası Genel Başkanı
Kauçuk-İs Sendikası Genel Başkanı
Cimse-İs Sendikası Genel Başkanı
Kristal-İs Sendikası Genel Başkanı
Türk Çelik Metal Send.Genel Başkanı
Türk Metal Sendikası
Dok Gemi-İs Sendikası Genel Başkan Vekili
Yol-İs Federasyonu
Tes-İs Federasyonu Genel Sekreteri
Su-İs Sendikası Genel Sekreteri
Tezbüro-İs Sendikası Genel Başkanı
Koop-İs Sendikası Genel Başkanı
Tümtis Sendikası Genel Başkanı
DYF-İS Federasyonu Genel Başkanı
Hava-İs Sendikası Genel Başkanı
Likat-İs Sendikası Genel Başkanı
Haber-İs Sendikası
Sağlık-İs Sendikası Genel Başkanı
Toreyis Sendikası Genel Başkanı
Türk Harb-İs Sendikası Genel Başkanı
Türkiye Gazeteciler Sendikası
BİF Federasyonu Genel Sekreteri
TÜRK BEN Genel Başkanı

TÜRKİYE
BİLGİ MERKEZİ

Tarih:.....
Demirbaş No:.....
Tasnif No: 331.2806 T- A 80

Bilgi Sayısı: 1318

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULUNA SUNULAN
İCRA KURULU ÇALIŞMA RAPORU

F İ H R İ S T İ

KONULAR	SAYFA
- ÖNSÖZ	5
- KARARLARIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA	
a)-3/5 Eylül 1980 Tarihli Toplantının Kararları	6
- ATATÜRK'ÜN 100 NCÜ DOĞUM YILDÖNÜMÜ VE TÜRK-İŞ.....	11
a) Genel Kutlama Çalışmaları.....	11
b) TÜRK-İŞ'in Hazırlıkları.....	11
- SİYASAL, SOSYAL VE EKONOMİK DURUM	
a) 12 Eylül 1980 Öncesi Durum.....	13
b) Yeni Yönetim.....	14
c) Yeni Yönetimin İlk Açıklaması.....	14
d) Yeni Hükümet Programı.....	17
e) Ana Amaçlar.....	17
f) Can Güvenliği ve Terör.....	18
g) Ekonomik ve Mali Politika.....	18
h) Vergiler.....	19
i) Çalışma ve Sosyal Güvenlik.....	20
j) Demokrasiye Geçiş Programı.....	22
k) Hayat Pahalılığı.....	23
- TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ.....	25
a) Yapılan Girişimler.....	26
- KIDEM TAZMİNATI KONUSU.....	27
a) Yeni Yasal Düzenleme.....	27
b) Kıdem Tazminatı Fonu Kanunu.....	29
c) Kıdem Tazminatı Alacakları.....	32
- MEVZUAT ÇALIŞMALARI	
a) Asgari Ücretler.....	33
b) Çalışma Meclisi.....	39
c) 7. Çalışma Meclisine Katılacak İşçi Temsilcileri.....	41
d) Çalışma Meclisinin Gündemi İçin Öneriler.....	42
e) Hukuk İşlerimiz.....	43
- EĞİTİM RAPORU.....	47
a) Eğitim Çalışmaları.....	47
b) Milli Eğitim Bakanlığına Sunulan Rapor Özeti.....	48

./...

- TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI.....	50
a) 12 Eylül'e Nasıl Geldik?	51
b) 12 Eylül Sonrası TÜRK-İŞ.....	54
- SOSYAL GÜVENLİK KONULARI	
a) Yeni Yasal Düzenlemeler.....	60
b) TÜRK-İŞ/DGB Ortak Çalışma Grubu.....	66
c) TÜRK-İŞ/ÖGB Ortak Çalışma Grubu.....	73
- DIŞ İLİŞKİLERİMİZ	
a) Genel Durum.....	75
b) DGB/TÜRK-İŞ Genel Başkanlar Toplantısı.....	75
c) Uluslararası Irk Ayırımı Konferansı.....	77
- ILO YÖNETİM KURULU TOPLANTISI.....	79
- ICFTU İCRA KURULU TOPLANTISI.....	81
a) Komisyon Çalışmaları.....	81
b) Gündemin 9.ncu Maddesi: TÜRKİYE.....	83
c) ICFTU Bildiri Taslağı: TÜRKİYE'deki Durum.....	88
d) Genel Başkan İbrahim Denizcier'in Konuşması.....	89
e) İcra Kurulundaki Görüşmeler.....	93
f) Türkiye ile İlgili ICFTU İcra Kurulu Kararı.....	95
- DIŞ BÜLTEN.....	96
- İÇ BÜLTEN.....	96

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU
GÜNDEMİ
(23/25 Aralık 1980 Ankara)

1. AÇILIŞ
2. KARARLARIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA
 - a) 3/5 Eylül 1980 Tarihli Toplantının Kararları
3. ATATÜRK'ÜN 100 NCÜ DOĞUM YILDÖNÜMÜ VE TÜRK-İŞ
4. SİYASAL, SOSYAL VE EKONOMİK DURUM
 - a) 12 Eylül 1980 Öncesi Durum
 - b) Yeni Yönetim
 - c) Yeni Hükümet Programı
 - d) Demokrasiye Geçiş Programı
 - e) Hayat Pahalılığı
5. TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ
 - a) Yapılan Girişimler
6. KIDEM TAZMİNATI KONUSU
 - a) Yeni Yasal Düzenleme
 - b) Kıdem Tazminatı Fonu Kanunu
 - c) Kıdem Tazminatı Alacakları
7. MEVZUAT ÇALIŞMALARI
 - a) Asgari Ücretler
 - b) Çalışma Meclisi
 - c) Hukuk İşlerimiz
8. EĞİTİM RAPORU
 - a) Eğitim Çalışmaları
9. TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI
10. SOSYAL GÜVENLİK KONULARI
11. DIŞ İLİŞKİLERİMİZ
 - a) DGB/TÜRK-İŞ Genel Başkanlar Toplantısı
 - b) ILO Yönetim Kurulu Toplantısı
 - c) ICFTU İcra Kurulu Toplantısı
12. MALİ RAPOR
13. ÖNERİLERİMİZ
14. KAPANIŞ.

Ö N S Ö Z

Türk Milletinin başından çıkmış bulunan TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİNİN Yüksek Emir ve Kumanda zinciri içinde ülkede tüm yönetime el koyması sonucu,

Azgınlaşmış Anarşi ve terör frenlenmiş can ve mal güvenliği geniş ölçüde sağlanmıştır.

Ülkeve huzur getiren 12.Eylül.1980 Harekâtı TÜRK-İŞ'e onur vermiş, diğer işçi kuruluşlarının faaliyetleri durdurulurken TÜRK-İŞ Teskilâtı serbest bırakılmıştır. Bunun anlamı üzerinde dikkâtle durulmalı ve saptırılmadan gerçek manada değerlendirilmelidir.

Ülkemizin içinde bulunduğu olağanüstü dönemde olayların soğukkanlılıkla değerlendirilmesi gerektiğini ve Demokrasimizin sağlam temellere oturtularak tekrar işlerliğe kavuşturulmasına kadar çok dikkâtlı olunması icap ettiği bilinmektedir. Bu arada milletçe bir takım fedakârlıklara girilmesi ve bunun sıkıntılarına katlanılması gerekeceğinin unutulmaması lâzımdır.

TÜRK-İŞ, her zaman olduğu gibi bu nazik dönemde de ülke bütünlüğü ve Türk Milletinin refah ve huzuru için tüm gayretini kullanmaya ve bu yolda alınacak yapıcı önlemleri desteklemeye kararlıdır.

ARALIK/1980

Saygılarımızla

TÜRK-İŞ İCRA KURULU

KARARLARIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

3-5.Eylül.1980 Tarihlerinde Ankara'da yapılan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu olağan toplantısında alınan kararlar ve yapılan icraatlarla ilgili açıklamalar:

KARAR 1: Ülkemizin içinde bulunduğu genel sıkıntılardan kurtulması için; Cumhurbaşkanı seçiminin bir an önce sonuçlandırılması, çare olacaksa seçim kanununda gerekli ve zarurî değişikliklerin yapılarak erken seçime gidilmesi, bu yapılamıyorsa CHP-AP diyalogunun kurulması, meclislerin, işler hale getirilmesi, anarşi ve terörün önlenmesi, ekonomik, sosyal alanda beklenen önlemlerin alınmasıyla ilgili önemli kanunların 1981 Yılı bütçe görüşmelerinden evvel çıkarılmasının sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanı Vekili İhsan Sabri CAĞLAYANGİL Cumhuriyet Senatosu Başkan Vekili Mehmet ÜNALDI, Meclis Başkanı Cahit KARAKAŞ'ın ziyaret edilmesi, bilâhare Mecliste temsil edilen siyasi parti ve Grup Başkanlarının ziyaret edilmesi için İcra Kuruluna görev ve yetki verilmesine,

UYGULAMA 1: TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, ülkenin içinde bulunduğu vahim durumu 1980 Eylülünün ilk haftasında yaptığı bu toplantıda bir kez daha vurgulamış ve bugüne kadar büyük bir dikkât ve belâğatle yerine getirdiği UYARMA görevini bir defa daha tüm ilgililere karşı yapmaya teşebbüs etmiştir. Konu ile ilgili hazırlıklarını zamanın Başbakanı Süleyman DEMİREL'e yazılı olarak entikal ettirmiş, diğer kopyelerini de kararda belirtilen ilgililere ulaştırmak üzere bir program geliştirmiştir. Ancak buna gerek kalmamıştır. Çünkü, 12.Eylül.1980 Tarihinde Türk Silâhlı Kuvvetlerinin yüksek Komuta ve emir zinciri içinde ülkede tüm yönetime el koyması sonucu, tehlikeli gidiş durdurulmuştur.

KARAR 2: Halen sonuçlanmamış bulunan toplu iş sözleşmeleri ve grevlerle İcra Kurulunun daha yakından ilgilenmesi, bu arada KRİSTAL-İŞ Sendikasının Paşabahçede devam ettirdiği GREV ve Anlaşmazlık konusunda İcra Kurulunun devreye girmesi için KRİSTAL-İŞ Genel Başkanlığına, Uyuşmazlık Tutanağı ile yetki belgesinin en geç üç işgünü içinde İcra Kuruluna verilmesine,

UYGULAMA 2: 1980 Yılı toplu iş sözleşmelerinden çeşitli sebeplerle müzakereleri tamamlanmış olduğu halde imzalanamamış olanlara öncelik verilmek suretiyle Başbakanlık nezdinde muhtelif girişimlerimiz olmuş ancak hiçbir sonuç alınamamıştır.

Raporumuzun yazıldığı şu günlerde, bu alanda yapılmış yeni bir yasal düzenlemenin çıkması beklenmekte idi.

.../.

KARAR 3: TÜRK-İŞ 11. Genel Kurulunda alınan karar uyarınca, bir İŞÇİ BANKASI kurulması konusunda gerekli tetkik ve temaslarda bulunmak üzere yurdu-muza davet edilen ICFTU/ARO Müşaviri kadrosundan Bankacılık uzmanı Mr. Gerhard Schulz, 1/5.Eylül.1980 Tarihlerinde yaptığı incelemeler sonunda vereceği raporun İcra Kurulunca tetkiki ile bundan sonraki Yönetim Kurulu toplantısına kadar gerekli girişimlerde bulunması için yetkili kılınmasına,

UYGULAMA 3: İŞÇİ BANKASI kurulması yolunda başlatılmış bulunan çalışmaların, görülen lüzum üzerine bir süre ertelenmesi uygun mütalâa edilmektedir.

KARAR 4: Kurucusu ve ortağı olduğumuz AKMOSAN (Aksaray Motor Sanayii A.Ş.) Yönetim ve Denetim Kurullarında TÜRK-İŞ adına ver alıp da TÜRK-İŞ ile ilgisi kalmamış bulunanların bu görevlerden düşürülmesi ve yerlerine TÜRK-İŞ Yönetim Kurulundan seçilecek kişilerin atanması için, gerekli tetkik, araştırma ve girişimlerin yapılmasına,

UYGULAMA 4: AKMOSAN (Aksaray Motor Sanayii A.Ş.) konusunda yapılan inceleme sonuçları, HUKUK İŞLERİMİZ Bölüm'ünde ve MALİ RAPOR'da açıklanmış olacaktır.

KARAR 5: TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULUNUN 10/12.Nisan.1980 Tarih ve 6/4 Sayılı Kararı, bazı tereddütler sebebiyle uygulanamadığından, tarih ve sayısı belirtilen bu kararın hukukçulara incelenilerek tereddütlerin giderilmesi ve hazırlanacak açıklama raporunun, kesin karara bağlanmak ve gereği yapılmak üzere bundan sonraki toplantıya getirilmesine,

UYGULAMA 5: Bu konu taşıdığı önem sebebiyle bugün de gündem de olması gereken bir konudur üzerinde tekrar düşünülmesi icap eder.

KARAR 6: TÜRK-İŞ Genel Merkezi binasında ve 8. Bölge Temsilciliği için Bursa'da alınan hizmet binasında, yaptırılacak onarım işleri için gereken harcama, İcra Kuruluna verilen sarf yetkisi sınırını aştığından, Bir mühendise yaptırılacak keşif hizmetleri dahil gerekli onarım için yapılacak harcamada İcra Kuruluna yetki verilmesine,

UYGULAMA 6: TÜRK-İŞ 8. Bölge Temsilciliği hizmet binasının onarım işi için Genel Mali Sekreter Ömer ERGÜN görevli ve yetkili kılınmıştır. Bu alanda yapılan işlerin açıklanması MALİ RAPOR'da yer alacaktır.

KARAR 7: Federal Alman Hükümetince Türklere karşı alınan VİZE kararı karşısında ülke çapında bugüne kadar gösterilen tepkilere paralel olarak TÜRK-İŞ görüş ve girişimlerinin içte ve dışta sürdürülmesi için İcra Kuruluna görev ve yetki verilmesine, .../.

UYGULAMA 7: Federal Alman Hükümetince türk işçileri için konan VİZE mecburiyeti giderek bütün Avrupa ülkelerinde uygulanır hale gelmiştir.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU kararı uyarınca, VİZE konusu içte ve dışta ilgililerle müzakere edilmiş, 1980 Kasım başlarında Almanya'da yapılan TÜRK-İŞ DGB ortak çalışma grubu toplantısı gündemine alınmıştır.

Ayrıca, Cenevre'de yapılan ILO toplantısında, Brüksel'de yapılan ICFTU Toplantısında gündeme getirelen VİZE konusu temsilcilerimiz tarafından onur kırıcı bir işlem olarak nitelenmiş ve kısa zamanda kaldırılması talebimiz yenilenmiştir.

KARAR 8: Aidat borçlusu teşkilâtların çok kısa sürede borçlarını ödemesi için uyarılması ve sözleşmelerini bitiren teşkilâtların üye başına en az 50.-TL. hesabıyla teberruda bulunmasına,

Teşkilât Genel Başkanlıklarının gereği için bilgi sahibi edilmesine,

UYGULAMA 8: Aidat borçlarının tahsili ve üye başına en az 50.-TL. teberru ile ilgili girişimler ve alınan sonuçlar MALİ RAPOR da açıklanacaktır.

KARAR 9: İcra Kurulunca sunulan 1 Nolu öneri gereğince; müzakere edilen Disiplin dosyasında adı geçen PETROL-İŞ, DİY-İŞ ve AĞAC-İŞ Genel Başkanlıklarına birer vazi gönderilmesine, TÜRK-İŞ Ana Tüzüğü 8. Maddesi uyarınca olayla ilgili açıklama istenmesine alınacak cevapların ve bu alandaki gelişmelerin bir rapor halinde bundan sonraki toplantıya getirilmesine,

UYGULAMA 9: Disiplin dosyasında adı geçen PETROL-İŞ, DİY-İŞ ve AĞAC-İŞ Genel Başkanlıkları, TÜRK-İŞ Ana Tüzüğü 8. Maddesi uyarınca istenen açıklamaları göndermemişler ve konuya beklenen önemi vermemişlerdir.

KARAR 10: İcra Kurulunca sunulan 2 Nolu öneri gereğince; Temel ihtiyaç maddeleri fiyatlarındaki hızlı artış sonucu ortaya çıkan durum, halen yürürlükte bulunan Asgarî Ücret'in değerini geçersiz kılmıştır. Asgarî Ücretlerin yeniden tespitine güçlü gerekçe ve yeterli sebep vardır. Bu itibarla;

a) Sanayi ve Hizmet Kesiminde,

b) Tarım ve orman Kesiminde, Asgarî Ücretlerin suretle yeniden tesbitinin yapılabilmesi için, CALISMA BAKANLIĞINA, Komisyonun toplantıya çağrılmasını teminen yazılı bir başvuruda bulunulmasına, sonuç alınıncaya kadar ısrarın sürdürülmesine,

UYGULAMA 10: Asgarî Ücretlerin yeniden tespiti için TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU kararı uyarınca yazılı bir talepte bulunulmuştur.

12.EYLÜL.1980 Tarihinden sonra bu yazılı talep yenilenmiş bulunmaktadır. Konunun taşıdığı önem gözönünde tutularak ayrıca Çalışma Bakanı Prof.Dr. Turhan ESENER ziyaret edilmiş ve konuyla ilgili TÜRK-İŞ görüşü açıklanmıştır.

KARAR 11: İcra Kurulunca sunulan 2 Nolu öneri gereğince; Asgarî Ücret Tespit Komisyonunda görev alacak üyelerin aşağıdaki şekilde oluşturulmasına:

1. M.Sadık ŞİDE	TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
2. Kaya ÖZDEMİR	TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri
3. Ahmet KURT	LİKAT-İŞ Sendikası Genel Başkanı
4. Serafettin AKOVA	DYF-İŞ Genel Başkanı
5. Zeynel IRMAK	TARIM-İŞ Genel Başkanı
6. Yaşar A.DOĞUALP	ŞEKER-İŞ Genel Başkanı
7. Uğur BATMAZ	TEZBÜRO-İŞ Genel Başkanı
8. Faruk BARUT	TES-İŞ Genel Sekreteri
9. Hidayet ALTINAKAR	TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü
10. Cengiz SİPAHIOĞLU	TEKSİF Araştırma Uzmanı

Keyfiyetin Çalışma Bakanlığına duyurulmasına,

UYGULAMA 11: Sanayi ve Hizmet Kesimi ile Tarım ve Orman Kesimi Asgarî Ücretlerinin yeniden tespiti için çalışacak Komisyonda TÜRK-İŞ'i temsil eden seçilen heyet, Çalışma Bakanlığına bildirilmiş ve Asgarî Ücretlerin yeniden tespitine olan ihtivaç belirtilerek gerekli uyarıda bulunulmuştur.

KARAR 12: İcra Kurulunca sunulan 3 Nolu öneri gereğince: 1981 Yılında kutlanacak olan ATATÜRK'ün doğumunun 100. Yıldönümü için TÜRK-İŞ'in bir program yapmasına, öneride sunulan programın tashih edilmesine, ödüllerin diğer Anayasal Kuruluşlardaki uygulamaya paralel hale getirilmesine ve Programın TÜRK-İŞ şanına uygun düşecek şekilde geliştirilmesine, bu önemli görev için İcra Kurulunun yetkili ve görevli kılınmasına,

UYGULAMA 12: ATATÜRK yılının kutlanmasıyla ilgili programın oluşturulması ve TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULUNCA Kabul edilmiş bulunan 3 nolu İcra Kurulu önerisi doğrultusunda gerekli çalışmaların yapılması için Genel Eğitim Sekreteri Kaya ÖZDEMİR yetkili ve görevli kılınmıştır. Bu alanda yürütülen çalışmalar hakkında açıklama Raporumuzun ilgili bölümünde yer alacaktır.

KARAR 13: İcra Kurulunca sunulan 4 Nolu öneri gereğince: Çalışma Meclisi'nin toplanması ve tespit ettiğimiz konulardan müteşekkil gündemin müzakeresi için, ÇALIŞMA BAKANLIĞI'na vazılı başvuruda bulunulmasına, tetkik edilen 12 maddelik gündem taslağının, işaret edilen konularla takviye edilerek geliştirilmesine, ÇALIŞMA MECLİSİ toplantı tarihinin belirlenmesini müteakip TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU'nun olağanüstü toplantıya çağrılarak hazırlıkların bütünüyle gözden geçirilmesine ve son şekle kavuşturulmasına,

.../.

UYGULAMA 13: CALIŞMA MECLİSİ'nin toplanması isteğimiz Çalışma Bakanlığına yazılmış ancak 12.Eylül.1980 Tarihinden sonra ertelenmesi isteğinde bulunulmuştur.

Bu arada Çalışma hayatıyla ilgili konuların arka arkaya ele alınması sebebiyle ÇALIŞMA MECLİSİ'nin toplantıya çağırılması talebimiz yenilenmiştir.

KARAR 14: Üç gün devam eden TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunda ele alınan konular varılan sonuç ve kararlar ile yetkililerden taleplerimizi içeren hususlardaki tavır ve eğilimleri yansıtacak BİLDİRİ'nin tcr Kurulunca hazırlanmasına,

UYGULAMA 14: TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU toplantısı sonunda BİLDİRİ hazırlanmış ve basın aracılığıyla kamuoyuna duyurulmuştur.

ATATÜRK'ÜN 100 NCÜ DOĞUM YILDÖNÖMÜ

VE
TÜRK-İŞ

A- Genel Kutlama Çalışmaları,

Atatürk'ün doğumunun 100 ncü yılının kutlanması ve "ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KURULMASI" ile ilgili olarak 26 Eylül 1980 tarihli 2302 sayılı kanun resmi gazetede yayınlanmış olup, Bu kanunun amacı: Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ün doğumunun 100. yılı dolayısıyla Türk Devriminin, Türk ve İnsanlık Tarihi içindeki yerini ve önemini, büyüklüğünü, bütünleştiriciliğini, milliyetçiliğini, laiklik ve eğitim anlayışını, Atatürk'ün milli bağımsızlık hareketlerindeki öncülüğünü, dünya görüşünü, insanlık anlayışı ve barışçılığını, devlet adamlığı niteliklerini belirtmek yaymak ve yaşatmaktır.

Bu amaca ulaşmak için hedefleri tesbit etmek ve kutlama koordinasyon kurulunun hazırlayacağı plân ve program tasarılarını onaylamak ve çalışmaların genel gözetimini yapmak üzere Devlet Başkanı nezdinde bir Milli Komite kurulması: Milli Komitenin onayladığı plan ve programları uygulamak, uygulamayı denetlemek, çalışmalarda koordinasyon ve işbirliğini sağlamak üzere, merkezde Başbakanın veya uygun göreceği bir bakanın başkanlığında bir kutlama koordinasyon kurulu oluşturulması öngörülmüştür.

B- TÜRK-İŞ'in Hazırlıkları

Kutlama Koordinasyon Kurulunca,

1- Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu ve büyük önderi Atatürk'ü bütün dünya çocuklarına tanıtmak, Türkiye ile aralarında sosyal, kültürel ilişkileri sıklaştırmak, çocuklarda kişisel duygu ve dünya görüşünün renk çizgi ve şekillerle ifade kabiliyetinin, yaratma gücünün gelişmesine yardım etmek dünya çocuklarının Atatürk'ün dünya barışına yaptığı hizmetleri ve Türkiye'yi tanımalarını sağlamak amacıyla "Uluslararası Atatürk Çocuk Resim Yarışması" açılması,

2- Atatürk'ün askeri yönden tanıttacak 50 resimlik bir albüm hazırlanması konusunda Konfederasyonumuza görev verilmiş bulunmaktadır.

./..

Kutlama Koordinasyon Kurulu Danışmanlar toplantılarına Araştırma Müdürü Hidayet Altınakar katılmış, bu toplantılarda Kutlama Koordinasyon Kurulunun hazırlık çalışmaları ele alınmış, ve hazırlıklarla ilgili görüşlerimiz bildirilmiştir.

Atatürk'ün 100. Yıldönümünün kutlanması ile ilgili olarak 3-5 Eylül 1980 tarihli Yönetim Kurulumuz toplantısında kabul edilmiş olanı Atatürk'ün doğumunun 100. yıldönümünü kutlamak amacıyla ilk öğretimden başlayarak orta, lise, mesleki ve teknik okullar, üniversite öğrencileri ve işçilerimiz arasında "Kompozisyon ve İlmi Araştırma" yarışmaları düzenlenmesi, kazanan yarışmacıların ödüllendirilmesi, kazanan eserlerin bir kitap halinde basılması ve Türk-İş dergisinde yayınlanması, ayrıca ödül kazanan eser sahiplerinin katılacağı sempozyumlar düzenlenmesi konusundaki icra kurulu önerimiz Milli Komitece uygun bulunmuş ve bu yarışma ile ilgili hazırlık çalışmalarına başlanmıştır.

Konfederasyonumuzun kutlama hazırlık çalışmalarının dışında, bağlı kuruluşlarımızın da hazırlık çalışmaları içerisinde olduklarını memnuniyetle görmekteyiz.

Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı'nın kutlanması amacıyla yapılan hazırlık çalışmaları ile ilgili olarak Antalya'da Tes-İş Sendikası tarafından bir Atatürk Anıtı dikilmesi için girişimlerde bulunulduğunu Konfederasyonumuza bilgi için gönderilen yazılarından öğrenmiş bulunmaktayız.

Diğer teşkilâtlarımızda bu konuda yaptıkları yada yapacakları hazırlık çalışmalarından Konfederasyonumuzu haberdar etmeleri, konfederasyonumuz bünyesinde yapılacak kutlama hazırlık çalışmalarının işbirliği ve koordinasyonu bakımından yararlı olacağı kanatındeyiz.

Kutlama Koordinasyon Kurulunca Konfederasyonumuza verilen görevler ile Yönetim Kurulumuzca alınan kararın uygulanması konusunda gereken tedbirin alınmasını ve uygulama ile ilgili bir komite kurulmasını tensiplerinize arzederiz.

SIYASAL, SOSYAL VE EKONOMİK DURUM:

Ülkemizin içinde bulunduğu durumun değerlendirmesini yaparak günümüz ve gelecekle ilgili bazı hükümler ortaya koymadan önce, içinde bulunduğumuz durumun yapısını oluşturan bazı yeni düzenlemeler ve girişimlerin yapılmasını zorunlu kılan sebepler üzerinde durmak gerekir inancındayız.

12.Eylül hârekatından sonra maskelerin düşmesiyle her ne kadar bazı durumlar daha da aydınlanmış ise de gerçek bir değerlendirme yapabilmenin yine de geçmişini iyi tahlil etmeden, mümkün olamayacağı da gerçektir.

12.EYLÜL.1980 ÖNCESİ DURUM:

12 Eylül öncesi durum hakkında Eylül'ün ilk günlerinde yapılan Yönetim Kurulumuza sunulan raporumuzda her ne kadar demokratik rejim ve onun vazgeçilmez unsuru olan demokratik sendikacılık hareketinin sorun ve beklentileri hakkında avrıntılı bilgi verilmiş olup bazı değerlendirmeler yapılmış ise de, bu dönemin en öznel değerlendirmesini Millî Güvenlik Konseyinin ilk açıklamasında bulmak mümkündür. Başta parlamenterlerin TBMM'ni işlemez duruma getirmeleri, siyasal partilerin uzlaşmaz ve kısır çekişmeleri, siyasî bunalımla beraber gündeme gelen sosyal ve ekonomik bunalım ve nihayet bu güvensiz ortamdan yararlanmak isteyen yıkıcı ve bölücü mihrakların başta Atatürk ilkeleri ve Türk Milletinin temel değer yargıları ile ülkenin bölünmezliğine karşı giderek yoğunlaştırdıkları saldırılar; ülkenin geleceğini ciddi bir şekilde tehlikeye düşürecek bir ortam yaratmış bulunuyordu.

Sosyal ve siyasal bunalımın sebebi veya neticesi, ne olursa olsun ekonomik durum için de bu dönemde söylenebilecekler, iyimser bir tablo oluşturmuyordu. 24.Ocak.1980'de alınan ekonomik kararların enflasyonu kontrol altına almaya yetersiz kalması ekonomiyi kapasite kullanımı ve üretim bakımından yeterli bir düzeye ulaştırarak tedbirler alınmadan uygulamaya konulan kontrolsüz fiyat politikası arz-talep dengesizliğinin yarattığı ve petrol fiyatları artışının da körüklediği hayat pahalılığını ekonomik dengeleri köklü değişikliğe uğratacak bir vola kanallı olmuştur. Sosyal ve siyasal bunalımın yarattığı güvensiz ortamı bir düzeye kadar yeni istihdam imkânı yaratmaya yönelik girişimleri baltalayabiliyordu ancak, özellikle dış ödemeler dengesinde önemli açıkları kapatacak ihracat konusuna da özendirici tedbirlere rağmen, iç piyasadaki tatlı ve kolay kârlar nedeniyle ilgilileri yönlendirmek mümkün olmuyordu.

Anayasamızın sosyal devlet ilkesine rağmen dar gelirliyi koruyacak tedbirlerin alınmasında ilgililerin takındığı tavır, Devlet adına yapılan bazı girişimlerin ve yanlış davranışların büyük bir kesim üzerinde yarattığı hoşnutsuzluk ve nihayet haklar ve sorumluluklar konusunda yaratılan

nimet-külfet dengesizliği, demokrasiye olan inançları ciddi bir şekilde tehdit etmeye başlamıştı.

İşte böyle bir ortamda ülke bütünlüğünü korumak, milli birlik ve beraberliği sağlamak, muhtemel bir iç savaşı ve kardeş kavgasını önlemek, devlet otoritesini ve varlığını yeniden tesis ettirmek ve demokratik düzenin islemesine mani olan sebepleri ortadan kaldırmak, iç hizmet kanunlarının verdiği yetki ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin kaçınılmaz görevi olmuştur.

YENİ YÖNETİM:

Türkiye Cumhuriyetini kollama ve koruma görevini Yüce Türk Milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararı alan Türk Silahlı Kuvvetleri ülke yönetimine 12 Eylül sabahı bütünüyle el koydu. Bu hareketin amacı yine Milli Güvenlik Konseyinin bir numaralı bildirisinin ilk bölümünde şöyle açıklanmaktadır.

" Büyük Atatürk'ün bize emanet ettiği ülkesi ve milleti ile bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti son yıllarda izlediğiniz gibi dış ve iç düşmanların tahriki ile varlığına rejimine ve bağımsızlığına yönelik fikrî ve fiziki haince saldırılar içindedir. Devlet başlıca organları ile işlemez duruma getirilmiş. Anayasal Kuruluşlar tezat veva suskunluğa bürünmüş, sivasî partiler kısır çekişmeler ve uzlaşmaz tutumları ile devleti kurtaracak birlik ve beraberliğe sağlayamamışlar ve lüzumlu tedbirleri alamamışlardır. Böylece yıkıcı ve bölücü mihraklar faaliyetlerini alabildiğine arttırmışlar ve vatandaşların can ve mal güvenliği tehlikeye düşürülmüştür. Atatürkçülük yerine irticai ve diğer sapık ideolojik fikirler üretilerek sistemli bir şekilde ve haince ilkokullardan Üniversitelere kadar eğitim kuruluşları idari sistemi, yargı organları, iç güvenlik teşkilâtı işçi kuruluşları, siyasi partiler ve nihayet yurdumuzun en muhsur köşelerindeki yurttaşlarımız dahi saldırı ve baskı altında tutularak bölünme ve iç harbin eşiğine getirilmişlerdir. Kısaca devlet güçsüz bırakılmış ve acze düşürülmüştür."

YENİ YÖNETİMİN İLK AÇIKLAMASI:

Millî Güvenlik Konseyi ve Genel Kurmay Başkanı olarak Türk Silahlı Kuvvetler adına avnı gün bir açıklama yapan Orgeneral Sayın Kenan EVREN geniş bir durum değerlendirmesiyle beraber amaç ve yöntemlerinin ne olacağı konusunda özetle şu hususları ortaya koyuyordu:

"Türk Silahlı Kuvvetleri en kısa zamanda Bakanlar Kurulunu kurarak sorumluluğunu bu kurula bırakacaktır. Türkiye Cumhuriyeti NATO dahil tüm ittifak ve anlaşmalara bağlı kalacaktır.

- İktidara gelen çeşitli iktidarların her yıl artan hızla yaygınlaşan ve dünya tarihinde sayısız örnekleri görülen özel harbin sızma ve çökertme hareketına karşı iç güvenliği saqlavıcı kararları ve tedbirleri birinci öncelikle alacaklarını vaad etmelerine rağmen, sonuc alacak teşebbüsleri siyasî çıkar çatışmaları ve basit parti hesapları, kanrılar, hayaller gerçek dışı talepler ve Türk Devleti'nin niteliklerine ters düşen gizli ve açık emeller arasında kaybolup gitmiştir.
- Düşmanın amaç ve yöntemleri anarşi terör ve bölücülüğün ulaştığı düzey, özel hukukî tedbirlerle idari düzenlemelere sosyal koşulların melistirilmesine milli eğitim ve iş hayatının düzenlenmesine ihtivaç göstermektevken milletin vekaletini taşıyan milletvekilleri ve senatörler meclislerde aylardan beri hic bir sorumluluk duymadan yalnız parti menfaat ve disiplini uğruna bu olaylara sevirici kalabilmişlerdir.
- Hukuk devleti kavramı, bir kısım anayasal kuruluşlarca devletin parçalanması pahasına da olsa yalnız kişilerin müdafaası olarak yorumlanmış, devletin ve milletin savunulması ise, sahipsiz kalmıştır.
- Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesinin birlikte getirdiği sorumluluk, uygulamada kuvvetler çatışmasına dönüştürülmüştür.
- Düşüncelerimiz, dinimiz üzerinde ve akla gelebilecek her konuda dış ve iç kavnaklı bölücü ve yıkıcı faaliyetler bütün şiddeti ile sürdürülürken ne hazindir ki, bir kısım gerçeğe uymayan özerklik, dar görüşlü sahibinden başkasının inanmadığı bilimsellik ve koşulları dikkâte almayan salt hukuk savunucuları, yıkılacak devletin enkazı altında kalacaklarının, yok olup gideceklerinin idraki içinde olmadıkları görünümünü vermişlerdir.
- Siyasî partiler, bu kritik dönemde milletin özlemle beklediği önlemleri almak yerine, iç gerilimi devamlı olarak arttırarak, yıkıcı ve bölücü mihrakları büsbütün kışkırtarak onlara cür'et, cesaret verecek bevan ve eylemleriyle adeta yarışircasına seçim yatırımları için zemin yaratma vollarını tercih etmişlerdir.
- İktidara gelen siyasi partiler devlet teşkilâtının bütün kademelerini kendi görüşleridoğrultusundaki kişilerle durdurarak, kamu görevlilerinin ve vatandaşların bir tarafa girerek kamplara bölünmesini zorunlu hale getirmişler, giderek anarşi ve bölücülüğü destekleyen kavnakların şekillenmesine ve kamu kuruluşlarında çalışanların, polis ve öğretmenlerin dahi birbirine düşman kamplara ayrılmalarına neden olan partizan tutum ve davranışlardan vaz geçmemişlerdir.
- Bir kısım bedbahlar, Türk Milletinin bağımsızlığını, birlik ve beraberliğini temsil eden İstiklâl Marşımıza kovu taasup veva sapık ideolojik

- İktidara gelen çeşitli iktidarların her yıl artan hızla yaygınlaşan ve dünya tarihinde sayısız örnekleri görülen özel harbin sızma ve çökertme hareketına karşı iç güvenliği sağlayıcı kararları ve tedbirleri birinci öncelikle alacaklarını vaad etmelerine rağmen, sonuc alacak teşebbüsleri sivasî çıkar çatışmaları ve basit parti hesapları, kaprisler, hayaller gerçek dışı talepler ve Türk Devleti'nin niteliklerine ters düşen gizli ve açık emeller arasında kaybolup gitmiştir.
- Düşmanın amaç ve yöntemleri anarsî terör ve bölücülüğün ulaştığı düzey, özel hukukî tedbirlerle idari düzenlemelere sosyal koşulların geliştilmesine milli eğitim ve iş hayatının düzenlenmesine ihtivaç göstermekteken milletın vekaletini taşıyan milletvekilleri ve senatörler meclislerde aylardan beri hiç bir sorumluluk duymadan yalnız parti menfaat ve disiplini uğruna bu olaylara sevirici kalabilmişlerdir.
- Hukuk devleti kavramı, bir kısım anayasal kuruluşlarca devletin parçalanması pahasına da olsa yalnız kişilerin müdafaası olarak yorumlanmış, devletin ve milletin savunulması ise, sahipsiz kalmıştır.
- Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesinin birlikte getirdiği sorumluluk, uygulamada kuvvetler çatışmasına dönüştürülmüştür.
- Düşüncelerimiz, dinimiz üzerinde ve akla gelebilecek her konuda dış ve iç kavnaklı bölücü ve yıkıcı faaliyetler bütün şiddeti ile sürdürülürken ne hazindir ki, bir kısım gerçeğe uymayan özerklik, dar görüşlü sahibinden başkasının inanmadığı bilimsellik ve koşulları dikkâte almayan salt hukuk savunucuları, yıkılacak devletin enkazı altında kalacaklarının, yok olup gideceklerinin idraki içinde olmadıkları görünümünü vermişlerdir.
- Siyasî partiler, bu kritik dönemde milletin özlemle beklediği önlemleri almak yerine, iç gerilimi devamlı olarak arttırarak, yıkıcı ve bölücü mihrakları büsbütün kışkırtarak onlara cür'et, cesaret verecek bevan ve eylemleriyle adeta yarışırçasına seçim yatırımları için zemin yaratma yollarını tercih etmişlerdir.
- İktidara gelen siyasi partiler devlet teşkilâtının bütün kademelerini kendi görüşleridoğrultusundaki kişilerle durdurarak, kamu görevlilerinin ve vatandaşların bir tarafa girerek kamplara bölünmesini zorunlu hale getirmişler, giderek anarsî ve bölücülüğü destekleyen kavnakların şekillenmesine ve kamu kuruluşlarında çalışanların, polis ve öğretmenlerin dahi birbirine düşman kamplara ayrılmalarına neden olan partizan tutum ve davranışlardan vaz geçmemişlerdir.
- Bir kısım bedbahlar, Türk Milletinin bağımsızlığını, birlik ve beraberliğini temsil eden İstiklâl Marşımıza kovu taasup veva sanık ideolojik

amaçlarla protesto maksadıyla oturarak veya istiklâl Marşı verine enternasyonalî söyleyerek açıkça saygısızlık gösterebilmişler ve buna doğrudan sorumlu kişiler, tevil yoluna sapmak suretiyle savunmalarını yapabilmişlerdir.

- Uyarı mektubundan sonra, bir kısım yasaları etkisiz hale getirerek çıkaran Meclislerimiz 22.Mart.1980 Tarihinden beri, sayasi çıkar hesapları ile çıkmaza süreklenen Cumhurbaşkanlığı seçiminden dolayı, içinde bulunduğumuz buhran ile mücadelede en kıymetli unsur olan zaman, fütursuzca harcamışlardır.
- Vatandaşlarımızın tam bir kardeşlik bağı ile kavnaşmalarını engellemek isteyen kışkırtıcılar, siyasi destek görmüşlerdir.
- Bir kısım Anayasal kuruluşlar, muhtelif etkiler altında, anarşi, terör ve bölücülük karşısında, tarafsız, adil ve ortak bir yol izlemek yerine, bizzat Anayasanın ihlâli karşısında dahi sessiz kalmayı tercih etmişlerdir.
- Devlet çökertildiği zaman Anayasa'nın kanatları altına sığınan bütün hukuk kurumları ile özel bilim, müessese ve derneklerin bu enkaz altında yok olacağı unutulmuştur.
- İşte bütün bunlar ve buna benzer sayılabilecek ve hepimiz tarafından yakinen bilinen daha birçok sebeplerden dolayı Türk Silâhlı Kuvvetleri ülkenin ve milletin bütünlüğünü, milletin hak, hukuk ve hürriyetini korumak, can ve mal güvenliğini sağlayarak korkudan kurtarmak refah ve mutluluğunu sağlamak, kanun ve nizam hakimiyetini, diğer bir deyimle devlet otoritesini tarafsız olarak yeniden tesis ve idame ettirmek gavesiyle, devlet yönetimine el koymak zorunda kalmıştır.
- Vatandaşlarımızı kaderde, kıvançta ve tasada ortak bir bütün halinde millî suor ve ülküler etrafında birleştirmenin, iç barış ve huzurun sağlanmasında vazgeçilmez faktör olduğu düşüncesiyle, Atatürk Milliyetçiliğinden hız ve ilham alınan politikada Yurtta Sulh, Cihanda Sulh ilkesine bağlı kalmanın, milli mücadele ruhunun millet egemenliğine, Atatürk ilke ve devrimlerine olan bağlılığın tam suorunu yerleştirmek ve geliştirmekle ulusça özdeşlenebileceğine inanıyoruz.
- Çalışkan ve vatanperver Türk işçisinin mevcut ekonomik koşullar çerçevesinde her türlü hakları korunacaktır. Ancak, temiz Türk işçisini sömüren onları kendi ideolojik öörüşleri istikametinde kullanmak için her türlü baskı oyunlarına başvuran, işçinin hakkı yerine kendi menfaatlerini ön plânda tutan bazı ağaların bu faaliyetlerine asla müsaade edilmeyecektir. Bütün işverenlerin işbarışının koşullarını sağlayacak esaslardan ayrılmadan üretimin arttırılması ve ihracata yönelik gayretlerin gelişmesine yardımcı olmaları için her türlü tedbir alınacaktır.

- Köylünün, milletimizin efendisi olduğu inancını kuvveden fiile çıkarmak için tarım alanında üretimi artıracak bir tarım seferberliği ve fiyat politikasıyla gerekli diğer tedbirlerin alınmasına bilhassa önem verilecektir. Türk köylüsünün tarlasından avrılıp şehirli hirlere göç etmesini zorlayan ekonomik ve sosyal sebeplere care aranacaktır."

Yapılan bu açıklamadan sonra 16.Eylül.1980 Tarihinde yine Devlet Başkanı Orgeneral Kenan EVREN bir basın toplantısı yapmış, Türk ve Dünya Kamuoyna hareketin amaçlarını su madde başlıklarında açıklamıştır.

1. Milli Birliği korumak,
2. Anarsi ve terörü önleyerek, can ve mal güvenliğini tesis etmek,
3. Devlet otoritesini hakim kılmak ve korumak,
4. Sosyal barışı, milli anlayış ve beraberliği sağlamak,
5. Sosyal adalete, ferdi hak ve hürriyete ve insan haklarına davalı laik ve cumhuriyet rejimini işlerli kılmak,
6. Ve nihayet makul bir sürede vasal düzenlemeleri tamamladıktan sonra sivil idarevi yenden tesis etmek.

YENİ HÜKÜMET PROGRAMI :

Yeni dönemin amaç ve hedefleri ile izlenecek yol hakkındaki açıklamalardan sonra gündemdeki ilk madde, yeni hükümetin kurulması olarak belirleniyordu. Nitekim emekli Oramiral Bülent ULUSU yeni kabineyi kurmakla görevlendirildi. Olağanüstü dönemlerde kurulan hükümetlerde görev alan teknisyenlerin ağırlıkta olduğu ve Genel Sekreterimiz M.Sadık SİDİF'in de Sosyal Güvenlik Bakanlığını üstlendiği yeni hükümetin programı 27.Eylül. 1980 Günü Millî Güvenlik Konsevinde okundu ve güvenovuy aldı.

Türk işçisinin her türlü haklarının korunacağı vaad edilen programda özetle su hususlara yer verilmiş bulunuyordu:

ANA AMAÇLAR:

- Devletin temelindeki düzenlemeler, Atatürk ilkeleri ışığında yapılacak ve Cumhuriyeti bir daha zor durumlara düşürmeyecek tedbirler alınacak
- Son 30 Yıllık tecrübelerden yararlanarak yeni bir Anayasa hazırlanacaktır.
- Türkiye Cumhuriyetinin temel mevzuatı süratle yenden gözden geçirilecek mevzuat tıkanıklıkları ortadan kaldırılacaktır.
- Kamu yönetiminde aşırı merkezizetçilik ortadan kaldırılacaktır.
- Bölge idareleri kurulacak, taşrada yeni bir teşkilatlanmaya gidilecek, kurulacak bölge idarelerine, özellikle malî, ekonomik ve teknik konular başta olmak üzere devlet hizmetlerinin işlevisini kolaylaştırıcı yetkiler verilecektir.

- İdarenin tam bir tarafsızlık içinde, vatandaşın hizmetine koşması sağlanacaktır.
- Devlet kadrolarındaki aşırı siskinlikler bir zaman süreci içinde giderilmeye çalışılacak.
- Formaliteler kaldırılacak, basit sade ve pratik yöntemler geliştirilerek uygulamaya konulacaktır

CAN GÜVENLİĞİ VE TERÖR:

- Yurtta sulh ve sükunu sağlayacak her türlü tedbir, en seri ve kesin şekilde alınacak.
- Devamlı olarak sıkıyönetime başvurmamak için idareye olağanüstü tedbirler alma imkânını ve yetkisini sağlayan Olağanüstü Hal Yasası en kısa zamanda hazırlanacak.
- Polis vazife ve yetkileri kanunu yeniden gözden geçirilecektir.
- Derneklerin amaçları dışında faaliyet göstermeleri ve sivasete karışmaları kesinlikle önleneyecek. Mali ve idari denetimlerinde ortaya çıkan aksaklıklar mutlaka giderilecektir.
- Kaçakçılıkla, özellikle silah ve mermi kaçakçılığı ile yapılacak mücadelelerin etkili olabilmesi için, gerekli mevzuat süratle hazırlanacak, güvenlik kuvvetlerinin bütün imkânları seferber edilecek.
- Tecrübeli ve emil kişilerden oluşan mahkemelerin süratle ve adil kararlar verebilmelerini ve bunların korkusuzca uygulanmasını sağlayacak yasal ve idari tedbirler derhal alınacak gerektiğinde bu amaçla özel ihtisas mahkemeleri kurulabilmesi için yasal düzenlemeler yapılacak.
- Siyasî Partiler Kanunu, Türk Ceza Kanunu başta olmak üzere anarşi ve terörü önleyecek siyasî istikrarı sağlayacak değişiklikler yapılacak.
- Cezaevlerinde güvenlik ve disiplin sağlanacak.

EKONOMİK VE MALİ POLİTİKA:

- Mevcut ekonomik istikrar programının uygulanmasına devam edilecek.
- Piyasa ekonomisinin kurallarının işlediği bir ortam içinde ekonomik sorunların çözümüne çalışılacak.
- Uygulanmakta olan kur politikası, titizlikle takip edilecek.
- Üretimi artıracak ve atıl kapasiteleri harekete geçirilmesini sağlayacak tedbirler alınacak.
- Ekonomide gelişme ve istikrarı sağlayacak ve koruyacak olan para-kredi uygulamalarına devam edilecek.
- Kamu idaresindeki ısrıflar önleneyecek, kamu iktisadi teşebbüslerinin ürünlerinin fiyatları ile malivetleri arasında enflasyonu körükleyecek denge-sizliklerin meydana gelmesi önleneyecek.

VERGİLER:

- Devletin bütün kazanç ve gelirlerden makûl oranda vergi almasını sağlayacak gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
- Vergi yükünün kisiler arasında ve sektörler arası adaletsiz dağılımı düzeltililecek.
- Vergi oranları yeniden tesbit edilecek.
- En az geçim indiriminin yükseltilmesi gibi tedbirlerle ücretliler ve sabit gelirliler üzerindeki vergi yükü hafifletilecek.

İTHALAT VE İHRACAT:

- İhracatımızın geliştirilmesinde karşılaşılan güçlükleri giderici yeni tedbirlerin alınması için sürekli çalışılacak.
- İthalat rejiminde ve gümrük hadlerinde sağlıklı ve dış dünya ile rekabet edilebilecek bir sanayileşmeyi destekleyecek düzenlemeler gerçekleştirilecek.

YENİ YATIRIMLAR:

- İhracat sigortası uygulamasına geçilecek,
- Ekonomiyi ve ulusal güvenliği dışa bağımlılıktan kurtaracak sanayilere ve savunma sanayiine önem verilecektir.
- Kamu sektörü yatırımlarında enerji başta olmak üzere büyük bir süratle tamamlanabilir yatırımlara öncelik verilecektir.
- Geri kalmış bölgelerde yatırımların teşviki için, etkin tedbirler alınacaktır.
- Sanayileşmeyle ilgili mevzuat günün şartlarına uygun bir şekilde düzenlenecek.

KAÇAKCILIKLA MÜCADELE:

- TIR kamyonlarının gidiş ve geliş hattı üzerinde çeşitli noktalarda TIR kontrol zinciri oluşturularak bu şekilde yapılan kaçakçılık bövlece önleneyecek,
- Sigara kaçakçılığını önlemek amacıyla sigara üretimi için özel sektöre de imkân tanımak üzere yasal düzenleme yapılacak.

MİLLÎ EĞİTİM:

- Millî eğitim temel kanunu ve Üniversiteler Kanunu üzerinde gerekli çalışmalar ve düzenlemeler yapılacak,
- Öğretmenler ve yöneticiler politikadan tümü ile arındırılacak ve derneklerin amaç ve faaliyetleri ne olursa olsun kesinlikle politika dışında tutulmaları için her türlü yasal ve idari düzenlemeler yapılacak.

DİŞ İLİŞKİLER:

- Başta ABD olmak üzere tüm NATO üyesi ülkelerle olan ilişkiler geliştirilecek.
- Türkiye'nin AET'ye tam üye olarak girebilmesi için çaba gösterilecektir.
- İslam ülkeleri ile ilişkiler her alanda sürdürülecek.
- Tüm komşu ülkelerle ve Sovyetler Birliği ile olan dostane ilişkilerin geliştirilmesine özel önem verilecektir.
- Filistin Kurtuluş Örgütü'nün haklı davası desteklenecektir.

SAĞLIK HİZMETLERİ:

- Sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde sosyal adalet ve sosyal kalkınma ön plânda tutulacak, vatandaşlar sağlık hizmetlerinden eşit olarak yararlanacak.
- Sağlık personelinin tam gün çalışmasına ilişkin yasa, halkın devlet ve hekimlerin hak ve sorumluluklarını gözeterek şekilde yeniden düzenlenecek.

GECEKONDU VE KONUT SORUNU:

- Gecekondu bölgelerinin hızla ıslahı ve kentle bütünleşmesi sağlanacak.
- Artan konut ihtiyacını karşılamak ve gecekondu yapımını önlemek amacıyla milli konut politikası doğrultusunda ucuz ve toplu konut yapımı teşvik edilecektir.

KÖYE-KÖYLÜYE HİZMET:

- Haklı bir hizmet özlemi içinde bulunan köylümüzün sorunlarına ve köye yönelik alt yapı hizmetlerine ciddiyetle eğilinecektir.
- Yurt çapında dengeli ve üretimi arttırıcı bir köy yolu ağının oluşturulmasına çalışılacak. Tüm köylerin sıhhi ve yeterli içme suya ve elektrikle kavuşması için özellikle geri kalmış yörelere ağırlık vererek, bu konudaki çalışmalar hızlandırılacaktır.

CALISMA VE SOSYAL GÜVENLİK:

"Çalışma ve sosyal güvenlik konularına bakış açımız, tüm vatandaşlarımızın huzur ve mutluluk içinde insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış düzeyine erişmelerini sağlamaktır. Bu amaca ulaşmak için, herşeyden önce üretim artışını sağlayacak tedbirlerin alınması şarttır. Üretimi engelleyen, sosyal barışı bozan durumların ortadan kaldırılması için ülkenin ve çalışanların yararına bir dizi tedbirin uygulanması zorunludur.

- Çalışkan ve vatansever Türk işçisinin mevcut ekonomik imkânlar çerçevesinde her türlü hakları korunacaktır. Sendikalar demokratik ilkelere uygun olarak faaliyetlerine devam edeceklerdir. Ancak, temiz Türk işçisini sömüren onları kendi ideolojik görüşleri istikametinde yönlendirmek ve

sendikal hakları kötüye kullanmak isteyenlere fırsat verilmeyecektir.

- Çalışma barışını bir an önce ve devamlı olarak kurabilmek maksadiyle, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu, Sendikalar Kanunu ve İş Kanunu süratle gözden geçirilerek gerekli değişiklikler yapılacaktır.
- Verimli olarak kullanılamayan atıl işgücü potansiyelimizden azamî istifade yolları aranacak, sanayiinin yanısıra, ve hizmetler sektörlerinde yeni istihdam imkânları hazırlanmasına özel gayret sarfedilecektir.
- İşçi ve işveren meslek teşekküllerinin faaliyetleri kuruluş amaçlarına uygun olarak geliştirilecek, bu suretle ülke çapında üretim ve verimliliğin artması da temin edilecektir.
- Ekonomik kalkınmamıza büyük katkıları bulunan yurt dışındaki vatandaşlarımızla, bunların eş ve çocuklarının çözüme muhtaç birçok meselelerinin olduğunu bilmekteyiz. Bugün sayıları iki milyona yaklaşan bu vatandaşlarımızın sorunlarına gerçekçi yollarla yaklaşılması ve bu amaçla onlara yönelen hizmetlerin daha etkin hale getirilmesi sağlanacaktır.
- Sosyal hak ve hizmetler devletin teminatı altında olacaktır. Ekonomik gelişmeye paralel olarak sosyal güvenlik sistemi geliştirilecektir.
- Çalışanlardan bugüne kadar Sosyal Sigorta kapsamına alınmayan grupların, özellikle tarım sektöründe çalışanların, sektörün özellikleri de dikkâte alınmak suretiyle sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- Emekli, dul ve yetim aylıklarının verilmesinde, eski ve yeni emekliler arasındaki farklılıkların giderilmesine çalışılacaktır.
- Çeşitli sosyal güvenlik kuruluşlarında uygulanan usul ve esaslar bakımından paralellik sağlanması ve bu kuruluşların tek çatı altında toplanması imkânı araştırılacaktır.
- Sosyal güvenlikle ilgili kaynakların ve mevcut sistemle biriken fonların değer kaybını önleyerek verimli ve istihdam yaratıcı olanlarda kullanılması sağlanacaktır.
- Korunmaya muhtaç gruplara (sakat, yaşlı, çocuk vb.) götürülecek sosyal hizmetlere önem verilecektir.
- Yurt dışında çalışan işçilerimizin hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için bugüne kadar Sosyal Güvenlik Anlaşması yapılmamış bulunan ülkelerle anlaşmalar yapılacak daha önce yapılmış bulunan Anlaşmalar da günün şartları gözönünde tutularak yenilenecektir."

DEMOKRASİYE GEÇİŞ PROGRAMI:

Bu siyasi gelişmeleri takibeden süre içinde memleket içinde ve dışında merak edilmeye başlanan soruların başında Türkiye'de normal sicil yönetime ne zaman geçilebileceği sorusu yer alıyordu.

1.Kasım.1980 Tarihinde Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Orgeneral Haydar SALTİK, bir basın toplantısı düzenleyerek askerî yönetimden normal sivil yönetime nasıl ve ne zaman geçileceği konusunda geniş açıklamalarda bulundu.

Açıklanan programda belirli gün ve tarihler verilmeyerek sadece bir sıralama ve belli şartların tahakkuku esasına bağlandığı halde, bazı konulardaki tereddütleri silmeye yetmiştir.

Yapılan açıklamada verilen program özetle şöyledir:

- "1. Kurucu Meclisin teşkiline imkân verecek ön şartların sağlanması;
2. 2324 Sayılı Kanuna ek olmak üzere çıkarılacak, "Kurucu Meclisin Kuruluş, Görev ve Yetkileri hakkında Kanun"un kabulü;
3. Kurucu Meclisin bilfiil teşkil edilerek, çalışmaya başlaması ve öncelikle yeni Anayasa hazırlanması;
4. Yeni Anayasa Metninin, hazırlanacak bir referandum kanunu ile, halk oyuna sunulup, tasvip edilmesi;
5. Yeni Anayasanın Halk oyunca kabul edilmiş hükümleri uyarınca, yeni partiler kanunu ve yeni seçim kanununun hazırlanıp, kurucu meclisce kabul edilmesi;
6. Yeni Anayasa ve sivasî partiler kanununa uygun yeni partilerin kurulması ve teşkilâtlandırılmasına yetebilecek bir zaman da dikkâte alınarak, parti faaliyetlerinin başlatılması;
7. Belirttiğim makûl sürenin sonunda, yeni seçim kanunu uyarınca, genel seçimlerin yapılması suretiyle, parlamentonun kurulması ve göreve başlaması;
8. Anayasa'da ver almış geçici hükümler uyarınca, Kurucu Meclis ve Millî Güvenlik Konseyinin görev ve mevcudiyetlerinin sona ermesi suretiyle, normal demokratik siyasî hayata bütünüyle dönülmesi;"

.../.

HAYAT PAHALILIĞI:

Geçtiğimiz dönem içinde de ekonomideki olumsuz koşullarda bir iyileşme olmadığı ve buna bağlı olarak reel işçi ücretlerindeki düşmenin devam ettiği gözlenmektedir. Talep baskısındaki düşüşe rağmen 1980 yılının 10 aylık fiyat artış tablosu hiç de iç açıcı görünmemektedir. Her ne kadar son aylarda enflasyon hızı yavaşlamış gibi göründü ise de Ekim 1980 ayı içinde toplam eşya fiyatlarındaki 7.1'lik sıçrama bütün iyimser tahminleri alt üst etmiştir.

Ticaret Bakanlığı Konjonktür Dairesince hazırlanan toptan eşya ve geçinme indekslerine göre; tabloda da görüldüğü gibi, toptan eşya fiyatları 1978'de %52.6, 1979'da %63.9 ve 1980'de rekor seviyeye çıkarak 10 aylık dönem içinde %82 oranında artmıştır. Ankara geçinme indeksi 1978'de %53.3, 1979'da %62 ve 1980'in 10 aylık döneminde %77.3 oranında, İstanbul geçinme indeksi ise 1978'de %61.9, 1979'da %63.5 ve 1980 (10 aylık dönem)de %65.9 oranında artmıştır.

Fiyat artış hızlarının bu derece yüksek olmasına karşın kamu kesiminde çalışan ve 400.000 işçivi kapsayan toplu iş sözleşmelerinin halâ daha sonuçlanmamış olması da bu işçilerin ne kadar mağdur durumda olduklarının bir delilidir. 1978 Yılı başında imzalanan bu sözleşmelerle almış oldukları ücretlerle geçinme durumunda olan 400.000 Kamu işçisinin sorunlarına 1980 Yılıının sona erdiği şu günlerde de (yaklaşık 34 ay) bir çözüm bulunamamış olması çok üzücü durumdur.

FIYAT ARTIŞLARI (%)

	1978 (Yıl)	1979 (Yıl)	1 9 8 0										1980 1 Ocak	1978-80 (34 Aylık Ortalama)
			Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağus.	Eylül	Ekim		
TOPLAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ	52.6	63.9	9.2	29.3	4.4	3.5	2.9	2.7	0.2	3.5	3.5	7.1	82.0	391.1
ANKARA GEÇİME İNDEKSİ	53.3	62.0	10.2	13.0	12.2	8.0	3.1	3.9	1.7	2.5	1.8	3.4	77.3	362.7
İSTANBUL GEÇİME İNDEKSİ	61.9	63.5	10.4	13.3	3.8	3.8	3.0	4.0	2.1	3.6	3.8	4.6	65.9	364.5

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ:

Eylül/1980 Ayı içinde Yönetim Kuruluna sunulan idari raporda da kısmen belirtildiği gibi yaklaşık 700.000 işçiyi kapsayan ve 1980 Yılı içinde imzalanması gereken kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinden 12 Eylül 1980'e kadar imzalanmış olanlar şunlardır:

1. Hava-İş / THY Genel Müdürlüğü
2. Türk Metal / MKE. Genel Müdürlüğü
3. Türk Metal / Zirai Donatım Kurumu
4. Çelik-İş / Karabük Demir ve Çelik Genel Müdürlüğü
5. Tarım-İş / Devlet Üretme Çiftlikleri
6. Cimse-İş / Sümerbank Sivas Çimento Fabrikası
7. Deri-İş / Sümerbank Beykoz Kundura Fabrikası
8. Yol-İş / Karavolları Genel Müdürlüğü
9. Yol-İş / Bayındırlık Bakanlığı
10. Maden Federasyonu / Etibank Genel Müdürlüğü
11. Tekgıda-İş / Tekel Genel Müdürlüğü
12. Türk Harb-İş / Millî Savunma Bakanlığı.

12.Eylül.1980 Tarihinden sonraya kalan ve çözüm bekleyen yaklaşık 400.000 işçiyi kapsayan 1980 Kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin dökümü aşağıdadır.

<u>İşçi Kuruluşları</u>	<u>İşveren Kuruluşları</u>	<u>Kapsamdaki İşçi Sayısı</u>
Maden Federasyonu	EKİ Zonguldak	56.000
	GARP Linyitleri	6.500
	EGE Linyitleri	5.500
	MTA Enstitüsü	6.400
	Çorum Kömürleri	1.000
	Elbistan-Afşin	1.000
	Kömür Tevzii	2.000
	Doğu Linyitleri	2.000
Tekgıda-İş Sendikası	CAY-KUR Genel Müdürlüğü	40.000
Yol-İş Federasyonu	YSE Genel Müdürlüğü	47.000
	Köyüşleri Bakanlığı	13.000
Şeker-İş Sendikası	T.Seker Fabrikaları A.S.	35.000
Tarım-İş Sendikası	Köyüşleri Bakanlığı (Tüprak su)	4.000
Petrol-İş Sendikası	T.P.A.O. Genel Müdürlüğü	8.000
	Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü	6.000
	Azot Sanayii Genel Müdürlüğü	7.000
	Petkim Genel Müdürlüğü	5.000
	İnras Genel Müdürlüğü	1.500
	Sümerbank Genel Müdürlüğü	2.000

.../.

<u>İşçi Kuruluşları</u>	<u>İşveren Kuruluşları</u>	<u>Kapsamdaki İşçi Sayısı</u>
	Etibank Asit Boraks	1.500
	Botaş	460
	SSK. İlaç Fabrikası	--
Ağac-İş Sendikası	Orman Bakanlığı	2.000
	İmar İskan Bakanlığı	2.000
	Millî Eğitim Bakanlığı	2.000
	Sümerbank	1.500
Tezbüro-İş Sendikası	İmar İskan Bakanlığı	1.900
	Köyİşleri Bakanlığı	1.200
	Sümerbank Genel Müdürlüğü	750
TES-İŞ Federasyonu	TEK Genel Müdürlüğü	15.000
	E.İ.E.İ.	3.000
	İller Bankası	700
	DSİ. Genel Müdürlüğü	26.300
Dokçemi-İş Sendikası	Denizcilik Bankası	6.500
T.Deniz Ulas-İş Fed.	Denizcilik Bankası	8.500
	Deniz Nakliyat	3.400
	Bayındırlık Bakanlığı Tarak Gemi.	250
	Enerji ve T.K.Bak. Petrol Ofisi	450
Likat-İş Sendikası	Denizcilik Bankası	4.000
	T.C. D.D.Y.	3.000
DYF-İŞ Federasyonu	TCDD. Genel Müdürlüğü	45.000
Koob-İş Sendikası	Tarım Kredi Kooperatifi	--
Kristal-İş Sendikası	Paşabahçe Şişe Cam Fab.	--
TGS.	Merkez Bankası Banknot Matbaası	--
	DMO İzmit İmalat Fabrikası	--
	DMO Kocaeli Bölge Müdürlüğü	--
		<u>377.300</u>

YAPILAN GİRİŞİMLER:

TÜRK-İŞ İcra Kurulu bu konularda, önce Çalışma Bakanı Prof Dr.Turhan ESENER ile görüşmüş ve takiben Başbakan Bülent ULUSU, Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Orgeneral Haydar SALTİK ve Devlet Bakanı Prof.Dr.İlhan ÖZTRAK ile muhtelif tarihlerde görüşmeler yapmıştır.

Birlikmiş ve on aydan beri çözüm bekleyen Toplu İş Sözleşmelerine çakış imkânı verecek yeni yasal düzenlemenin bir an önce tamamlanması istenmiştir

Raporumuzun yazıldığı tarihlerde, Geçici Kanun Tasarısının Millî Güvenlik Konseyinde müzakere edildiği ifade edilmiştir.

.../.

KIDEM TAZMİNATI KONUSU

YENİ YASAL DÜZENLEME

Kıdem tazminatı müessesesinin düzenlendiği 1475 sayılı İş Kanununun, 1927 sayılı yasa ile değişik 14 ncü maddesinin daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından şekil yönünden iptal edilmiş bulunduğu, iptal kararının 14.4.1980 tarihinde yürürlüğe girmiş olduğu bilinmektedir.

Anayasa Mahkemesi, şekil yönünden iptal ettiği anılan kanun yerine yeni bir kanun çıkarılması imkânını yaratmak ve iş hukukunun önemli sayılan bu unsurunda hukuki boşluk yaratılmasına meydan vermemek düşüncesiyle iptal kararının bir yıl sonra yürürlüğe girmesini kararlaştırmıştır.

12 Eylül tarihinden önce ülkemizdeki parlamentonun durumunu açıklamaya gerek görmüyoruz. Önemli ülke sorunları yanında, parlamento bu konuda da hiçbir çalışma yapmamış ve 14.4.1980 tarihinden itibaren kıdem tazminatı müessesesi yasal dayanaktan yoksun bırakılmıştır. Konfederasyonumuz, bu dönem içinde, iptal edilen yasa yerine çıkartılacak Kanunla ilgili olarak teklifini o gün iktidar da bulunan siyasilere ve yetkili mercilere sunmuştur. Tüm gayretlerimize rağmen süre içerisinde yeni yasanın çıkması sağlanamamıştır.

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin 12 Eylül 1980 tarihinde, Demokrasiyi korumak ve kollamak amacıyla, ülke yönetimine bütünüyle el koyması, her konuda olduğu gibi çalışma hayatımızda da yeni bir dönemin başlaması sonucunu doğurmuştur. Askeri yönetimin çalışma mevzuatında yaptığı ilk düzenleme, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal olunan 1927 sayılı yasa yerine kaim olmak üzere 2319 ve 2320 sayılı yasaları yürürlüğe koymak olmuştur.

23 Ekim 1980 tarih ve 17140 sayılı Resmi Gazetede neşredilerek yürürlüğe giren "854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin Değiştirilmesi ve 51 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki" 2319 sayılı kanun ile, aynı Resmi gazetede neşredilen" 1475 sayılı İş Kanununun 1927 sayılı kanunla değişik 14 ncü maddesinin değiştirilmesi, 98 inci maddesine bir fıkra eklenmesi, 193 sayılı Gelir

./..

Vergisi Kanununun 1927 Sayılı Kanunla Değişik 25 nci maddesinin 7 nci fıkrasının değiştirilmesi ve 4/7/1975 tarihli 1927 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin Yürürlükten kaldırılmasına dair" 2320 sayılı yasa, önemli hükümler ihtiva etmektedir.

Kıdem tazminatı müessesesinin düzenlendiği Deniz İş Kanunu ile İş Kanununun ilgili maddelerini değiştiren yeni yasaların getirdiği değişiklikleri şu şekilde özetlemek mümkündür.

- Kıdem tazminatına "üst sınır" getirilmiş ve üst sınırın, asgari ücretin aylık tutarının 7,5 katı olacağı hükme bağlanmıştır.

- İş Kanunu ile Deniz İş Kanununa göre ödenecek olan Kıdem tazminatlarının tamamı vergi dışı tutulmuş, basın mesleğinde çalışanların ise 24 aylığının vergi dışı olması kabul edilmiştir.

- Kıdem tazminatları için "üst sınır" uygulaması 12.9.1980 tarihinden itibaren geçerli kılınmıştır.

- 23.10.1980 tarihinden itibaren yeni tesbit edilen "üst sınır"ı aşan ödemeler yasaklanmıştır.

- Yasaklanan hususlara aykırı davranış hapis ve para cezası ile müeyyidelenmiştir.

Gerek 2319 gerekse 2320 sayılı yasalar, "müeyyide hükmü" dışında, Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş bulunan 1927 sayılı yasa paralelinde dir.

İş hukuku, sendikacılık anlayışı ve toplu pazarlık ilkeleri açılarından yeni yasanın eleştirilmesi mümkündür. Özellikle "tavan" hükmünün toplu pazarlık ilkelerine ters düştüğü, cezai müeyyide öngören hükmünde, irade serbestisi ilkesini zedelediği iddia edilebilir. Ancak, ülkemizin içinde bulunduğu gerçeklerle, işçi haklarının geleceği ve toplu pazarlık ilkesinin devamı, ileriye yönelik olarak dikkate alındığında, sorumlu sendikacılık anlayışı gereği olarak konunun disiplinle edilmesindeki lazıme kabul görecektir. Hak ve özgürlüklerin sınırsız bırakılması görüşünün savunulması düzenin devamını tehlikeye sokmaktadır. Ülkemiz bunun en yeni örneğini yaşamıştır. Kıdem tazminatları için öngörülen tavan hükmü, uygulamada genel ölçülerin çok üzerinde ücret alan ve toplam işçi sayısının % 0 1 ini oluşturan ./..

kesimi ilgilendirmektedir. Gerçekte ise bu tavandan, yasal boşluklardan yararlanarak kendisini işçi statüsünde gösteren aile şirketlerin ortakları (işveren ya da vekilleri) zarar görmektedirler.

Konfederasyonumuz, kıdem tazminatını vazgeçilmez bir hak olarak görmektedir. Ancak bu hakkın makul ve gerçek veriler içinde disipline edilmesini benimsemek, ülke çıkarlarını düşünmenin ve sendikacılık sorumluluğunu idrak etmenin tabii bir sonucu olmaktadır.

Asgari ücretin gerçeklere uygun ölçülerde tesbit edilmesi halinde, kıdem tazminatı için öngörülen "üst sınır"ın, hakkın özünü zedelemeyeceği ortadadır.

Konfederasyonumuz, raporumuzun daha sonraki bölümlerinde de açıklanacağı üzere, değişen ekonomik koşullar karşısında Asgari ücretin yeniden ve zaman geçirilmeden tesbit edilmesini istemektedir. Bu istegimizin gerçekleşmesi halinde, kıdem tazminatı tavanından şikâyetlerin önemli ölçüde azalacağı mutlaktır.

KIDEM TAZMİNATI FONU KANUNU

Bilineceği üzere 1475 sayılı İş Yasasının 14 ncü maddesinin son fıkrası, işverenin sorumluluğu altında kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edileceğini, bu fonun sadece yaşlılık, emeklilik, malûllük, ölüm ve toptan ödeme hallerinde kıdem tazminatı ödeyeceğini, fonun tesisi ile ilgili hususların kanunla düzenleneceğini hükme bağlamıştır.

Anılan yasa hükmü uyarınca 12 Eylül 1980 döneminden önce, iki ayrı hükümet tarafından iki ayrı yasa tasarısı hazırlanmış ve Çalışma Bakanlığınca Konfederasyonumuzdan görüş istenmiştir.

Kıdem Tazminatı Fonu Kanun Tasarıları hakkında Türk-İş görüşünü belirlemek üzere konu Türk-İş Hukukçuları Danışma Kurulunca incelenmiş ve tasarılar hakkında belirlenen öneri ve görüşlerimiz zamanın Çalışma Bakanlarına ve hükümete sunulmuştur.

12 Eylül 1980 harekâtından sonra kurulan Hükümet programında, çalışma hayatını düzenleyen mevzuat hükümlerinin tümü ile gözden geçirileceği ve mevzuatta görülen aksaklıkların giderilerek yasa boşluklarının ülke ekonomisi şartları ve işçi yararına doldurulacağı belirtilmiştir. Bu hedef içerisinde Kıdem Tazminatı Fonu ile ilgili olarak, daha önceki kanun tasarılarından farklı bir anlayışla ve bilimsel verilere dayandırılacak bir çalışma sürdürüldüğü bilinmektedir. Son ./..

hazırlanan tasarı hakkında Konfederasyonumuzdan resmen görüş istenmemiş olmasına rağmen Konfederasyonumuzun Kıdem Tazminatı Fonu ile ilgili genel görüşü aşağıda özetlendiği biçimde belirlenmiştir. Özet halinde sunulan görüş ve önerilerimiz, yukarıda da değinildiği üzere Türk-İş Hukukçuları Danışma Kurulunca da benimsenip gerekçelendirilmiş bulunan görüşlerdir.

Kıdem Tazminatı Fonu Kanun Tasarısı
Hakkında Türk-İş Görüş ve Önerileri

- 1) Kıdem tazminatı fonu kurulmasını sağlayacak kanunun, bu güne kadar işverenin sorumluluğunda olan kıdem tazminatı yükümünü Devletin üstlenmesi, diğer bir anlatımla işverenin kıdem tazminatından doğan sorumluluğunu Devlete sigorta ettirmesi amacına yönelik olmamalıdır.
- 2) İşçinin, ödenmesi sonraya bırakılmış ücret parçası saydığımız kıdem tazminatı, işçi bakımından emeğinin yegane mali güvencesi iş güvenliğinin sigortası bulunduğundan, kıdem tazminatı fonunun yönetiminde işçi temsilcilerine etkin rol verilmeli ve Fonda toplanan paraların işletmesinde işçiye yönelik yatırımlar sorunlu kılınmalıdır.
- 3) Konfederasyonumuz, fonda biriken paraların işverenlere kredi yolu ile aktarılmasının kesin olarak karşısındadır.
- 4) Pirimlerin tahsilinde etkin ve sonuç verici nitelikte bağlayıcı hükümler getirilmelidir.
- 5) Fon kuruluşunun, Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde ve fakat tüzel kişiliği olan bir kuruluş halinde örgütlenmesi zorunlu görülmektedir. Fon kuruluşunun diğer bir Bakanlık ya da Genel Müdürlük bünyesinde düşünülmesinin, konunun özü bakımından yanlış ve hatalı uygulamalara yol açacağı düşüncesindeyiz.
- 6) Kıdem tazminatını gerektiren sebeplerden hangilerinin vukuu halinde Fondan ödeneceği, hangilerinin fon dışında tutulduğu çok açık belirlenmelidir.
- 7) Kıdem tazminatı, müessese olarak İş Yasasında belirlenmiş olmasına rağmen, toplu iş sözleşmeleri ile işçi lehine bu müessese genişletilmekte ve gerek gün sayısı gerekse ödenecek miktarlar artırılmaktadır. Bu sebeple Fon Kanununda, iş yasasının taban şartlarını belirlediği hükümler bağlayıcı sayılmamalı, ferdi hizmet akti ya da toplu sözleşmesi ile sağlanmış ileri hakların işletilmesine imkân veren hükümler getirilmelidir. ./..

8) Fondan yararlanacak işçiler belirlenirken, İş Yasasındaki işçi tanımı ile sınırlı kalınmamalı, 274 ve 275 sayılı yasalarla sendikaya üye olmak ve toplu iş sözleşmesi akdetmek yetkisine ve hakkına sahip olan tüm işçilerin kapsamında mütalâa edilmesi sağlanmalıdır.

9) İşverenlerce verilecek bildirgelerin denetimi için etkili önlemler alınmalıdır.

10) Fon tarafından ödenecek kıdem tazminatı, süresi hesaplanırken fona yatırılmış pirim süresi ile sınırlı tutulmamalı, Yasada ya da toplu iş sözleşmelerinde belirlenen ve kıdem tazminatına esas olacak hizmet sürelerinin tamamı dikkate alınmalıdır.

11) Kıdem tazminatına esas olacak ücretin (giyindirilmiş ücretin) belirlenmesinde İş Yasasının amir hükümleri korunmalıdır. Yoksa, işçinin geçmiş üç yıllık ücretinin ortalamasının esas alınması gibi ya da benzer yollarla ölçü getirilmesi yasaya aykırı olacaktır.

12) Fon'un kurulması halinde, işçiler için söz konusu olabilecek iş güvencesinden yoksun kalma olasılığını gidermek için 1475 sayılı yasada yer alan ihbar tazminatı, kötü niyet tazminatı ve 274 sayılı yasada yer alan sendikal tazminat müesseselerinin, bu sakıncayı giderecek ölçüde işçi yararına geliştirilmesi ve kapsamının genişletilmesine dair hükümlerin konulması zorunludur.

13) Bu yasaya, işçilerin toplu olarak işten çıkartılmalarını güçleştirecek hükümler getirilmeli ve 1475 sayılı yasanın 17. maddesinde öngörülen koşullar dışında, iş yerinin kapatılması ya da mekanizasyon ve rasyonalizasyon gerekçesi ile işin daraltılması hallerinde işverenin iki yıl süre ile daha Fon'a pirim yatırması sağlanmalıdır.

14) İşverenler, Fon'a ödeyecekleri primleri kendi bilançolarında gider olarak gösterecek ve vergi dışı bırakacaklardır. Bu da, bilançoda kârın az gösterilmesi ve verginin kaçırılması sonucunu doğuracaktır. Bunu islah edici ve vergi kaybını önleyici düzenlemeler getirilmelidir.

15) Pirim borcunu zamanında ödemeyen işverenlere ait işyerlerinde grev uygulanmasına imkân tanıyan hükümler getirilmelidir. Bu müeyyide Fon'un idamesi için zorunludur.

16) İş akdinin işverence haksız surette feshedilmesi hallerinde, işverenin Fon'a bir misli fazla pirim ödemesi ve işverence işçiye, Fon'un ödeyeceği tazminat dışında ek tazminat ödenmesi sağlanmalıdır.

17) Fon'a, işverene rücu etme hakkı tanınmalıdır.

18) İşverence Fon'a ödenecek pirimlerde, işçiye ödenen gerçek ücret ölçü alınmalıdır. Yani, işveren işçiye ödediği gerçek ücrete göre pirim yatırmalıdır. Aksi halde SSK'da olduğu gibi işçiye asgari ücret üzerinden gösterip o nisbette pirim yatırması ve kıdem tazminatının da yatırılan prime göre hesabedilmesi son derece sakıncalıdır. Bu nedenle, işverenin ödeyeceği primlerin işçinin gerçek ücreti üzerinden olup olmadığının kontrolü için işçi teşekküllerine yetki ve görev verilmelidir.

KIDEM TAZMINATI ALACAKLARI

Kamu kuruluşlarında çalışıp da emeklilik nedeniyle işten ayrılan üyelerimizin hakettikleri kıdem tazminatlarının uzun süreden beri ödenmediği bilinmektedir.

12 Eylül 1980 tarihinden önceki dönemde, kıdem tazminatı alacaklarının yarattığı sorunun giderilmesi için yapılan çabalar istenen sonucu verememiştir. Hernekadar bu dönemde ödemeler konusunda bir takvim düzenlenmesi sağlanmış ve ödemelerin başlanması temin edilmiş isede, daha işin başında ödeme takviminin günün hükümeti tarafından aksatıldığı müşahade edilmiştir.

Gün geçtikçe artan ve ödenmediği için biriken tazminat alacakları, gittikçe büyüyen sorun halinde 12 Eylül 1980 den sonra yeni Hükümetin gündemine gelmiştir. Konfederasyonumuz İcra Kurulunun Başbakan Sayın Bülend Ulusu ile yaptığı görüşmede bu konuda arzedilmiş ve çözüm için ivedi tedbirler talep edilmiştir.

Kıdem tazminatı alacakları 7 milyar 290 milyon iken önümüzdeki yıl ortasında 11 milyar 500 milyona ulaşacaktır. Bu alacakların ödenmesi için Hükümetce bir takvim yapılmıştır. Aralık/1980 tarihinde ödemelere başlanılacak ve 1 Haziran 1981 tarihine kadar bitirilecektir.

Ödeme plân ve takvimi hazırlanırken, en eski tarihli alacaklardan başlanacağı prensibe bağlanmıştır. Buna göre ilködemeye T.K.İ. müessesesinden emekli olup da iki yıldan beri kıdem tazminatını alamamış olan işçilerinizden başlanılacaktır.

Kamu kuruluşlarının ekonomik durumu ve bütçe imkânsızlıkları yüzünden karşılaşılan bu durumun, her şeyini emekliye ayrıldığı zaman

./..

alacağı kıdem tazminatına bağlayan işçilerimizi ne kadar müşkül durumda bıraktığı ve mağdur ettiği bilinmektedir. Bu sıkıntının devam etmemesi ve giderek büyümemesi için daha köklü ve çalışır tedbirlere ihtiyaç bulunmaktadır. Kıdem Tazminatı Fonunun beklenen biçimde yasallaşması ve işletilmesi halinde bu sorunun zaman içinde giderek ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

MEVZUAT ÇALIŞMALARI

ASGARI ÜCRETLER

İş yasası ücret asgari hadlerinin en geç iki senede bir tesbit edilmesini öngörmüştür. İlgili Yönetmelik ise asgari ücreti, "işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret" olarak tanımlamıştır.

Bu tanım çerçevesinde, Mayıs ve Haziran 1979 tarihlerinde tesbit edilen asgari ücretlerin, enflasyon hızı karşısında amacın gerisinde kaldıkları bir gerçektir. Bu düşünce ile Konfederasyonumuz iki yıl beklenmeksizin derhal asgari ücretin günün fiyatlar üzerinden tesbitinin zorunluluğuna değinerek Çalışma Bakanlığından Asgari Ücret Komisyonunun göreve çağrılmasını talep etmiştir.

8 Eylül 1980 tarih 80-2713-27 sayılı Çalışma Bakanlığına göndermiş bulunduğumuz yazıda, Anayasamızın 45 nci maddesi mesnet gösterilerek, ücrette adaletin gerçekleştirilmesi için asgari ücretin öncelikle ele alınmasının şart olduğu, asgari ücret tesbitinde sosyal adalet ilkelerinin ölçü alınması gerektiği, asgari ücretin ekonomik ölçünün ötesinde sosyal bir ücret olduğu, Mayıs ve Haziran 1979 tarihlerinde belirlenmiş bulunan asgari ücretlerin günün fiyatları karşısında yeterliliğini ve geçerliliğini kaybetmiş bulunduğu bu sebeplerle iki yılın tamamlanması beklenmeden Asgari Ücret Tesbit Komisyonunun hemen göreve çağrılması talep edilmiştir. Aynı yazı ekinde Yönetmelik hükümleri uyarınca, yeni teşkil olunacak Asgari Ücret Tesbit Komisyonuna Konfederasyonumuz adına katılacak temsilcilerin isimleri liste halinde bildirilmiştir. Raporumuzun yazılmakta olduğu şu sırada 12.9.1980 tarihinden sonra yazılı talebimiz yeni Çalışma Bakanına tekrarlanmış ve Asgari Ücretlerin yeniden tesbiti için her türlü gerekçenin mevcut olduğu,

./..

Komisyonun toplantıya hemen çağrılması gerektiği belirtilmiştir.

Konfederasyonumuz, asgari ücret tesbitinde esas alınması bakımından çeşitli iş kollarında sektörler itibariyle taban ücretler ile tabanda ücret alan işçi sayılarını ve bu sayıların tüm işçi sayısına olan oranlarını ve ücret başlangıç tarihlerini istatistikî ölçülerde tesbit etmiştir. Bu tesbitlerden, ücret dilimi, işçi sayısı ve yüzde-leri değerlendirilmiştir. Tesbit ve değerlendirme ile sonuca ait değerlendirme tablosu detayı aşağıda sunulmuştur.

80-2713-27

8 Eylül 1980

Çalışma Bakanlığına
Ankara

Özü: Asgari Ücret Tespit Komisyo-
nunun toplantıya çağrılması
Hk.

Anayasamızın 45. maddesi "Devlet, çalışanların insanlık haysiyeti-
tine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına elverişli, adaletli
bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır..." der.

Ücrette adaleti gerçekleştirmeye çalışırken, asgari ücretin önce-
likle ele alınması şarttır.

Asgari ücretin tesbitinde ölçü, sosyal adalet ilkeleridir. Asgari
ücret ekonomik ölçülerin ötesinde sosyal bir ücrettir.

Bilindiği gibi 1.5.1979 tarihinde tespit edilen Sanayi ve Hizmet
kesimi ile 1.6.1979 tarihinde tespit edilen ve yürürlüğe giren Tarım
ve Orman Kesimi Asgari ücretleri;

İşçinin, gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu
ihtiyaçlarını günün fiatları üzerinden karşılamaya yetecek bir ücret
olmaktan çıkmıştır.

Hızla artan temel ihtiyaç maddesi fiatları karşısında yeterliği
ve geçerliğini yitirmiş bulunan ASGARİ ÜCRETLERİN yeniden tespiti için,
1475 sayılı İşkanunu 33. maddesi gereğince Tespit Komisyonunun göreve
çağırılmasını önemle arz ve talep ederiz.

Saygılarımızla,

İbrahim Denizcier
Genel Başkan
(İmza)

M.Sadık Şide
Genel Sekreter
(İmza)

./..

80-2714-27

8 Eylül 1980

Çalışma Bakanlığına
Ankara

Özü: Asgari Ücret Tespit Komisyonu
Üyeleri Hk.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULUNUN 3/5 Eylül 1980 tarihlerinde Ankara'da yaptığı toplantıdan ASGARİ ÜCRET TESPİT KOMİSYONUNA aşağıda adı soyadı ve ünvanı yazılı olanlar seçilmişlerdir.

Gereği için bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla,

İbrahim Denizcier
Genel Başkan
(İmza)

M.Sadık Şide
Genel Sekreter
(İmza)

ASGARİ ÜCRET TESPİT KOMİSYONU ÜYELERİ:

1. M.Sadık Şide	Türk-İş Genel Sekreteri
2. Kaya Özdemir	Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri
3. Ahmet Kurt	Likar-İş Sendikası Genel Başkanı
4. Şerafettin Akova	DYF-İş Federasyonu Başkanı
5. Zeynel Irmak	Tarım-İş Sendikası Genel Başkanı
6. Yaşar A.Doğualp	Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı
7. Uğur Batmaz	Tez Büro-İş Sendikası Genel Başkanı
8. Faruk Barut	Tes-İş Federasyonu Genel Sekreteri
9. Hidayet Altınakar	Türk-İş Araştırma Müdürü
10. Cengiz Sipahioğlu	Teksif Sendikası Araştırma Uzmanı

Çeşitli İşkollarında Sektörler itibariyle
Taban Ücretler ve Taban'da
Ücret Alan İşçi Sayıları

	<u>İşçi sayısı</u>	<u>Taban ücret</u>	<u>Tabandaki İşçi Sayısı</u>	<u>Yürürlük Tarihi</u>
<u>TEZBÜRO-İS</u>	1165	6400.-/Ay	300.	Eylül 1980
	1470	5400.-/Ay	400	" "
	4754	8000.-/Ay	600	" "
	1292	11300.-/Ay	300	" "
<u>DYF-İS FED</u>	42522	424.-/gün	9174	31.5.1980
Daimi 33906		460.-/gün	1768	" "
Geçici 8616		478.-/gün	2246	" "
	42522			
<u>LİKAT-İS</u>	7000	408.-/gün	4500	1.1.1980
		216.-/gün	500	" "
		256.-/gün	400	" "
<u>SAĞLIK-İS</u>	14000	12500.-/Ay	1000	31.12.1980
		5400.-/Ay	500	" "
<u>MADEN FED.</u>	80000	418.-/gün	20000.	31.6.1980
		560.-/gün		31.12.1980
	20000	510.-/gün		" "
<u>TEKSİF</u>	30000	380.-/gün	24000	1.10.1980
		580.-/gün	24000	1.10.1981
	60000	380.-/gün	36000(.)	1.7.1980
		580.-/gün	36000(.)	1.7.1981
<u>TES-İS FED</u>	3000	350.-/gün	1500	1.3.1980 (..)
	35000	420.-/gün	8750	1.3.1978 (..)
	25000	300.-/gün	6250	1.11.1979(..)
	200	350.-/gün	100	1.4.1980 (..)

(1) Yıllık işçi devri %38-40 civarındadır

Bu oran devre sonunda asgari ücretle çalışacak olanların miktarını belirler.

(..) Bu tarihlerden geçerli olmak üzere mevcut ücretler için işyerleri düzeyinde yapılacak toplu iş sözleşmeleri görüşmeleri devam ediyor.

./..

<u>YOL-İS FED.</u>	44000	400.-/gün	7000	1.3.1981
		664.-/gün	8000	
	30000	335.-/gün	30000	1.3.1980
	30000	500.-/gün	30000	1.1.1981
	800	280.-/gün	800	-
	10000	180-280.-/gün	10000	-
<u>KOOP-İS</u>	15000	15.000.-/Ay	10000	1.11.1981
		4.800.-/Ay	5000	" "
	35000	12.500.-/Ay	20000	28.2.1982
		4.800.-/Ay	15000	" "
	60000	270.-/gün(net)	60000	
	20000	4.800.-/Ay	20000	
	4000	7.350.-/Ay	3250	28.2.1982
		4.800.-/Ay	750	" "
	5000	15.000.-/Ay	5000	31.12.1980

DEĞERLENDİRME: I

(TARIM-DIŞI)

	<u>ÜCRET DİLİMİ</u>	<u>İŞÇİ SAYISI</u>	<u>% (YÜZDE)</u>	
1.	-	5.400.- TL.	2.100	0,5
2.	5401 -	7.500.-	10.800	2,3
3.	7501 -	10.000.-	2.100	0,5
4.	10001 -	12.500.-	117.400.	24
5.	12501 -	15000.-	79.188	18
			211.588.-	45,3
6.	15001-	+	257.815	54,7
G.TOPLAM.....			469.403	100,0

DEĞERLENDİRME II

(TARIM KESİMİ)

1.	-	4.800.- TL.	40.750.	29,3
2.	4801 -	7.500.- TL.	3.250.	2,3
3.	7501 -	12.500.-	20.000	14,4
4.	12500 -	15.000.-	15.000	10,8
			79.000	56,8
5.	15001 -	+	60.000	43,2

DEĞERLENDİRME TABLOSU DETAYI

<u>ÜCRET DİLİMİ (TL)</u>	<u>İŞÇİ SAYISI</u>	<u>%</u>
5400.-	2100	0,45
6400.-	300	0,06
6468.-	500	0,11
6900.-	10000	2,13
7680.-	400	0,09
8000.-	600	0,13
8400.-	800	0,17
9000.-	300	0,06
10.050.-	30.000	6,39
10.500.-	1.600	0,34
11.300.-	300	0,06
11.400.-	74.000	15,76
12.000.-	7.000	1,49
12.240.-	4.500	0,96
12.540.-	21.000	4,47
12.600.-	8.750	1,86
12.720.-	9.174	1,95
13.800.-	1.768	0,38
14.340.-	2.246	0,48
15.000.-	<u>36.250</u>	<u>7,72</u>
	211.588	45,08

ÇALIŞMA MECLİSİ

İcra Kurulumuz, Çalışma Meclisinin Toplanması ve gündeminin belirlenmesi hakkında Türk-İş görüşünün tesbiti için 3 Eylül 1980 tarihinde 4 numaralı öneri kararı almıştır. Bu kararda, 4841 sayılı Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 17 nci maddesinin Çalışma Meclisi toplantısını öngördüğü tekrarlanarak çalışma hayatımızdaki sorunların çözümü, sıkıntıların giderilmesi veya azaltılması için alınacak önlemlerin belirlenmesi için toplantı hazırlıklarına başlanılması önerilmiştir.

Bu yönde, Çalışma Bakanlığına 8 Eylül 1980 tarihli ve 80-2709-12/25 sayılı yazı yazılmış, Çalışma Meclisinin teşkili istenerek, Çalışma Meclisine katılacak Konfederasyonumuz temsilcilerinin adı, soyadı ve işkollarını gösteren liste ile toplantının gündemi hakkında Konfederasyonumuzun görüş ve önerileri bildirilmiştir.

Ancak, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin ülke yönetimine bütünüyle el koyması üzerine Çalışma Meclisinin toplanmasına ilişkin ilk teşebbüs akim kalmıştır.

Çalışma Meclisinin toplanması ve çalışma hayatının karşı karşıya bulunduğu meselelere çözüm yolları **aranarak** tedbirlerin alınması zarureti yeni Yönetim döneminde de devam etmektedir. Hatta bu yönetim içinde sorunlara daha gerçekçi ve kalıcı tedbirler alınacağı inancı tamdır. Bu görüşte bulunan Konfederasyonumuz, 14 Kasım 1980 tarihinde Çalışma Bakanı Sayın Prof.Dr.Turhan Esener'e göndermiş olduğu 3262 sayılı yazısı ile, ülkemizde yönetim değişikliğini gerektiren sebeplerin tabii sonucu olarak çalışma mevzuatında yeni yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu, ülkemizin uluslararası düzeyde prestijini daha da sağlamlaştırması ve çıkarılacak yasaların geniş tabanda tartışılarak en yararlı ve işlerli olanın belirlenmesini temin için Çalışma Meclisinin toplanmasında zaruret bulunduğunu bildirmiştir. Böyle bir toplantının, yasal düzenlemeleri temin yanında, çalışma barışını sarsan ve çalışanları huzursuz eden unsurların alınacak önlemlerle ortadan kaldırılması için olumlu sonuç yaratacağı tabiidir.

Yukarıda özetlenen konudaki çalışmalarımızla ilgili yazışma örnekleri aşağıda bilgi ve tetkikinize sunulmuştur.

./..

TÜRK-İŞ İCRA KURULU

ÖNERİSİ: NO: 4

KONU: Çalışma Meclisinin
toplantısı ve gündemi Hk.
Türk-İş Görüşünün
belirlenmesi

4841 Sayılı Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 17. maddesi Çalışma Bakanının veya Müsteşarının Başkanlığında; Bakanlıklardan gönderilecek birer temsilci ile işçi ve işveren temsilcilerinden oluşan ÇALIŞMA MECLİSİ'nin toplanmasını öngörmektedir.

Çalışma Meclisinin en son toplandığı 7-8 Mart 1977 tarihinde teşekkül tarzına itirazla TÜRK-İŞ topluluğu katılmamış ve toplantıyı aynı tarihlerde protesto etmiştir.

Çalışma hayatında mevcut sorunların çözümü, sıkıntıların giderilmesi veya azaltılması için bir takım önlemlerin alınacağına inandığımız toplantının sağlanması ve gündemi hakkında önerilerin hazırlanması için gerekli müzakerenin açılmasını öneriyoruz. (3 Eylül 1980)

Saygılarımızla,

İbrahim DENİZCİER

GENEL BAŞKAN
(İmza)

M.Sadık ŞİDE

GENEL SEKRETER
(İmza)

Ömer ERGÜN

GENEL MALİ SEKRETER
(İmza)

Kaya ÖZDEMİR

GENEL EĞİTİM SEKRETERİ
(İmza)

Orhan ERÇELİK

GENEL TEŞK.SEKRETERİ
(İmza)

80-2709-12/25

Çalışma Bakanlığına

Ankara

Özü: Çalışma Meclisi Teş-
kili ve Gündemi Hk.

8 Eylül 1980

Ülkemiz çalışma hayatında giderek büyüyen sorunların çözümü, çekilen sıkıntıların giderilmesi veya azaltılması için bir takım etkin ve kalıcı önlemlerin alınacağını umud ettiğimiz Çalışma Meclisinin teşkili ve gündeminin tertibi hakkında görüş ve önerilerimiz ekte sunulmuştur.

Gereği için bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla,

Eki:

- Çalışma Meclisine
katılacak temsilcileri-
mizin adı, soyadı ve
işkollarını gösteren liste
- Gündem hakkında önerimiz

İbrahim Denizcier
Genel Başkan
(İmza)

M.Sadık Şide
Genel Sekreter
(İmza)

7. ÇALIŞMA MECLİSİNE
KATILACAK İŞÇİ TEMSİLCİLERİ

1- TÜRK-İŞ	İbrahim Denizcier	Ankara
2- "	M.Sadık Şide	"
3- "	Ömer Ergün	"
4- "	Kaya Özdemir	"
5- "	Orhan Erçelik	"
6- Tarım-İş	M.Zeynel Irmak	"
7- Maden Fed.	Kemal Özer	"
8- Petrol-İş	Cevdet Selvi	İstanbul
9- Tekgıda-İş	Zeki Gedik	"
10- Şeker-İş	Yaşar.A.Doğualp	Ankara
11- Deri-İş	Yener Kaya	İstanbul
12- Ağaç-İş	Kemal Sarısoy	Ankara
13- Selüloz-İş	Necati Cansever	İzmit
14- Basın-İş	Hüseyin Düzgün	Ankara
15- Kauçuk-İş	Fevzi Baştürk	İstanbul
16- Çimse-İş	Akif Keskin	Ankara
17- Kristal-İş	Hasan Basri Babalı	İstanbul
18- Türkmetal	Mustafa Özbek	Ankara
19- Dokgemi-İş	Cemal Çavuşoğlu	İstanbul
20- Yol-İş Fed.	Halit Mısırlıoğlu	Ankara
21- Tes-İş Fed.	Faruk Barut	Ankara
22- Su-İş	Nevzat Özbay	İstanbul
23- Tezbüro-İş	Uğur Batmaz	Ankara
24- Koop-İş	Halil İbrahim Çapan	Ankara
25- Tümtis	Hüseyin Pala	İstanbul
26- DYT-İŞ	Şerafettin Akova	Ankara
27- Hava-İş	İbrahim Öztürk	İstanbul
28- Likat-İş	Ahmet Kurt	Ankara
29- Haber-İş	Ethem Ezgü	Ankara
30- Sağlık-İş	Mustafa Başoğlu	Ankara
31- Toreyis	Servet Sofuoğlu	İstanbul
32- Türk Harb-İş	Kenan Durukan	Ankara
33- TGS	Oktay Kurtböke	İstanbul
34- BİF	Fuat Alan	İstanbul
35- Türk-İş Hukuk Müşaviri	Hüseyin Elmekçioğlu	Ankara

ÇALIŞMA MECLİSİ GÜNDEMİ İÇİN
ÖNERİLER

1. 4841 Sayılı Çalışma Bakanlığı Kuruluş Kanunu Tadili,
2. İşkolları Yönetmeliğinin Tashihi,
3. Asgari Ücret Tespit Komisyonu Yönetmeliğinin Tashihi,
4. 274/275 Sayılı Yasaların Tashihi,
5. 1475 ve 1927 sayılı Yasaların Tashihi, 854 sayılı kanun
6. Kıdem tazminatı fon tasarısı,
7. Tarım ve Orman İş Kanunu Tasarısı,
8. Yurtdışı Temsilcilikleri konusunda 1071 Sayılı Yasanın Tashihi,
9. Merkezi ve Mahalli Danışma Kurullarının Günü Şartlarına uygun hale getirilmesi,
10. Yüksek Hakem ve Yüksek Uzlaştırma Kurulları Fonksiyonlarının artırılması,
11. İşçinin Yönetime Etkin Biçimde katılması, 440 Sayılı Kanun
12. Tam istihdamın sağlanması için İş ve İşçi Bulma Kurumu işlevlerinin Ulkemiz şartlarına uygun hale getirilmesi.
13. İşçi-Memur ayırımı konusu
14. 1630 sayılı Dernekler Kanunu Tadili
15. Sakat ve Hükümlülerin İstihdamı Hakkında Kanun
16. Kapıcılık ve Kalorifercilik hizmetlerinin düzenlenmesi

TÜRK-İŞ

80/3262-12/15

14 Kasım 1980

Sayın Prof.Dr.Turhan Esener
Çalışma Bakanı
Ankara

Ülkemizde 12 Eylül 1980 tarihinde devlet yönetiminin el değiştirdiği ve bu yönetim değişikliğini gerektiren sebeplerin tabii bir sonucu olarak yeni yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu bilinmektedir. Ülkemizin uluslararası alandaki perestijinin daha da sağlamlaştırılması ve yeni yasal düzenlemeler bakımından Çalışma Meclisinin toplantıya çağırılması zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır. Çalışma hayatımızı yakından ilgilendiren temel yasalar ile çalışma barışını etkileyen faktörlerin incelenip tartışılabileceği Çalışma Meclisinin bir an önce toplantıya çağırılması konusunda ilgililere emir ve müsaadelerinizi arz ve rica ederiz.

Saygılarımızla,

İbrahim Denizcier
Genel Başkan
(İmza)

Kaya Özdemir
Genel Eğitim Sek.
(İmza)

HUKUK İŞLERİMİZ

Hukuk büromuzun 31 Temmuz 1980 tarihinden bu raporumuzun hazırlandığı tarihe kadar geçen süre içindeki davalara ve icra takiplerine ilişkin çalışmalarını da aşağıda özet halinde sunulmuştur.

a) Davalar: Konfederasyonumuzun tarafı bulunduğu davalardan, 31.7.1980 tarihine kadar sonuçlanmış bulunanlar bir önceki raporumuzda açıklanmıştır. Burada, halen yargılaması devam etmekte bulunan davalar, safahatı ve bulunduğu nokta itibarıyla özet olarak sunulacaktır.

1- Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde devam etmekte olan Mem-Der aleyhine açmış bulunduğumuz 1977/51 esas sayılı ceza dosyası karar safhasına gelmiş, Mahkeme heyetindeki Hakim değişikliği nedeniyle dosyamız tekrar tetkike alınarak duruşması 25.12.1980 tarihine bırakılmıştır. Bu tarihte karara bağlanması beklenmektedir. ./..

2- Ges-İş Sendikasının Konfederasyonumuza olan aidat borcu karşılığı 1975 yılında vermiş bulunduğu toplam 405.000.- TL. tutarındaki bonoların icra yolu ile tahsil edilmesinden sonra, Ges-İş Sendikası yöneticileri bu bonoların yetkisiz kimseler tarafından tanzim edildiğini, bonoların muvazaalı olduğunu, asıl borç miktarının bu nisbette olmadığını iddia ederek Ankara 2. Asliye Hukuk Hakimliğinde 1978/503 esas sayılı dosya ile istirdat davası açmıştır. Safahatı daha önceki raporlarımızda da açıklandığı üzere, mukabil delil olarak icra dosyaları ve icra Tetkik Mercii Hakimliğinin dosyaları ile aidat borcunun tesbiti için adı geçen sendikanın üye sayısını gösteren noter tesbit belgeleri, Çalışma Bakanlığının işkolu tesbiti nedeniyle belirlediği üye sayısını gösterir raporlar gösterilmiştir. Hernekadar delillerin toplanması ikmal edilmemiş ise de, bu arada Milli Güvenlik Konseyinin Bildiri ve kararları ile bu sendikanın faaliyetten men edilmesi yeni bir hukuki durum yaratmıştır. 2.12.1980 tarihinde yapılacak duruşmada, davacı Sendikanın faaliyetten men edilmiş olduğu belirtilerek dava ehliyetlerinin bulunmadığı iddia edilip, davanın ehliyet açısından reddi talep olunacaktır.

3- Konfederasyonumuzun eski personellerinden Nevin Ağıç'ın, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini iddia ederek Ankara 5. İş Mahkemesinde 1979/19 esas sayılı dosya ile alacak davası açtığı, bu davada tarafımızdan ibraname sunulduğu, davacının ibraname üzerindeki imzasının kendisine ait olmadığını iddia ettiği, yapılan bilirkişi incelemeleri sonunda imzanın kendisine ait olduğunun tesbit edildiği, Mahkemenin ibranameye esas olan ödemelerle ilgili bordro veya makbuzların ibrazını istediği bir önceki raporumuzda belirtilmiştir. Muhasebe servisimizden bu ödemelerle ilgili makbuzlar Mahkemeye ibraz olunmuştur. Makbuzlarda ödemenin "kıdem tazminatı alacağına mahsuben" yapıldığına dair kayıt bulunmaktadır. Mahkeme bu hususu esas göstererek varsa son ödemeleri gösteren belgelerin ibrazını istemiştir. Muhasebe Müdürlüğüne başvurularak bu husustaki belgeler alınacak ve 2.12.1980 günü yapılacak duruşmada Mahkemeye ibraz olunacak.

4- Türk-İş binasının Tuna caddesine bakan cephesinde, toplantı salonunun çıkış kapısında kiracı olarak bulunan "Tekar Möble" işletmecisi Hasan Sağlam aleyhine Ankara 10. Sulh Hukuk Mahkemesi nezdinde tahliye davası açıldığı bir önceki raporumuzda belirtilmiştir. Kiracı ile yapılan görüşmeler sonunda, toplantı salonunun çıkış kısmındaki teşhir ve satış bölümünün tahliyesi sağlanmış, kiracının pasaj içinde

icarında bulunan 8 numaralı dükkanın, pasajdaki diğer kiracıların çıkarılmasına kadar kalması karara bağlanmıştır. Bu suretle, öteden beri dikkatleri çeken ve Türk-İş binasının bütünlüğünü zedeleyerek hizmetleri aksatan bölüm boşaltılarak Konfederasyonumuz hizmetine sunulmuştur.

5- MİSK Konfederasyonunun, Türk-İş ve Sayın Orhan Erçelik aleyhine Ankara 2. Asliye Hukuk Hakimliği nezdinde 1980/184 esas sayılı dosya ile iki milyon lira üzerinden manevi tazminat davası açmış olduğu bir önceki raporumuzda belirtilmiştir. Yine bir önceki raporumuzda davanın sebebi ile Konfederasyonumuzun savunma gerekçeleri ve mukabil delilleri belirtilmiştir. Bu arada Milli Güvenlik Konseyi kararı ile davacı Konfederasyon Faaliyetten men edildiği için Mahkemeye, davacının taraf olarak bulunamayacağı ve davanın ehliyet noktasından reddedilmesi gerekeceği bildirilmiştir. Son duruşmada Hakimin değişmiş olması nedeniyle davanın esasına girilememiş ve dosya tetkike alınmıştır. Duruşması 26.12.1980 gününe ertelenmiştir.

6- Türk-İş pasajının bütünü ile boşaltılması için eskiden beri yapılan hukuki çalışmalar sürdürülmektedir. Daha önce pasajdaki 5 dükkanın tahliye edildiği bilinmektedir. Şu anda, kiracı olarak bulunan Ahmet Elgin'in kullanımındaki iki dükkan ile bir fotoğraf ajansı ve iki matbaa bulunmaktadır. Ahmet Elgin hakkında daha önce 6570 sayılı yasanın 7 nci maddesi uyarınca açılan tahliye davası, Konfederasyonumuzun muhasebe kayıtlarındaki maddi hata nedeniyle reddolunmuştur. Bu kerre ihtiyaç sebep gösterilecek ve kira mukavelelerinin bitiş tarihleri esas alınarak tekrar tahliye davası açılacaktır.

7- Konfederasyonumuz eski Genel Başkanı Sayın Halil Tunç hakkında, 1975 yılında Ankarada yapılan işçi kurultayındaki konuşmasından ötürü Ankara C.Savcılığı tarafından Ankara 5. Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde dava açılmıştır. Sayın Halil Tunç'un dokunulmazlığı nedeniyle bu güne kadar işleme konulmamış olan bu dava, Milli Güvenlik Konseyinin bildiri ve kararları nedeniyle yeniden işleme alınmıştır. 1975 yılında işverenlerin lokavt uygulamalarının yaygınlaştırmak istemeleri üzerine Kurultayda konuşan Sayın Halil Tunç'un, "lokavtlar yaygınlaştırılırsa bizde çalışmaya devam edeceğiz. Üretimi durdurmayacağız, gerekirse yönetimi ele alarak çalışmalarını sürdüreceğiz..." şeklindeki konuşmalarının, T.C.K.nun 311 ve 312 maddelerine göre suç olduğunu iddia eden C.Savcılığı, Halil Tunç hakkında "suç sayılan bir fiili övmek, toplumu suç işlemeye teşvik ve tahrik etmek" fiilinden ceza davası açmıştır. ./..

11.12.1980 tarihinde ilk duruşması yapılacak olan dava, Konfederasyonumuz hukuk müşavirince yürütülecektir.

b) İcra Takipleri:

1- Bundan önceki raporlarımızda detayı ile anlatılan Fehmi Anlaroğlu hakkında Ankara ve İstanbul İcra Memurlukları nezdinde giriştiğimiz İcra takipleri, borçlunun hacze müsait mal varlığı bulunmadığından ve İstanbuldaki dosyasında da kendisine tebligat yapılamadığından sonuçlandırılmamıştır. Yasal işlemler sürdürülmektedir. Alacağımızı karşılayacak mal varlığının tesbit edilmesi halinde derhal tahsil için gerekli işlemlere girişilecektir.

c) Diğer çalışmalar:

Hukuk büromuz, dava ve icra takipleri dışında, Konfederasyonumuz üye kuruluşlarının hukuki konulardaki müracaatları ile, kuruluşlara üye olan işçilerin çeşitli konulardaki dilekçelerine yazılı cevap vermek, Konfederasyonumuz bünyesinde oluşturulan Komisyon çalışmalarına katılmak, yeni yasal düzenlemeler hakkında görüş ve önerileri tesbit etmek gibi çalışmaları sürdürmektedir.

EĞİTİM RAPORU

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Eğitim çalışmalarımız, 12 Eylül harekâtı ile resmî olarak durdurulmamış olmakla birlikte bütün illerde uygulanmakta olan Sıkıyönetim Komutanlıklarının bazılarında eğitim çalışmalarımız için gerekli izin alınamamakta bu durum da Eğitim Merkezimizin tam ve etkin bir çalışma yapmasına sınırlı imkân tanımaktadır.

TÜRK-İŞ/AAFLI Teknik Yardım Sözleşmesi uyarınca Eylül 1980 - Mart 1982 tarihine kadar programlanmış iki yıllık ortak eğitim çalışmalarının ilki olan "işyeri temsilcileri eğitimi" seminerimizin Eylül ayında yapılması kararlaştırılmış ancak daha sonra 25-28 Kasım tarihleri arasında Bes-İş Seminer salonu - İzmir'de yapılabilmesi için ilgili Sıkıyönetim Komutanlığına başvurulmuş, gerekli müsaade alınmadığından seminer ileride uygun bir tarihte yapılmak üzere ertelenmiştir.

İki yıl süreli TÜRK-İŞ/AAFLI Ortak Eğitim Faaliyet Planı içersinde yer alan ve Eylül 1980 ayında başlaması kararlaştırılan "Sendikacılar için yabancı dil eğitimi" projesinin ön hazırlıkları tamamlanmış ancak Aralık 1980 tarihinde başlaması uygun görülmüştür. Ayrıca yine bu plân içersinde yer alan üst yöneticilerimiz ile kuruluşumuz ve bağlı teşkilatlardaki uzmanlarımızın yararlanabileceği milli düzeydeki eğitim çalışmalarımızın yapılabilmesi için gerekli uygun ortam ve zamanın oluşmasının beklenmesi uygun görülmüştür.

10-14 Ekim tarihleri arasında yurdumuzu ziyaret eden AAFLI Eğitim Müdürü John Sloan, AAFLI Türkiye Direktörü Tom Riley ile birlikte Konfederasyonumuzu da ziyaret ederek Genel Eğitim Sekreterimiz Kaya Özdemir ile bir görüşme yapmışlardır. Bu görüşmelerde TÜRK-İŞ/AAFLI çalışmalarının daha etkin bir düzeye ulaştırılabilmesinde önceki çalışmalar gözden geçirilmiş ve ortak eğitim faaliyetlerinin uzun vadeli (5 yıl süreli) plânlama ile yürütülmesi uygun görülmüştür. Uzun vadeli olarak hazırlanacak ortak eğitim plânında Konfederasyonumuza bağlı her üye teşkilât içersinde bir eğitici kadro kurulması amacıyla her üye teşkilâtla münferit olarak pilot "eğiticilerin eğitimi" semineri düzenlenmesi ve ilk iki seminerde bulunmak üzere bir Amerikalı uzmanın da katılması kararlaştırılmıştır. ./..

Konfederasyonumuz Genel Merkezinde bir eğitim lâboratuvarı kurulmasında AAFLI'dan teknik malzeme yardımı sağlanması ile ilgili olarak Eğitim Müdüründen söz alınmış ve bu lâboratuvarın gerek merkezimizin gerekse bağlı kuruluşlarımızın "göze ve kulağa hitabeden" eğitim cihazlarından yararlanma imkân ve fırsatına en kısa zamanda sahip olmaları için bu kararın derhal uygulamaya konulması kararlaştırılmıştır.

TÜRK-İŞ, ICFTU ile 14-18 Nisan 1980 tarihinde Ankara'da yapılmış olan "Genç İşçilerin Sorunları" seminerinin akabinde Türkiyede mesleki eğitim ve çıraklık sorunlarına açıklık kazandırılması amacıyla ve daha önce programlanmış olan 6 seminerin dışında "mesleki eğitim ve çıraklık sorunları" konulu Uluslararası bir Kollokyum'un Ekim ayında düzenlenmesi kararlaştırılmış ancak uygun şartların oluşmaması bu seminerimizin de ertelenmesine neden olmuştur.

13 Kasım 1980 tarihinde Genel Eğitim Sekreterimiz Kaya Özdemir, Araştırma Müdürümüz Hidayet Altınakar ve Eğitim Uzmanı Abdullah Can ile birlikte mesleki ve teknik eğitim yasası hazırlanması ile ilgili yapılan davet üzerine Milli Eğitim Bakanlığında üst düzeyde bir toplantıya katılmışlar Genel Eğitim Sekreterimiz Kaya Özdemir mesleki ve teknik eğitim ile ilgili Türk-İş'in görüşlerini bu toplantıda dile getirmiş, ayrıca aşağıda özeti sunulan aynı konudaki bir raporu da Bakanlığa sunmuştur.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA SUNULAN RAPOR ÖZETİ:

"...Vatandaşlarımızın bedeni ve fikri gelişmelerine göre ilgi, kabiliyet ve yetenekleri ölçüsünde en üst seviyede yetiştirilmesine eşit imkân ve fırsat verecek bir mesleki ve teknik eğitim yasası hazırlanması ve bu yasa ile;

1. Genel Eğitim ile mesleki ve teknik eğitimin ayrı bakanlıklar eliyle yürütülmesi,

2. Eğitim finansman ve sorumluluğunun herşeyden önce devlete ve topluma ait olması, eğitim imkânlarını geliştirecek kamu fonlarının yetersiz kalması halinde kamu kontrolü altında özel sektörün de katkısının sağlanması,

3. İnsangücü politikasının eğitim, istihdam, çalışma koşulları, bilim, teknoloji ve sanayileşme politikaları ile birlikte ele alınması,

./...

4. Fertleri hayata hazırlayacak, üretime dönük bilgi, beceri ve teknikler kazandırılması,
 5. Örgün eğitim dışında insangücünün, çalışma koşulları ve teknolojide meydana gelecek değişikliklere uyum sağlayabilmesi için kitle haberleşme araçlarından yararlanılması,
 6. Mesleki ve teknik öğretimin cazip hale getirilerek mesleki ve teknik okullardan mezun olanların unvan ve sorumlulukları ile ücretlerinin özendirici hale getirilmesi, sanat enstitüsü mezunlarının askerlik eğitimi dışındaki sürelerinin işyerlerinde değerlendirilmesi, yedeksubaylık hakkını kazanmış olanların yedeksubaylık okul eğitiminden sonraki sürelerinin işyerlerinde değerlendirilmesi,
 7. Her vasıftaki insangücünün sektörler ve bölgeler arasındaki denge ve esnekliğini sağlayıcı istihdama yönelik olması ve özellikle kamu kesiminin teknik insangücü kaybının önlenmesi,
 8. Okuma yazma seferberliğini yoğunlaştıracak ve etkili bir biçimde gerçekleştirecek tedbirlerin alınması için okuma yazma seferberliğini başlatması, eğitim sisteminin "her işyerinin bir okul, her okulun bir işyeri olduğu" ilkesinin ışığı altında düzenlenmesi,
 9. Az gelişmiş bölgeler ve yetişkinler için özel eğitim programları düzenlenmesi, bu programların emekliler için de uygulanması,
 10. Müfredat programlarının geliştirilerek çağın gerçeklerine uygunluğunun sağlanması,
 11. İşçi ailelerine beceri kazandırmak amacıyla el sanatlarının geliştirilmesi ve bu yolda yaygın bir eğitime gidilmesi,
 12. Öğretmenlik mesleğinin daha cazip hale getirilmesi,
 13. İhtiyaca göre arz fazlası yaratılmış olan öğretim dallarında kapasite sınırlandırılmasına gidilmesi, ihtiyaçların karşılanamadığı dallarda ise mevcut okulların ve üniversitelerin tam kapasite ile kullanılımlarının gerçekleştirilmesi, ayrıca yeni açılacak olan öğretim kurumlarının ihtiyaç duyulan dallara yöneltilmesi,
 14. Çalışanların sömürülmesinin önlenmesi için çıraklık yasasının mesleki ve teknik eğitim yasası ile uyumlu ve milli eğitimin temel ilke ve amaçları doğrultusunda düzenlenmesi gerekmektedir.
- Bütün bu çalışmalardan ilgili kuruluşlarla koordinasyon ve işbirliğinden ve üzerimize düşen her türlü görevin yerine getirilmesinden kuruluşumuz memnuniyet duyacaktır..."

TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI

Sayın Üyeler,

TÜRK-İŞ, kuruluşundan bugüne kadar olduğu gibi, bugün de tarihi sorumluluğu bir kat daha artmış olarak ülkemizin içinde bulunduğu şartları değerlendirmek ve tavrını ortaya koymak durumuyla karşı karşıyadır.

Ülkemizin siyasal yapısında zaman zaman meydana gelen olaylar, ekonominin dar boğazlara sürüklenmesinde rol oynayan değişik siyasi tercihler, toplumu huzursuz kılan ve çoğunlukla siyasi çıkar hesaplarından kaynaklanan sorunlar; Türk-İŞ'in işçi ve yurt sorunlarına bakış ve çözümler arayışındaki politikasında daima birer ölçü olmuştur.

Ne siyasal yapıdaki rahatsızlıklardan yararlanılarak ucuz kahramanlık yolu seçilmiş , ne ekonominin hasta bünyesi fırsat bilinerek başka amaçlarla kamu ve özel kesimler tehdit altında bulundurulmuş ne de eldeki büyük emek gücü devlet aleyhine seferber edilmiştir.

Genç demokrasimizin gençliğinden doğan zaafı ile ortaya çıkan siyasal tablolar, TÜRK-İŞ'in temel karakterini, sorumluluk duygusunu, Atatürk ideallerine bağlılığını, ülkenin ekonomik kurtuluşunda temel plân saydığı 24 ilkesinin önderliğini, vatan ve millet sevgisini değiştirememiş, aksine her geçen gün bu anlayışın biraz daha pekişmesini sağlamıştır.

12 Eylül 1980 sabahı, Sayın Komutanların ifadesiyle "Cumhuriyeti koruma ve kollama görevi gereği" demokratik düzenin daha sağlıklı bir işleyişe kavuşturulmasına kadar askıya alınması, yönetimin bütünüyle silahlı kuvvetlerimiz tarafından devralınması, bu müdahalenin değişmez kurallarını da beraberinde getirmiştir. Parlâmento fesh'edilmiş, siyasi partiler ve bazı işçi kuruluşları ile derneklerin faaliyetleri durdurulmuş, bütün bu önlemlere rağmen, sadece TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalarının çalışmalarını sürdürmesine izin verilmiştir.

Bazı çevrelerin eleştirileri yanısıra, TÜRK-İŞ'in kuruluşundan buyana, Türk kamu oyunda ve özellikle Silâhlı Kuvvetlerimizin değerli komuta kademelerinde takdirle izlenen bir sorumluluk anlayışı içinde kaldığını kabul edenler çoğunlukta idi. Kaldı ki; Atatürkçü ve milliyetçi bir anlayışla yönetime el koyan bir kadronun, Atatürkçü çizgiden bir an dahi sapmamış bir işçi kuruluşunun faaliyetini durdurması beklenemezdi.

./..

Kısaca, 12 Eylül öncesi Türk-İş'in teşkilatlanma durumuna değinmekte, daha sonra da 12 Eylül sonrası yapılan ve yapılması gereken çalışmaları birer öneri halinde onaylarınıza sunmakta yarar görüyoruz.

12 EYLÜL'E NASIL GELDİK?

Sayın üyeler,

Kuşkusuz, 12 Eylül 1980'e nasıl geldiğimizi hatırlatmaya çalışırken; sadece Türk işçi hareketi açısından konuya yaklaşılmaya, özellikle de işçilerin teşkilatlanmaları üzerinde durmaya özen göstereceğiz.

Son yıllarda ülkemizin tüm kurumlarını tahrip ve devleti yıkmaya yönelik anarşik olaylar, işçi kesiminin de büyük ölçüde etkilenmesine, çeşitli işçi kuruluşlarının devletin karşısında vaziyet almasına, binlerce masum işçinin olaylara itilmesi sonucu işten atılmasına, açlık ve sefalete sürüklenmesine kadar etkisini göstermiştir.

Türk-İş, Tüzüğünde yer alan Atatürkçü ve milliyetçi anlayışından zerre kadar sapmadan, işçileri vasıta yaparak devleti çökertmek isteyenler karşısında tarihi sorumluluğunu daima politikasının değişmez karakteri olarak yerine getirmiştir.

Devlete kafa tutmanın "Kahramanlık" gibi gösterildiği bir dönemi geride bıraktık. İşyerlerini işgal etmenin, milli servetimizin yakılıp yıkılmasının "cesur sendikacılık" diye yutturulduğu karanlık günleri birlikte yaşadık. Demokrasiyi, devleti ve milletiyle bölünmez bir bütün olan ülkemizi içten kemirmenin vasıtası sayan bedbahtları ibretle izledik.

Sendikacılığın ahlâk ve ilkelerine ters düşen bu davranışlar, sahiplerine belirli çevrelerde puan kazandırırken; TÜRK-İŞ'in böylesine eylemlere katılmaması, demokratik düzenin ve DEVLET kavramının yanına da yer alması da aynı çevrelerin eleştirilerini üzerine çekmiştir.

İşyerlerinde devamlı şekilde Türk-İş'in takındığı tavır aleyhine propagandalar sürdürülürken, üzüntü ile ifade etmeye mecburuz ki; bazı sendikalarımızın ilgili şubeleri ya da işyerindeki baştemsilci ve temsilciliklerince "TÜRK-İŞ'İN YAPISI" karşı propaganda olarak işçilere anlatılamamış, güçlü olmanın rehaveti de bunlara eklenince, pek çok işyerinde Türk-İş'e bağlı sendika yetkili olduğu halde, mace-racı sendikalar egemen hale gelebilmişlerdir.

İşçi arkadaşlarımız, bir yandan Türk-İş'in ağırbaşlı davranışlarının zaaf gibi gösterilmesi karşısında inançlarının desteklenmeyişinden etkilenirken; bir yandan da Türk-İş disiplini hiçe sayan, ./..

günlük politika izleyerek kamu oyununda belirli çevrelerin alkışını toplamayı düşünen arkadaşlarımızın kendi içimizden çıkması karşısında şaşkına dönmüşlerdir.

İşkollarının tamamına yakınında işkolu yetkileriyle mücehhez olan sendikalarımızın, işyerlerindeki çirkin propagandalar karşısında yeterince etkili olamamaları, Türk-İş'e gönül vermiş olan işçilerin yanıltılması ve sendikasına karşı vaziyet alması gibi olguları yaratmıştır.

Devleti ve demokratik rejimi tahrip etmek isteyen ve işçi hareketini de bunun en güçlü vasıtası görenler, az sayıda da olsa içimize sızmayı başarmışlardır. Nitekim, bazı sendikalarımızın eğitim çalışmaları sırasında ya da kongrelerinde yapılan konuşmalarda, hayretle izlediğimiz tablolarla karşı karşıya kaldık. TÜRK-İŞ'in sorumluluk anlayışını zaafmış gibi gösteren, tek kurtuluşun işçi ihtilali olduğunu öne süren gafilleri birlikte dinledik, birlikte ürperdik.

Sendikal demokrasinin tüm kuralları ile egemen olduğu TÜRK-İŞ bünyesi, kendi kendimize kemirilmeye başlandı, kendi kendimize kötülenir hale geldi.

Diğer Konfederasyonlarla ve özellikle DISK'le aramızdaki yapı farklılığı, uzun bir süre aleyhinize koz olarak kullanıldı.

İdeolojik amaçlı gösteriler, grevler, eylemler gazetelerde boy boy kamu oyuna yansıtılırken; Türk-İş'in hükümet ve parlamentoyu göreve çağırarak, bu istismara son verecek sosyal içerikli yasaların bir an önce çıkarılmasını istemesi "İdare-i maslahatçılık" şeklinde yorumlara sebep oluyordu.

Marks, Engels, Stalin ve Lenin posterleri altında kızıl gömlekler giydirdikleri işçilerle gösteri yapanlar, kanla sonuçlanan plânlarını "Devrimcilik" diye yutturmada başarı sağlayabilirlerken; Türk-İş tüm eleştirilere rağmen ağırbaşlılığını ve tarihi sorumluluğunu müdrik politikasını değiştirmemiştir.

Değerli Üyeler,

12 Eylül 1980 öncesi hazırlanan ve Yönetim Kurulumuzun bundan önceki toplantısında bilgi ve onayınıza sunulan İcra Kurulu raporumuzun "TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARIMIZ" başlıklı bölümünde özellikle "DİSİPLİN" konusu üzerinde durmamızın nedeni, edinilen tecrübelerin değerlendirilerek geleceğe ışık tutabilmek arzumuzdur.

"DİSİPLİN" kavramı üzerinde böylesine ısrarla durmamızdaki amaç, her kuruluşta değişik ölçülerde ortaya çıkan rahatsızlıkların temelinde bu kavramın yeterince anlaşılamamış olmasıdır.

DİSİPLİN'den söz ederken, kuşkusuz herkesin aynı şeyi düşünmesi, aynı görüşü paylaşması ya da aynı anlayışta birleşmesini kast etmiyoruz. Görüş ayrılıklarının olması, demokrasinin varlığının da sıhhat belirtisidir. Ancak; gerek Konfederasyon olarak, gerek federasyon ve sendikalar olarak sıhhatli bir yönetimin, bağlı olduğumuz tüzük ve ilkelerin eksiksiz uygulanmasından kaynaklanacağını da hatırdan çıkarmamalıyız. Sendikalarımız nasıl kendi tüzük ve ilkelerini çiğneme hakkına sahip değillerse, Türk-İş Tüzük ve İlkelerine de öylesine bağlı ve ısrarlı koruyucusu olmak durumundadırlar.

Bu konuda, bir önceki raporumuzda yer alan görüşlerimizin bir kısmına yeniden yer vermekte yarar görüyoruz.

"...Hal böyle iken, bazı kuruluşlarımızın yöneticilerinin zaman zaman Konfederasyon disiplinine uymadıkları, dışımızdaki bir takım kuruluşlarla müşterek hareket ederek eylem birliği yapmak, bildiri ve bülten yayınlamak gibi tavır ve davranışlarla Konfederasyon disiplinini ihlâl ettikleri görülmektedir.

"Demokrasiye ve Atatürk ilkelerine yürekten inanmış bir kuruluş olan TÜRK-İŞ'e bağlı bir teşkilâtın, demokrasi dışı yollara sapması, sendikal hizmetlerde yetersiz kalması, siyasal partilerin ve başka güçlerin güdümüne girmesi gibi olaylar, TÜRK-İŞ bütünlüğünü zedeler. Gerek çalışanlar nezdinde ve gerekse kamuoyunda TÜRK-İŞ'e olan güvenin sarsılmasına neden olur. Üye kuruluşların Türk-İş'e gölge düşürecek bu gibi tutum ve davranışlardan kaçınmaları gerektiği hususunu önemle hatırlatmakta yarar görmekteyiz. Bu gibi kuruluşlar hakkında uyarıcı girişimlerde bulunulması veya gerekli disiplin hükümlerinin uygulanması şarttır."

Değerli Üyeler,

Ülkemizin siyasal bir değişime uğradığı 12 Eylül 1980'e TÜRK-İŞ olarak böyle geldik. Fiziksel açıdan kaybımız olmadı, aksine son dönem içinde bazı işkollarında önemli ölçüde teşkilatlanma çalışmaları yapılarak başarılı bir grafik çizildi.

12 Eylül askeri müdahalesinden sonra da yıpratılmak istenen TÜRK-İŞ oldu. Tüm siyasal partilerin ve denkeklerin kapatılmasına karşılık,

./...

bir askeri müdahalenin felsefesine bile aykırı olduğu halde TÜRK-İŞ gibi işçilerin en güçlü temsilcisinin serbestçe faaliyet gösterebilmesi; bir eleştiri malzemesi yapılabilmiş, gurur ve haz duyulan "Her yönetim tarafından itibar görme, saygı duyulma" olgusu, tamamen tersine çevrilerek yıpratma malzemesi haline sokulmuştur.

Üzülerek ifade etmek zorundayız ki; askeri yönetimin karakteri gereği çeşitli konularda alınan önlemlerden tek sorunlu TÜRK-İŞ gösterilmiş ve kendi arkadaşlarımız İcra Kurulumuzu suçlar tavırlar takınmışlardır.

Özellikle İcra Kurulumuzun tüm teşkilâta yayınladığı; teşkilatlanma, eğitim ve sair çalışmaların bir süre durdurulması yolundaki genelge, kendi bünyemizde çeşitli yorumlara yol açtı. Şimdi kısaca bu eleştirilere ve 12 Eylül sonrasında TÜRK-İŞ'in takındığı tavır ve izlediği politikaya yine teşkilatlanma penceresinden bakarak değinmek istiyoruz.

12 EYLÜL SONRASI TÜRK-İŞ

Yönetim Kurulunun değerli üyeleri,

Hayır kurumları dışında tüm kuruluşların faaliyetleri durdurulurken; aileleri ile birlikte milyonlarca kişinin temsilcisi olan ve ekonominin temeli olan emeği simgeleyen TÜRK-İŞ'in istisna tutulması, elbette çeşitli eleştirileri birlikte getirmiştir.

Özellikle Milli Güvenlik Konseyi'nin toplu sözleşmeler konusunda %70 zam kararı alması, işçi kıdem tazminatlarının 40.500 lira ile sınırlandırılmasını öngören yasanın hükümetçe çıkarılması, kazanılmış haklara yönelik girişimlerin peşpeşe sıralanması, emeklilik süresi konusunda ortaya atılan söylentiler, TÜRK-İŞ'in yıpratılmasına malzeme yapılmaya çalışıldı.

Öncelikle hatırdan çıkarılan, içinde bulunduğumuz demokrasiye geçiş döneminin kendine has kuralları olmaktadır. Buna rağmen, raporumuzun diğer bölümlerinde bilgilerinize sunulan temalar, Hükümet Başkanı ile yapılan görüşmeler, Milli Güvenlik Konseyine iletilen görüşlerimiz ve endişelerimiz, TÜRK-İŞ olarak yapılması gerekenlerin yapılabildiği, hükümette üye bulunan Genel Sekreterimiz kanalıyla da rejimin tabiatındaki katılıkların belirli ölçülerde törpülenebildiği sonucunu ortaya koymaktadır.

Hepimiz çok iyi bilmekteyiz ve zaman zaman tartışmasını yapmaktayız ki; bugün genellikle fısıltı halindeki eleştiriler, normal parlamenter rejime dönüldüğünde ağır birer suçlama olarak karşımıza çıkacaktır. Toplu sözleşme ve sendikal düzenin yaşayabilmesini sağlayan ./..

TÜRK-İŞ, demokratik rejimi ve devleti tahrip etmenin bugünkü suçları tarafından suçlanabilecektir. Büne kadar toplum huzurunu bozmaktan öteye etkileri olmayan kişi ve kuruluşların, TÜRK-İŞ'i karalama yarışına gireceklerinden hiç kuşkumuz yoktur.

Ancak; tarihi sorumluluğunu bilerek, değişik devlet yönetimlerinin karakterlerindeki hassasiyeti tartarak, sıhhatli ve güçlü bir demokratik düzene geçişte kendinden fedakârlık gerektiğinde bunu da yaparak varlığını sürdüren kuruluşların azlığıdır ki; Türkiye'yi bu günlere getirmiştir.

Teşkilatlanma çalışmalarımızı durdurmamızın bazı temel nedenleri vardı.

1- Faaliyetleri durdurulan Konfederasyonlar ve bağlı sendikalarının temsil ettiği işçileri Türk-İş çatısı altına almanın kolaylığı yanı sıra, rahatsızlıkları da vardı.

Öncelikle, yöneticisi tutuklu, sendikası kapalı bir işçiyi teşkilâtlandırıyorum diye durumundan yararlanmak TÜRK-İŞ'in temel felsefesine aykırıdır.

Sendikal mücadelenin bir başka tanımlaması olan teşkilatlanma çalışmalarını kendi irademizle durdururken; yöneticisiz ve sendikasız kalmış bu işçilerin sorunlarını çözümlemeyi de TÜRK-İŞ olarak görev edindik. Bu işçiler adına sözleşmelerin yapılabilmesi TÜRK-İŞ'in hükümetle temasları sonucu varılan anlaşma cümlesindendir.

2- Temsilcisi kalmamış işçiyi örgütlendirmek mümkün olsaydı ve bu yolu seçseydik bile, bu sefer de karşımıza yetki ve temsil konusu çıkacak, sesini çıkaramayan ve yasal girişimlerde bulunamayan sendikaların yetkilerini gasp etmek gibi çirkin temellere dayalı bir başarı söz konusu olabilecekti . TÜRK-İŞ olarak bu yola başvuramazdık.

3- Askerî bir müdahalenin henüz ilk günlerini yaşıyorduk. Gelişmeleri izlemek, değerlendirmeleri sağlıklı biçimde yapabilmek, bu süre içinde şartlara uygun bir çalışma planı hazırlamak amacıyla da bahse konu genelge çıkarılmıştır.

Sayın üyeler,

Gelecek için bir teşkilatlanma plan ve programının yapılabilmesi, 274 sayılı Sendikalar Yasasında bazı değişiklikler yapılmasıyla ilgili Hükümet çalışmalarının açıklık kazanmasından sonra mümkündür.

Edinilen bilgilere göre; işkolu sayısının azaltılması, her işkolunda tek sendika olması gibi görüşler ağırlık kazanmaktadır. Böyle

bir teşkilatlanma yapısı, güçlü sendikacılığın da kendiliğinden doğması demektir. Ancak; yasal düzenleme ile sendikal rekabetin ve teşkilatlanma mücadelesinin ortadan kaldırılması, temelde uzlaşmaz fikirlerin temsilcisi olanların aynı çatı altındaki daha tehlikeli çatışmalara girmelerine yol açabilecektir. Bu konudaki düşüncelerimizi, henüz söylenti düzeyinde bulunan girişimlerin berraklık kazanmasından sonra açıklamayı daha uygun buluyoruz.

Sayın Üyeler,

İçinde bulunduğumuz şartların gereği olarak belirli ölçülerde kısmak zorunda kaldığımız çalışmalarımızı, sendikacılığın amaçları içinde yer alan diğer konulara yöneltmemiz gerekmektedir.

Bu konudaki görüşlerimizi de şöyle özetlememiz mümkündür:

Çağdaş anlamda sosyal politika bilimi, toplum düzenini alt-üst etmeden, iyileştirici (islahatçı) yöntemlerle ve hukuk devleti anlayışı içinde, sermayeye karşı emeğin korunmasını öngörür. Sosyal politikanın bu amacı için tesbit ettiği en önemli araç, işçi sınıfının ulusal düzeydeki mesleki-ekonomik örgütü olan sendikalardır. Hür-demokratik sendikacılık hareketi, sosyal siyasetin kendisine verdiği bu temel fonksiyonu yerine getirirken, esas olarak ücret artımına dayalı ekonomik mücadeleyi tercih etmesine rağmen, bunu tamamlayıcı nitelikte bazı ek hizmetleri de öngörür.

Hür dünyanın sosya-ekonomik gelişmesi, ücret artımı hızının zaman içinde duralayabileceğini, bunu gidermek için sendikaların sosyal siyaset kapsamındaki başka yöntemlere başvurabileceğini göstermiştir. Son bir kaç yıldır ülkemizdeki gelişme de aynı doğrultudadır.

TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalar olarak, toplum içinde sağladığımız saygınlık ve gerçekleştirdiğimiz sendikal gücümüz sayesinde, şimdiye kadar yapılan toplu iş sözleşmelerinde Batı ölçülerine göre astronomik sayılacak yüksek ücret zamları alınmıştır. Ancak, fiyatların daha hızlı artmasıyla ücret zamları kısa sürede aşınıp gitmiş ve böylece enflasyon canavarıyla boğuşmakta ücret artımının tek başına yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu itibarla, esas görevimiz olan "ücret artımı ile işçilerin gelirlerini artırma mücadelesi"nin yanı sıra, fiilen ele geçen ücretlerin bereketini arttırıcı, yani reel ücreti çoğaltıcı başka önlemler de gerekmektedir.

Ücretlerin miktarını (nominal ücreti) ve bereketini (reel ücreti) arttırma mücadelesinin yanı sıra, işçilerin demokratik ve sosyal haklarını, toplum içindeki sosyal statüsünü, işçi sağlığını, iş güvence-

sini vs. korumak da, giderek ücret mücadelesi kadar önem kazanmaktadır.

Önümüzdeki dönemde teşkilatımızın daha iyi hizmet verebilmesi ve işçi sınıfını Konfederasyonumuza daha candan bağlayabilmesi için, ücret mücadelesine ek olarak başka alanlarda da hizmet vermek üzere, TÜRK-İŞ'in üzerine düşen görevi yapmak amacıyla Yönetim Kurulumuzun bağlayıcı karar alması ve İcra Kurulumuza görev vermesi isabetli olacaktır.

Bu çerçeve içinde, ilk bakışta akla gelebilecek ek nitelikteki hizmet alanları şunlar olabilir:

1- KOOPERATİFÇİLİK: Kooperatifçilik çalışmaları "tüketim", "konut" ve endüstriyel üretim kooperatifçiliği şeklinde üç ana bölümde sürdürülmeli ve bu çalışmalar bilimsel plân ve programla yürütülmelidir.

2- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğini Sağlama Mücadelesi: Bu alandaki uygulama itibarıyla dünyanın en geri ülkelerinden birisi olan Türkiyemizde, yılda ortalama 200.000 iş kazası olmakta, 1500-2000 işçi iş kazasında ölmekte, onbinlercesi sakat kalmakta, çok daha fazlası meslek hastalığına uğramaktadır. Oysa mevzuatımız bir çok gelişmiş ülkeden daha da iyidir, gereken tek şey sendikalarımızın bu konuya daha fazla sahip çıkmaları ve işyerlerindeki ortak kurulları kurdurup işlerliğini sağlamalarıdır.

3- Sosyal Turizm: Bu alanda Batı Avrupa'da son yıllarda sağlanan gelişmeyle, sendikalı işçilerin çok ucuza tatil yapmaları mümkün kılınmıştır. Sırf bu alanda çalışmaları koordine eden BITS adlı uluslararası bir kuruluş ta vardır.

4- Sendika Fonlarının Üretici Amaçlarla Kullanılması: Bu mücadele ile işçiler de ulusal servetin mülkiyetine ortak edilmekte, yabancılaşma duygusu giderilmekte, ulusal yatırım, üretim ve istihdam artmaktadır.

5- İş Güvencesi Mücadelesi: İş yasasında işçi aleyhine işleyen ve keyfi amaçlarla işçinin iş aktinin feshine imkân veren haksız hükümlerin işçi lehine değiştirilmesi için üzerimize düşen görev mutlaka yerine getirilmelidir.

6- İş Sigortasının Gerçekleştirilmesi: Çalışan insanların işsiz kalması, işsizliğin en acı türüdür. Bu sosyal yarayı önleme mücadelesinin bir yanı işçilerin iş güvencesini sağlamlaştırmak, ikinci ./..

yanı da her şeye rağmen işsiz kalanları korumak amacıyla işsizlik sigortasını gerçekleştirmektedir. Bu sistem Batı Avrupa'da İkinci Savaş sonrasının zor günlerinde başlatılmış ve şimdi Türkiye'den başka hemen bütün Batı ülkelerinde sağlıklı biçimde işlerliğe kavuşturulmuştur. Batı Avrupada sosyal adaleti ve huzuru sağlamakta işsizlik sigortasının çok yararlı olduğu muhakkaktır.

7- İşçinin Yönetime Katılması (Endüstriyel Demokrasi) Mücadelesi:

İşyerlerinde ortak disiplin kurulları kurulmasından, işçinin yönetime ve icraata fiilen katılmasına kadar çok değişik modellerde ele alınabilen bu yöntemle, bir çok Batı Avrupa ülkesinde hürriyetçi demokratik rejimin, sosyal adaletin ve huzurun en sağlıklı güvencesi olmuştur.

8- Eğitim: Sendikal teşkilatlanmanın hızlanması ve mevcut teşkilâtın güçlü olması, tabandan tavana kadar her kademenin bilgili ve bilinçli olmasıyla mümkündür. Bunu sağlamanın tek yolu da, Konfederasyonun merkezi disiplini ve koordinasyonu altında, çağdaş sosyal siyaset bilimine göre 24 ilkemiz doğrultusunda yaygın sendikal eğitimidir.

Yukarda 8 ana başlık halinde özetlediğimiz, aslında daha da genişletilebilecek olan bu tür hizmetler, ancak iyi bir kadro ve bütçe imkânlarıyla gerçekleşebilir. Bu itibarla, Yönetim Kurulumuz görüşlerimizi uygun bulursa, TÜRK-İŞ Genel Merkezinin ihtisas bürolarının personel ve finansman bakımından güçlendirilmesini sağlayacak tedbirleri de görüşmeli ve mutlaka gerçekleştirmelidir.

Değerli Üyeler,

Bu hizmetler arasında, daha önceden çalışmalarına başlanmış ve bir ölçüde gelişme sağlanmış olan güncel bir konu, kooperatifçiliktir. Tüketim, Konut ve Endüstriyel Üretim Kooperatifleri olarak üç ayrı alanda ele aldığımız kooperatifçilik alanında, ilk aşamada Ankaradaki birim tüketim kooperatiflerini örgütlediğimiz ve Ankara Tükobirlik çatısı altında topladığımız bilinmektedir. Ankara Tükobirlik'ten sonra, İzmir, İskenderun ve Malatya'da da Tükobirlikler kurulmuş olup, Yönetim Kurulumuzca uygun görülecek yeni destek politikası sonucunda, yeni Tükobirliklerin de kurulabileceğini ve giderek üst örgütlenme biçimi olan Merkez Birliği aşamasına süratle varabileceğimizi umuyoruz.

./..

Ülke gerçekleri, sendikal örgütlenmede kooperatifçiliği örgütlemenin amaçlarımıza ulaşmada en iyi araç olduğu noktasına getirmiştir. İşçilerimize toplu sözleşmeler yanında tüketim kooperatifleriyle satın alma gücü yaratmada en verimli örgütlenme şeklinin dikey ve yatay örgütlenmenin beraberce sağlanması gerekir. Bu nedenle örgütlenmede hem kurulmuş birim tüketim kooperatiflerini islah etme, hem de yeni bölgesel birlikler kurarak onlara toplu satın alma gücü yaratmada ve merkezi birliğin kurulmasında sendikalarımıza, federasyonlarımıza ve Türk-İş'e büyük görevler düşmektedir.

Ankara, İzmir, İskenderun ve Malatya'da işçilerimizin öncülüğünde kurulan bölge birliklerinin sayılarını artırarak merkezi birliğin kurulması çok kısa bir zamanda sağlanmış olacaktır. Bölgelerde öncülük edecek sendikalar veya federasyonlarla ve Türk-İş'in teknik konularda desteği ile bölgelerde yeni tüketim kooperatifleri kurma ve kurulmuş olanlarla birlikte onların üst kuruluşlarını gerçekleştirme aşamasına gelinmiştir.

Ayrıca, bizim için tecrübe alanı olarak kullanılma imkânları verecek olan Ankara Tükobirlik maddi ve manevi açıdan desteklendiğinde sıhhatli bir kooperatifçilik örgütlenmesi mümkün olacaktır.

Türk-İş'in Ankara Tükobirliğe verdiği teknik hizmetlerin yanında finansal konuda da destek olarak tüketim kooperatifçiliği başarılı bir şekilde yürüme imkânlarına kavuşacaktır. Türk-İş fon yönetiminden geçecek bu kredi bir yıl vade ile yapılabilir ve her ay alınacak mali raporlarla Ankara Tükobirliğin faaliyetlerini yakından takip ederek, istenilen amaçlara ulaşması sağlanabilir.

SOSYAL GÜVENLİK KONULARI

Yeni Yasal Düzenlemeler:

Yeni Yönetimce, temel yasalarda süratle değişiklikler yapıldığı basından ve çıkan yasalardan bilinmektedir.

Bu dönemde Sosyal Sigortalar Kanunu üzerinde de Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünde çalışmalar yapıldığı öğrenilmiş bulunmaktadır.

Bu arada Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nun görevlendirdiği ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından finanse edilen Alman Uzman Doktor Horst LOEWE'nin raporunda ülkemize ulaştığı öğrenilmiştir.

Konfederasyonumuzca Sosyal Sigortalar Kanunu'nun değişikliği ile ilgili bir yasa tasarısı hazırlanmış olsa dahi, yasaların süratle çıkarılması nedeniyle bunun Hükümetçe değerlendirilmesi şüpheli görülmektedir. Bu sebeple Konfederasyonumuzca yapılan çalışmalar dolayısıyla hazırlanan aşağıdaki raporun, uygun görüldüğü takdirde genişletilmiş bir örneğinin Sosyal Güvenlik Bakanlığına sunulmasında yarar görmekteyiz.

"Sosyal Güvenlikle ilgili yasaların yeniden düzenlenmesinde şu hususların gözönünde bulundurulmasında kanımızca zaruret bulunmaktadır.

1) Ülkemizce de 1451 Sayılı Kanun ile onaylanmış bulunan ILO'nun 102 Sayılı Sosyal Güvenlik (Asgari Normlar) Sözleşmesi,

2) A.Zelenka'nın 1972 yılında hazırladığı raporu müteakip yapılan Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurulu'nda Türk-İş'in taviz vermeyeceğini belirttiği üç husus:

Emeklilik için,

- A) Erkeklerde 55 yaş, Kadında 50 yaş sınırı,
- B) 25 yıllık sigortalılık süresi
- C) %70 aylık oranı

3) Eşitlik ilkesi,

SOSYAL SİGORTALAR KANUNU'NDA DEĞİŞMESİNE ZARURET GÖRDÜĞÜMÜZ
HUSUSLAR:

Genel Hükümler'de

Kaçak sigortalı çalıştırılmasını önlemek amacıyla sigortalının işe girdiği an, sigortaya bildirilme işleminin bir nüshası hemen sigortalıya verilecek, ikinci nüshası işverende kalacak ve üçüncü nüshası da en geç üç gün içinde sigorta teşkilâtına verilmek veya iadeli tahhütlü olarak postalanmak üzere hazırlanacak bildirge ile yapılması zorunluluğunu getirecek şekilde madde değiştirilmeli (Madde 9 ve Madde 140)

İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları Sigortası'nda

- Sigortalının, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda ibaresindeki zaman teriminin daha geniş bir anlam kazandırılarak işçinin görev ile ayrıldığı andan, görevden döndüğü ana kadar geçen süre içinde olan tüm olayların iş kazası sayılması gerçekleştirilmelidir. (Madde 11)

- Sigortalının evinden-işine, işinden-evine uygun bir yoldan veya bir araçla, veya özel aracı ile giderken ve gelirken olan kazalar iş kazasından sayılmalıdır; (Madde 11)

- Gerek işveren, gerekse sendikanın düzenlediği eğitime katılmak için gidiş-geliş ve eğitimin başka bir yerde yapılması halinde orada bulunduğu sürede olacak vak'alarda iş kazası sayılmalıdır. (Madde 11)

- Hekim tavsiyelerine uymazlık halinde geçici işgöremezlik ve sürekli iş göremezlik ödeneklerindeki indirim %10'dan fazla olmamalıdır. (Madde 17)

- Sigortalının iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümü halinde kız çocukların sigortaya tabi veya T.C.Emekli Sandığına tabi bir işte çalışmaları halinde 20 Yaşlarını doldurmalarına kadar aylık almaları sağlanmalıdır. (Madde 23)

- Evlenmeleri nedeniyle aylıkları kesilen kız çocukların iki yıldan önce boşanmaları halinde aylıklarının yeniden ödenmesine hemen başlanılmalıdır. (2167 Sayılı Kanun ile ek madde 5)

./..

- Ana ve babanın gelir oranları diğer hak sahipleri gelirden çıktıkça %25'e kadar yükselme imkânına kavuşturulmalıdır. (Madde 24)

Hastalık Sigortası'nda

- Eş ve çocukların ağız protezlerinde ve gözlük temininde yararlanmaları sağlanmalıdır. (Madde 33)

Bu durum malûl ve yaşlılar ile bunların geçimlerini sağladıkları eş ve çocukları, dul ve yetimleri de kapsamalıdır. (Madde 36)

Analık Sigortası'nda

- Maktu gebelik ve doğum yardımlarının, Bakanlıkça onanacak tarife yerine her yıl tesbit edilen prime esas ortalama kazanca göre ayarlanan sabit gösterge rakamlarının getirilmesine imkân sağlanmalıdır. (Madde 46)

Aynı husus emzirme yardımı için de sağlanmalıdır. (Madde 47)

- Analık sigortasında sağlanan yardımlar için doğum tarihinden önceki 15 ay içinde en az 120 gün şartı aranırken 15 Ayın hesabında Grev ve Lokavt sürelerinin bu hesaba katılmaması sağlanmalıdır. (Madde 51)

Malûllük Sigortası'nda

- Çalışma gücünün en az 3/2'sini yitirmiş durumda sayılmayanlardan 53. Maddenin (b) bendi gereğince "Çalışabilme durumunda olmamanın" kurum sağlık tesisleri kurullarınca değil, Genel Müdürlükçe "Sağlık İşleri Başkanlığı Doktorlar Konseyince" tesbitinin getirilmesi lazımdır.

Yaşlılık Sigortası'nda

- Yaşlılık aylığı oranının tesbiti ve yaşlılık aylığına esas alınacak ortalama aylık ücretin Kurumun son yıllarda uygulanan gösterge ve katsayı sistemi nedeniyle kötü duruma giren mali durumu gözönüne alınarak, TÜRK-İŞ'in taviz vermeyeceğini açıkladığı "Aylık oranı %70, yaşlılık aylığı sınırı erkekte 55, Kadında 50 yaş ve hizmet süresi 25 Yıl"dan kopmadan, en azından müktesep haklar korunarak yeniden düzenlenmeli ve uygulamaya sokulmalıdır.

İşte bu prensipten hareketle 55 Yaşını dolduran erkek veya 50 Yaşını dolduran kadın sigortalıya tam 25 Yıl hizmeti varsa yani $(25 \times 360 =)$ 9000 Gün prim ödemişse %70 oranında aylık verilmelidir.

9000 Günden eksik süreler içinde her 360 gün için belirli bir oranda indirim yapılmalı (örneğin tam 25 Yıl %70 olduğuna göre her tam yıl için $\%70 - 25 = \%2,8$ oranında indirim yapılırsa ilk sigortalı olunan gün için bu oran 0 olacak demektir.)

Fazla çalışmayı teşvik içinde, her tam yaş için %1 artırma yerine, 25 Yıldan fazla olan her yıl için belli bir oranda artış sağlanmalı; ancak bu şekilde yapılan zamlar ile oran %80'i aşmamalıdır.

Ortalama aylık, ödenen primler ödendikleri yıllar için her yıl yeniden tesbit edilecek eşdeğerlendirme katsayıları ile çarpılarak bulunacak itibari değerleri üzerinden ~~saptanacak~~ miktarların sigortalılık süresine oranı ~~suretiyle~~ bulunacak itibarî aylık ortalama üzerinden alınmalıdır.

Eşdeğerlendirme katsayısı 506 ve 1186 Sayılı Kanunlarda olduğu gibi Sosyal Sigortalar Kurumu istatistikleri ile tesbit edilen prime esas ortalama günlük kazançla, ilgili yılların prime esas ortalama günlük kazançları arasındaki oranla saptanmalıdır. Bu saptama her yıl yeniden yapılmalıdır.

- Bağlanan Aylıklar, her yıl yine bir önceki yıl prime esas ortalama kazançla, o yıl ki prime esas ortalama kazancın oranlanarak saptanacak eski aylıkları eşdeğerlendirme katsayısı ile çarpılarak ayarlanmalıdır.

- 2167 Sayılı Kanun ile 60. Maddeye eklenen (B) bendinin son dan ikinci fıkrasında bulunan "20. Madde" çıkarılmalı, gruplu işçilerin yıllık kazancının iki katı alınması durumu yeniden değerlendirilmeli ve gerekirse bunların yaşlılık primleri iki katına çıkarılmalıdır.

- Erkek sigortalının 55, Kadın Sigortalının 50 Yaşından sonra yaşlılık aylığı aldığı sürede yaşlılık aylığı kesilmeden çalışmasına imkân verilmeli; ama bu yaşlardan önce yaşlılık aylığı alanların çalışması halinde yaşlılık aylıkları yine kesilmelidir.

Ölüm Sigortası'nda

- Kız çocuklarına aylık bağlama şartları ve evlilik nedeniyle verilen iki yıllık aylığın, iki yıl için boşanma halinde geri alınmaması 23. Maddeye paralel hale getirilmelidir. (Madde 66)

- Ana ve Babaya aylık bağlama oranı da 24. Maddeye paralel hale getirilmelidir. (Madde 69)

Primler'de

- Prime esas ücretlerde, toplu sözleşmelerin kısa zamanda çözüme bağlanmaması nedeniyle toplu sözleşmesinin yürürlük tarihinden itibaren ödenen fark ücretleri içinde ödeme tarihine kadar olan kısma ayrıca prim ödeme imkânı sağlanmalıdır. (Gerekirse bu miktar için işverenin faiz ödemesi getirilmelidir)

Bu farklardan dolayı sigortalıların doğacak geçici iş göremezlik, sürekli işgöremezlik, aylık veya gelir farkların ödenmesi hak sahiplerinin taleplerine bağlanmalıdır. (Madde 77).

- Günlük kazanç üst sınırı açık bulunmalı veya gerçek üst sınıra yakın olarak belirlenmelidir. (Madde 78)

İsteğe Bağlı Sigorta'da

- Prime esas alınacak günlük kazanç istek halinde %10 değil, eşdeğerlendirme katsayısının imkân verdiği oranda artırma imkânı sağlanmalıdır. (Madde 85)

Ortak Hükümler'de

- Geçici işgöremezlik ödeneği sigortalının ücretten mahrum kalması nedeniyle verildiğinden geçindirmekle yükümlü olup, olmama durumu araştırılmadan yatarak tedavi görme halinde günlük kazancının yarısı, ayakta tedavi görme halinde 3/2 oranında verilmelidir. (Madde 89)

- Hakkın düşmesi için konulan beş yıllık süre kaldırılmalı; hiç değilse talep tarihinden önceki beş yıl için ödeme yapılmalı, beş yıldan daha eski yıllar için ödeme yapılmamalıdır. (Madde 99)

- Yol parası gerçeklere uygun olarak ödenmesi sağlanmalı; zarurî masraflar da analık sigortasında teklif olunduğu gibi, Bakanlıkça •nanacak tarife yerine, her yıl tesbit edilen prime esas ortalama kazanca göre ayarlanan sabit gösterge rakamları getirilmesine imkân sağlanmalıdır. (Madde 102)

- Cenaze masrafı da zarurî masraflara paralel bir hüküm ile yeniden düzenlenmelidir. (Madde 103)

- Sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kimselerde kız çocuklarının şartları 24 ve 69. Maddeye paralel hale getirilmelidir. (Madde 106)

- Hiçbir sigortalının sigortadan yardım görmek için kasten veya suç sayılır bir hareketi ile kendini bir işkazasına, meslek hastalığına veya hastalığa maruz bırakacağı düşünülemediğinden 110. Madde yasadan çıkartılmalıdır.

- Sigortalının bağışlanmaz kusuru nedeniyle yapılacak indirim %10'u aşmamalıdır.

Çeşitli Hükümler'de

- Gelir ve aylıkların hiçbir şekilde, nafaka borçları dışında haciz veya başkasına devir ve temlik edilemeyeceği kesin olarak hükme bağlanmalıdır. (Sigortalının icra tetkik mercisine itirazı şartı önlenmelidir. (Madde 121)

Karşılıklar ve Teknik Blanço'da

- Uzun vadeli sigorta kollarının kapitalizasyon (Sermaye birikimimatematik karşılık ayırma) sisteminden çıkarılarak röpartasyon (Repartation=al ve dağıt) sistemine göre finansmanına yönelik hüküm getirilmelidir. (Madde 137)

Ceza Hükümleri'nde

- Müeyyideler de günün koşullarına göre ve yine denkleştirme katsayısına göre artırılabilir bir şekle sokulmalıdır. (Madde 140)

Ek Maddeler'de

- 1912 Sayılı Kanunun 7. Maddesi ile eklenen 2. Maddedeki poliklinik muayene ücreti 5.-TL. kaldırılmalıdır. (Bu işlem için yapılan harcama 5.-TL.'nin üzerinde bulunmaktadır.)

2167 Sayılı Kanun 14. Maddesiyle eklenen 5. Madde de (b) fıkrasında ki, hükümde (60. Madde gereğince yaşlılık aylığı bağlanmasına yeterli olma) ibaresi kaldırılıp yerine (68. Maddenin (d) fıkrası gereğince yaşlılık aylığı bağlanmasına yeterli olma) şekline dönüştürülmelidir.

- 2167 Sayılı Kanunun 14. Maddesi ile eklenen 7. Madde ile getirilen gösterge ve katsayı uygulaması kaldırılmalı, yaşlılık aylığı sigortasında açıklanan sistem getirilmelidir.

Bu sisteme göre eski aylık ve gelirlerin yeniden hesaplanması için geçici bir madde getirilmeli ancak yeniden hesaplanacak aylığın halen ödenen aylıkta düşük olması halinde eski aylığın ödenmesine devam olunmasını sağlayıcı bir hüküm konulmalıdır."

TÜRK-İŞ/DGB Ortak Çalışma Grubu

Konfederasyonumuz ile Federal Almanya Sendikalar Birliği (DGB) arasında sürdürülen sendikal komisyon toplantılarından bu yılki 2-7 Kasım 1980 tarihleri arasında Düsseldorf'ta yapılmıştır.

Toplantıya Konfederasyonumuzu temsilen Genel Mali Sekreterimiz Ömer Ergün, Sosyal Güvenlik Uzmanımız Osman N. Tekman ve Batı Avrupa Temsilciliğimize vekalet eden Dış ilişkiler Uzmanımız Derviş Albayrak katılmıştır.

Toplantı gündemi:

- 1) 23-25 Eylül 1979 tarihleri arasında Antalya'da yapılan "Alman-Türk Sendikal Komisyonun" toplantısı raporunun kabulü
- 2) 23-25 Eylül 1979 tarihleri arasında Antalya'da yapılan toplantı kararlarının sonuçlandırılması;
- 3) Federal Almanya'daki iş pazarı durumu;
- 4) Federal Almanya'da çalışan Türk işçi çocuklarının okul ve meslek eğitimi ile ilgili alt komisyon raporunun görüşmeleri;

./...

- 5) Federal Almanya'daki Türk işçilerinin askerlik görevi için kısa süreli eğitimleri nedeniyle yurda gelişlerinde doğan sorunlar;
- 6) Federal Almanya'nın Türkiye'ye koyduğu vize konusu;
- 7) Siyasi nedenlerle Federal Almanya'ya yapılan ilticalar;
- 8) Federal Almanya'nın yabancılar politikasına ilişkin yeni gelişmeler konusunda bilgi- Federal Hükümetin 19.3.1980 tarihli kararları;
 - a) Yeni çalışma izni yönetmeliği;
 - b) Meslek hazırlama ve yabancı gençlerin sosyal uyumları önlemleri (MBSE);
- 9) Türkiye'deki gelişmeler;
- 10) Federal Almanya'daki Türk örgütlerinin politik faaliyetleri;
- 11) Türk-İş'in Düsseldorf kentindeki Batı-Avrupa Temsilciliği Bürosu;
- 12) Çeşitli konular:
 - a) İki kuruluşun başkanları Heinz O. Vetter ve İbrahim Denizcier arasında yapılan görüşmeden sonra komisyonca ele alınması gereken konulardan oluşmakta idi.

Bu toplantının ağırlık taşıyan maddelerinden biri olan, Gündemin 4 üncü maddesi "Federal Almanya'daki Türk işçi çocuklarının okul ve meslek eğitimi ile ilgili olarak hazırlanan alt komisyon raporu"nın müzakeresi olup, alt komisyon raporu "Ana ve Babaların çocuklarının okula gidip gitmediklerini kontrol etmeleri" cümlesinin ilâvesi kaydıyla aynen kabul edilmiştir.

Kabul edilen rapor aynen şöyledir:

" 31 Mart - 1 Nisan 1980 tarihleri arasında Düsseldorf Kentinde toplanan DGB ve Türk-İş Çalışma Gurubunun Raporu _____

İlgi: Federal Almanya'da yaşayan Türk işçi çocuklarının eğitim sorunu üzerine DGB ve Türk-İş çalışma gurubunun hazırladığı rapor

./...

Toplantıya katılanlar:

Osman Tekman	Türk-İş Sosyal Güvenlik Uzmanı
Derviş Albayrak	Türk-İş Dış İlişkiler Uzmanı
Heinz Richter	DGB Yabancı İşçiler Dairesi Yönetmeni
Karl-Heinz Goebels	DGB Yabancı İşçiler Dairesi
S.Mete Atsu	DGB Yabancı İşçiler Dairesi Merkezi
	Türk Bürosu

I. Amaçlar

Eğitimde şans eşitliği DGB ve Türk-İş'in vazgeçilmiş temel ilkesidir. Bu ilke Federal Almanya'da çalışan Türk işçi çocukları için de geçerlidir. Bu çocukların yetenekleri ve çıkarları en iyi bir biçimde değerlendirilip desteklenmelidir. Soruna bu açıdan bakıldığında, Federal Almanya'da yaşayan Türk işçi çocuklarının eğitimde eşit şansa ulaşabilmeleri, özel durumlarına uygun düşecek ek eğitim olanakları yaratılarak ve Alman çocukları için sağlanmış bulunan eğitim olanaklarından tam olarak yararlandırılmaları ile gerçekleştirilebilir.

Türk çocukları aynı Alman çocukları gibi zorunlu eğitim yükümlülüğü altında olduğuna göre, Türk çocuklarının Federal Almanya'daki yaşamları sırasında görecekları okul eğitimi, Almanca dilini öğrenecek ve Alman diplomalarını alabilecek düzeyde olmalı, ayrıca bu çocuklara ülkelerine döndüklerinde uyumlarını sağlamak amacıyla kültürleri, özellikle ana dil ve dinleri öğretilmeli, ayrıca anavatanları hakkında temel bilgiler verilmelidir. Türk ebeveynlerine Federal Almanya'daki eğitim, eğitim sistemi ve bu sistem içersinde velilere okul yönetiminde düşen görev ve sorumluluklar üzerinde bilgi verilmeli; ayrıca eğitimin, çocuklarının - özellikle kız ve erkek ayırımı yapılmadan - gelecekleri açısından önemi anlatılmalıdır. Ana ve babaların çocuklarının okula gidip gitmediklerini kontrol etmeleri sağlanmalıdır. Federal Almanya kamuoyundan da Türk çocukları ile gençlerinin özel sorunlarına anlayış göstermesi beklenmektedir.

II. Güncel Durum

1978 yılının verilerine göre Federal Almanya'da 1.165.000 Türk vatandaşı yaşamaktadır. Bunun 420.400'ü 18 yaşını doldurmamış çocuklardır. Bu çocukların 178.700'ü 6 yaşından küçüktür. (Federal Almanya'da

./...

yaşayan yabancı uyruklu çocukların yalnızca %30'u ana okul ve çocuk yuvalarına "okul öncesi eğitim" gitmektedir). Yukarda sayıları verilen Türk çocuklarının 241.700'ü zorunlu eğitim çağında bulunmaktadır. 1979/80 eğitim yılında 224.000 Türk çocuğu Alman okullarına devam etmektedir. (Yapılan tahminlere göre 1985 yılında zorunlu eğitim çağındaki Türk çocuklarının sayısı yaklaşık 300.000 civarında olacaktır).

Bu çocuklar çeşitli sınıflarda eğitim görmektedir. Kimi çeşitli biçimlerdeki hazırlık sınıflarına, kimi normal okul sınıflarına girmiş, kimi ise Eyaletten-Eyalete farklı olan model sınıflara devam etmektedir.

Bu çocukların okullarda gösterdiği başarı derecesi, genellikle iyimserlik uyandıracak biçimde değildir.

Federal Almanya'daki Türk çocuklarının önemli bir kısmı ya okuldan diplomasız ayrılmakta ya da eğitimlerini tamamlamak amacıyla başka bir eğitime geçecek başarı belgelerini elde edememektedir. Aynı biçimde, Federal Almanya'dan Türkiye'ye dönüş yapan Türk çocuklarının önemli bir kısmı da ülkelerinde eğitimlerini tamamlayamamaktadır. Her iki durumda da çocukların gelecekleri güveneyle alınmamakta ve ilerde vasıfsız işgücü olarak kalma durumunda bırakılmaktadır.

Her iki Konfederasyonun görüşüne göre, Federal Almanya'da günümüze kadar uygulanan çeşitli eğitim biçimleri bu çocukların yetiştirilmesi veya bir meslek öğrenebilmeleri için yeterli olamamaktadır. Çocukların önemli bir kısmı katıldıkları okulun eğitim biçimine göre, ya yalnız Almanca veya yalnız Türkçe öğrenmekte, bunun sonucu olarak da tek taraflı olanaklara saplanıp kalmaktadırlar. Her iki dilde yapılan eğitimlerde bile, bu eğitimler genellikle kontrolsüz yapıldığından, çocuklar her iki dilde de yeteneksiz olarak yetiştirilmektedirler,

Bu durum her iki ülke için önemli ve altından kalkınılamaz siyasal ve sosyal bir sorun getirmektedir.

Öteyandan bir kısım Türk çocuğu, Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığının kurallarına aykırı bir

./...

biçimde yürütülen ve okul dışı faaliyet gösteren bazı Kur'an Kurslarına gitmektedirler. Bu tip Kur'an Kurslarına katılan Türk çocukları, okullardaki başarı olanaklarını önemli oranda engelleyen, ağır bir yükün altına girmektedirler. Her iki Konfederasyon; Türk çocuklarının da kendi inançlarında okullarda dini eğitim görmelerini bir hak olarak benimsemekte ve bu eğitimin okuldaki genel eğitime uyum içerisinde uygulanmasını önermektedirler.

III. DGB ve Türk-İş'in Önerileri

Federal Almanya'da yaşayan Türk çocukları genellikle normal Alman sınıflarında eğitilmelidirler. Ancak bunu sağlayabilmek için, aşağıdaki okul öncesi eğitim önlemleri hızla alınmalıdır.

a) Temel eğitim (okul öncesi eğitim)

- Okul öncesi eğitim için daha fazla sayıda ana okulu ve çocuk yuvaları açılmalıdır.
- Özellikle yoğun sanayi bölgelerinde, gereksinmelere yanıt verecek biçimde okul öncesi eğitim olanakları sağlanmalıdır.
- Türk çocukları diğer Alman ve yabancı işçi çocukları ile birlikte, okul öncesi eğitimden ücretsiz olarak yararlanmalıdır.
- Okul öncesi eğitimde de, çocukların çift kültürel durumlarına yanıt verecek biçimde projeler geliştirilmelidir.
- Çocuk yuvalarında gerek Türk, gerekse Alman çocukları için yetenekli Alman ve Türk yetiştiricilerin görevlendirilmesi zorunludur.
- Okul öncesi eğitim kapsamına alınamıyan Türk çocukları için, özel kurslar açılarak, okul eğitimine hazırlanmaları sağlanmalıdır.
- Çocuğun eğitimi açısından, okul öncesi eğitimin ne denli önemli olduğu ebeveynlere anlatılmalıdır.

b) Okul eğitimi

- Türk çocukları da aynı Alman çocukları gibi zorunlu eğitim yükümlülüğü altındadır.
- Bu çocukların eğitimi genellikle, olağan Alman sınıflarında yapılmalıdır.

- Almanca dil bilgileri olağan Alman sınıflarındaki eğitime yeterli olmadığı belgelenen çocuklar, en fazla 2 yıl süre ile hazırlık sınıflarında eğitilmelidirler. Bu hazırlık sınıfları yalnızca 2 yıl ve yaş guruplarına göre kademeli olarak yürütülmelidir.

Okul eğitimine yeni başlayan çocuklar ancak olağandışı durumlarda (Almanca dil bilgisi) ve iyice incelendikten sonra zorunlu görülecek olur ise, hazırlık sınıflarına gönderilmelidirler.

- Milli okullara ve Milli okul biçimine sokulan hazırlık sınıflarına, örneğin Kuzey-Ren-Westfalya (NRW) Eyaletinde uygulanan, uzun süreli hazırlık sınıfları ile yeni tip eğitim biçimi adı altında oluşturulan Milli okullara kesinlikle karşı çıkılmaktadır.

- Ana dildeki dersler zorunlu ek ders olarak verilmelidir. Bu dersler, haftada en az 5 saat olarak eğitim planına alınmalı ve karnelerde zorunlu ders olarak değerlendirilmelidir.

Ana dildeki dersler, anavatan konusundaki bilgiler ve Almanca verilecek eğitim için araç ve gereçler geliştirilmelidir.

- Müslüman Türk çocuklarına hak olarak doğan din dersleri okul eğitimi kapsamında, din eğitimi açısından yetiştirilmiş, yetenekli öğretmen görevlilerince verilmeli ve bu eğitim ders planı kapsamına alınmalıdır.
- Olağan eğitime paralel olarak destek olucu (zayıf derslerin okulca desteklenmesi) özel önlemler alınmalıdır.
- Temel İlkokul (Grundschule) ve İlkokul'a (Hauptschule) devam eden Türk çocukları, aynı Alman çocukları gibi ilerdeki eğitim olanaklarından yararlanabilmeleri için desteklenmelidir.
- Türk ve Alman öğretmenleri prensipte eşit kılınmalıdırlar. Türk öğretmenleri, Alman öğretmenleri ile işbirliği yapmak zorunda olduklarına göre, yeterli derecede Almanca bilmelidirler. Daha Federal Almanya'ya gelmeden, yeterli derecede Almanca

bilgisine sahip olmaları gerekir. Alman ve Türk öğretmenlerini, Türk çocuklarının eğitime hazırlama amacıyla özel kurslar açılmalıdır. Almanya'daki Türk öğretmenlerinin meslekte gelişmeleri için eğitimleri sağlanmalıdır. Ve bu eğitime katılma yükümlülüğü getirilmelidir.

c) Okul eğitiminden meslek eğitime geçiş

- Okul eğitiminden mesleğe geçiş, vasıflı ve yabancı gençlerin gereksinmesine yanıt verecek bir biçimde uygulanan meslek danışmanlığı kanalıyla yürütülmelidir. Meslek danışmanlığı, meslek konusunda verdiği bilgiler dışında, mesleğe hazırlama eğitimi ve mesleği geliştirme eğitimi olanakları konusunda da bilgi vermelidir.
- Amaç, geçerli bir meslek dalında eğitimi sağlamak olmalıdır. Türk gençleri için, meslek eğitim süresi kısaltılmış özel eğitimler verilmesi sakıncalıdır. Bu tip özel uygulamalar, bu gençlerin vasıf düşüklüğüne yol açacak ve daha fazla zarar görmelerine neden olacaktır.
- Türk gençlerinin eğitime katılma oranları tek başına alınan özel önlemlerle artırılmaz. Çözüm yolunu, Federal Almanya'da eğitim gören tüm gençliği kapsamına alacak biçimde aramak gerekir. Meslek eğitimi yerlerinin suni bir biçimde ve gelecekte hiç bir değeri olmayacak meslek dallarıyla kabartılmamasına ve bu gibi suni mesleklerin yabancı gençlere dağıtılmamasına özen göstermek gerekir.
- Yabancı gençlerin, Alman gençlerine kıyasla meslek öğretene bir işyeri bulmaları daha zor olacağı var sayımından gidilir ise, işyerlerindeki meslek eğitimi dışında, yeni olanakların yaratılması gerektiği ortaya çıkar.
- Özel nedenlerden dolayı, zorunlu ilkökul eğitimini tamamlayamayan ve bu nedenle meslek eğitimi için bir işyeri bulamayan Türk gençleri, dil ve meslek eğitiminden geçirilerek çalışma yaşamına uyumları sağlanmalıdır.

Federal Almanya'daki Türk işçi çocuklarının okul ve meslek eğitimlerini geliştirmek ve daha geniş kapsama almak amacıyla, DGB ve Türk-İş ilerde de işbirliği yaparak çaba sarfedecektir.

Federal Almanya'daki Türk işçilerinin askerlik görevi için kısa süreli eğitimleri nedeniyle yurda gelişlerinde iş bağlantılarının kapması hususundaki talebimiz üzerine, Bavyera eyaletinin kamu sektöründe çalışanlar için böyle bir uygulamanın başladığı bildirilmiştir. Bu tür uygulamanın tüm Federal Almanya'da ve özel sektörü de kapsayarak yaygınlaştırılması isteğimize "konunun Federal Hükümet Çalışma Bakanlığına götürülebileceği" beyan edilmiştir.

Gündemin 6 ncı maddesinde yer alan Vize konusunda durumun üç ay sonra yeniden değerlendirileceği ve sonuca göre yeni bir düzenlemeye geçilebileceği bildirilmiştir.

Batı Avrupa Temsilciliğimizin yeni bir binaya taşınması ve kur düzenlenmesi nedeniyle masrafların karşılanması hususunda yapılan görüşmeler sonucunda: DGB ce,

- 1- Binanın kirasının (1500 DM),
- 2- Sekreter tutulduğunda sekreter ücretinin 1200 DM, kadar ki ücretinin karşılanması,
- 3- Telefon ücreti için her ay 300 DM. •lask üzere yılda 1.200 DM. verilebileceği bunlardan başka kırtasiye ve fotokopi için DGB nin imkanlarından yararlanabileceği bildirilmiştir.

Bu durumda eskiden olduğu gibi Temsilcimizin ücretinin Konfederasyonumuzca karşılanması gerekmektedir.

TÜRK-İŞ/ÖGB Ortak Çalışma Grubu:

Konfederasyonumuz ile Avusturya Sendikalar Birliği (ÖGB) ile 1977 yılında başlayan Sendikal komisyon toplantılarından üçüncüsü 23-26 Kasım 1980 tarihleri arasında İstanbulda yapılmıştır.

./..

Toplantıya Konfederasyonumuzu temsilen Genel Mali Sekreterimiz Ömer Ergün, Sosyal Güvenlik Uzmanımız Osman N. Tekman, Araştırma Uzmanımız Nuray Doğan ve tercüman olarakta Ekmel Onbulak katılmıştır.

Toplantının gündemi:

1. Bir önceki toplantı kararlarının sonuçlandırılması
2. Avusturya'daki iş pazarı durumu
3. Avusturya'daki Türk işçilerinin askerlik görevi için kısa süreli eğitimleri nedeniyle yurda gelişlerinden doğan sorunlar
4. Türkiye'deki gelişmeler
5. Çeşitli konuları içermekte idi.

Avusturya'daki Türk işçilerinin askerlik görevi için kısa süreli eğitimleri için yurda gelişlerinde iş bağışlarının kopmaması hususundaki talebimiz üzerine; konuya ilk defa burada muttali olduklarını bildirmişler ve durumun incelenmesi için bu konu ile ilgili yasanın, yönetmeliğin Almancaya tercüme edilerek gönderilmesini talep etmişlerdir.

DİS İLİŞKİLERİMİZ

GENEL DURUM:

Eylül/1980'de yapılan bir önceki Yönetim Kuruluna sunduğumuz raporda da belirtildiği gibi TÜRK-İS Dış İlişkiler Müdürlüğü her geçen gün artan ihtivacı karşılamaktan uzak bir durumdadır. Beş kişilik kadrosu olan Dış İlişkiler Müdürlüğü bugün için bir İngilizce uzmanla yürütülmektedir. TÜRK-İS'in uluslararası alanda çok gerekli olan kendisini tanıtmayı yeteri kadar yapması özellikle 12.Eylül.1980 Tarihinden sonra ülkemizdeki yeni yönetime karşı Batı Avrupa'da maksatlı olarak yayılan yanlış bilgi ve propagandayı karşılayamaz durumdadır. Bu nedenle Sayın Yönetim Kurulu Üyelerimizin tamamen finansmana dayanan bu duruma bir care önerisini beklemekteyiz.

Geçtiğimiz dönem içinde ve özellikle 12 Eylül'den sonra Dış İlişkilerimizin daha yoğunlaştığı ve ülkemizdeki durum ile TÜRK-İS'in ve üyesi kuruluşlarının çalışmalarının daha geniş bir biçimde tanıtılması çeşitli toplantılara katılmak ve aylık olarak yayınladığımız basılı ve resimli İngilizce Dış Haber Bülteni ile bir ölçüde sağlanmıştır.

DGB/TÜRK-İS GENEL BAŞKANLAR TOPLANTISI:

TÜRK-İS Genel Başkanı ve DGB (Alman Sendikalar Birliği) Genel Başkanı Oscar H.Vetter 2.Kasım.1980 Pazar günü Düsseldorf'da 4,5 Saat süren ikili bir görüşme yapmışlardır. Bu görüşme , geçen Temmuz ayında TÜRK-İS Genel Başkanının Federal Almanya'nın türk vatandaşlarına vize uygulaması konusundaki girişimleri sonucu gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda DGB Heyeti Genel Başkan H.O.Vetter, Yürütme Kurulu Üyesi K.Schwab, Dış İlişkiler Müdürü G.Kristoffersen ile Müdür Yardımcısı H. Simon bulunmuşlardır. TÜRK-İS ise Genel Başkan İ.DENİZCİER, Genel Mali Sekreter Ö.ERGÜN, Teknik Danışman K.AKSEL'den oluşmuştur. Konuşmalara ayrıca tercüme işlerini de yürütmek üzere DGB Türk İşçileri Bürosu yönetmeni S.Mete ATSU 'da katılmıştır.

Bu toplantıda ilk olarak ülkemizdeki son gelişmeler ele alınmıştır. Bu konuda Genel Başkan DENİZCİER ülkemizdeki yeni yönetimi gerektiren nedenleri açıklamış ve 12 Eylül öncesi ile sonrası hakkında ayrıntılı ve geniş bilgi vermiştir. Bu konuda DGB Genel Başkanı 12 Eylül'den sonra DGB'nin ılımlı bir bildiri yayınladığını ancak gerek çeşitli Batı Avrupa Konfederasyonları ile bazı DGB üyesi sendikaların bu konuda aşırı ve sert bir tutum içerisine girmek istediklerini ifade etmiştir. Başkan Vetter "Türkiye'deki askerî yönetimi anlamak için Türk Ordusunu, Atatürk'ün ordusunu ve demokrasiye bağlılığını iyi anlamak gerekir" diyerek bu konudaki görüşlerini belirtmiştir.

Toplantıda ikinci olarak bizler için büyük önem taşıyan vize konusu ele alınmıştır. Bu konuda DENİZCIER Federal Almanya'da genel seçimlerin bittiğine ve DGB'nin desteklediği sosyal demokrat partinin (SPD) büyük çoğunlukla parlamento'ya geldiğini ifade ile DGB'nin vize'nin en kısa zamanda kaldırılmasını etkin girişimlerde bulunmasını istemistir. Ayrıca vize uygulamasının özellikle Batı Avrupa ülkelerinde vasaal olarak çalışma ve oturma iznine sahip Türk işçileri ile yakınlarına büyük güçlükler ve sıkıntılar doğurduğunu anlatan DENİZCIER acilen bu durumun düzeltilmesinin TÜRK-İŞ'in isteği olduğunu ifade etmiştir. DGB heveti vize'nin siyasî iltica için yapılan müracaatların %80'inin Türk Vatandaşları olması nedeniyle acil bir önlem olarak alındığını belirtmiş ve görüşmeler sonucu F.Alman parlamentosunun uygulamayı değerlendirmek için bir inceleme yaptığını ve bu değerlendirmenin bir rapora bağlanacağı belirtilerek bu raporun Federal hükümete sunulmadan önce DGB ile TÜRK-İŞ ARASINDA yeniden ele alınması ve TÜRK-İŞ'in görüşlerine yer verilerek Federal hükümete sunulması kararlaştırılmıştır. TÜRK-İŞ Genel Başkanının ısrarlı vaki daveti üzerine DGB Genel Başkanı Mart ayı içinde DGB Genel Kurulundan sonra Türkiye'ye resmî bir ziyarette bulunabileceğini ifade etmiştir.

Genel Başkanlar bundan sonra TÜRK-İŞ'in Düsseldorf'da bulunan Batı Avrupa Temsilciliği bürosuna vardım DGB'ye bağlı F.Alman İşçi Bankası (BFG)nin TÜRK-İŞ'e ülkemizde bir işçi bankası kurulmasının araştırılması ve fizibilite raporlarının hazırlanması konusundaki katkı ve yardımları Türkiye'de TÜRK-İŞ üyesi çeşitli sendikaların sahip oldukları vazlık dinlenme tesislerine DGB üyelerinin vaz tatillerini geçirmek üzere gelmeleri ile her iki kuruluş açısından uluslararası sendikacılık alanındaki gelişmeler ele alınmıştır. DGB Genel Başkanı Vetter TÜRK-İŞ Genel Başkanı DENİZCIER'e Ortadoğuda çeşitli konfederasyonlarla ikili ilişkilerin geliştirilmesini arzuladıklarını belirtmiş ve bu konuda TÜRK-İŞ ile bağlı kuruluşlara görevler düştüğünü belirtmiştir. TÜRK-İŞ Genel Başkanı DENİZCIER İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HİSTADRUT), Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (GSEE) ile Mısır İşçi Sendikaları Konfederasyonu (UGTE) ile ilişkileri artırmak için başlattığı girişimler konusunda bilgi vermiştir. DGB Genel Başkanı bu girişimlerini çok olumlu karşıladıklarını ve yakın bir gelecekte sonuç alınmasını dilediklerini ifade etmiştir. Toplantı DGB ile TÜRK-İŞ arasındaki ilişkilerin daha da geliştirilerek sürdürülmesi için ortak çalışmalar yapılması konusunda karşılıklı görüş belirtilmesiyle olumlu bir hava içinde sona ermiştir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı F.Almanya'yı resmî ziyaret programı içinde 3.Kasım.1980 Pazartesi gün" Düsseldorf'da TÜRK-İŞ/DGB Sürekli Sendikal Komisyonu toplantısının açılışına kısa bir süre katılıp başarı dilemesiyle sürdürmüştür. Aynı gün F.Alman WDR radyosuna kendi sesinden bir beyanat veren TÜRK-İŞ Genel Başkanı bu beyanatında Almanya'da çalışan işçilerimize

seslenerek yaptıkları görüşmeler konusunda bilgi vermiş ve özellikle kışkırtıcı akımlara kapılmavarak DGB bünyesinde çalışmalarını sürdürmelerini istemiştir. Bu konuşmanın işçilerimiz arasında çok olumlu karşılandığı 4.Kasım.1980 Günü 1200 Türk işçinin çalıştığı I.H.Traktör Fabrikasını ziyaret sırasında anlaşılmıştır. Fabrika ziyaretine G.Başkanın yanısıra tüm TÜRK-İŞ heyeti üyeleri katılmış ve Fabrikada çalışan kadın erkek Türk işçileri ile görüşmelerde bulunmuşlardır. TÜRK-İŞ Genel Başkanının F.Almanya ziyareti 5.Kasım.1980 Günü sona ermiştir.

ULUSLARARASI İRK AYRIMI KONFERANSI:

ICFTU tarafından düzenlenen bu konferans 6 ve 7.Kasım.1980 Tarihlerinde Londra'da İngiliz işçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC)un konferans salonunda üst düzeyde ICFTU üyesi kuruluşların katılımıyla yapılmıştır. Bu konferansa TÜRK-İŞ Genel Başkan İ.DENİZCİER ve Teknik Müşavir K.AKSEL'den oluşan bir heyetle katılmıştır.

Konferans, özellikle Güney Afrika'da yıllardır uygulanmakta olan Irk ayrımı politikasını ele almış ve bu ülkede son iki yıldır ICFTU ve ona bağlı üye kuruluşların yardımları ile oluşturulan siyah işçiler sendikalarının desteklenmesi konularını görüşmüştür. Konferans hakkında bilgi şöyledir.

Sırasıyla TUC Genel Sekreteri L.Murray, ICFTU Genel Sekreteri, O Kersten, ILO işçi Grubu Başkanı J.Morris, ILO Gn.Md.Yrd. A.Hukuli, Afrika Sendikalar Birliği Gn. Sek. D.Akumu, DM. Irk ayrımı Özel Komisyon Başkanı Büyükelçi Clark konuşma yapmışlardır.

Bu açılış konuşmalarından sonra gündem gereği çeşitli konularda bildiriler sunulmuş ve secilen bir Komisyonun bu bildirilerin ve müzakerelerin ışığında "Uluslararası Sendikal ırk ayrımı uygulama programı taslağı" hazırlanmasına karar verilmiştir.

Hazırlanan taslak, görüşülüp nihai şeklini almak üzere, ICFTU İcra Kurulu toplantısına sunulacaktır. (27-28 Kasım 1980 Tarihlerinde Brüksel'de toplanan İcra Kurulu uygulama programını çok küçük değişikliklerle aynen kabul etmiştir.)

Konferans, ICFTU üyesi olmayan bazı kuruluşların da davet edilmesi açısından önem taşımaktadır. Çeşitli Afrikalı sendikaların yanısıra AFL-CIO da davetli olarak konferansa katılmış ve Avrupa temsilcisi J.Brown hem bir konuşma yapmış ve hem de program taslağını hazırlayan komisyonda görev almıştır. Irk ayrımı uygulama programı tercüme ettirilerek katkıda bulunmak üzere üyemiz kuruluşlara yakın bir gelecekte gönderilecektir.

Konferans Sırasında İkili Görüşmeler:

İrk ayrımı konferansı nedeniyle Londra'da bulunan çeşitli ülkelerin sendika liderleriyle ikili görüşmelerde bulunulmuştur. Bu görüşmelerle ilgili bilgi aşağıdadır.

1. Afrikalı sendikacılarla görüşme: Uluslararası sendikacılık alanında ayrı bir konfederasyon hüviyetine girme çabasını gösteren ve bu nedenle her geçen gün büyük önem taşıyan Afrika İsci Sendikaları Birliği (OATWU) Genel Sekreteri D.Akumu ile bir görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede özellikle TÜRK-İS'in uzun yıllardır Güney Afrika'da uygulanmakta olan ırk ayrımı rejime karşı uluslararası sendikacılığın girişimlerini etkin bir biçimde desteklediği ifade edilerek Afrika'nın hür sendikaları ile TÜRK-İS arasında işbirliğinin tesis edilmesi önerilmiştir. İlk olarak karşılıklı haber bültenlerinin ve çalışmalar hakkında bilgilerin gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

2. Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC) ile görüşme: Önemli bir görüşme ise ETUC Genel Başkanı ve Hollanda Konfederasyonu (FNV) Genel Başkanı V.Kok ile Genel Sekreter yardımcısı Nolsund ile yapılmıştır. Kendi vaki talenleri üzerine yapılan bu görüşmede ülkemizdeki son durum ele alınmıştır. Bu görüşmede ETUC Türkiye'deki durum ve özellikle tutuklu DİSK yöneticilerinden endişe duyduklarını belirterek DENİZCİER'in görüşlerini sormuşlardır. DENİZCİER, ülkemizdeki bugünkü duruma nasıl gelindiğini kısaca açıklamış, ülkenin komünist-fasist ve dinci olarak üçe bölündüğünü anarşi ve terörün büyük boyutlara çıktığını ve parlamentonun çalışamaz durumda olduğunu ifade ile "Ülkemde, özgürlüklerin en kutsalı olan can özgürlüğü yoktu. Yaşama özgürlüğü yoktu, müdahale kaçınılmaz idi." demiştir. DENİZCİER devamla ETUC'un sadece Disk lehinde bir görüş beyanını hayretle karşıladığını ülkede faaliyetten men edilen diğer tüm sendika üveleri için TÜRK-İS'in girişimlerde bulunduğunu belirterek ETUC başkanına diğer kuruluşları neden dikkâte almadıklarını sormuştur. Türkiye'de tutuklanan tüm kişilerin ve bu arada sendikacıların incelemeler sonucu suç işlemedikleri belirlenirse serbest bırakılacaklarını ifade etmiştir.

ETUC Genel Başkanı Türkiye'ye incelemelerde bulunmak üzere bir heyet göndermek istediklerini ve ayrıca hapisdeki Disk yöneticileri ile görüşme sağlanmasını istemiştir. DENİZCİER cevaben TÜRK-İS'in "Ne yoldur ETUC'a üyelik müracaatının bulunduğunu, geçen yıl Disk ile TÜRK-İS'in aynı anda üyeliğe kabul etmek önerilerine kesinlikle "Hayır" cevabını verdiğini hatırlatarak ETUC'un göndermeyi düşündüğü delegasyona TÜRK-İS'in yardımcı olamayacağını ancak, eğer böyle bir delegasyon gelirse ve arzu ediyorsa kendileri ile Türkiye'de görüşmeve hazır olduğunu ifade etmiştir.

ETUC ile olan ilişkilerimiz konusuna bir önceki Yönetim Kuruluna sunduğumuz raporun ilgili bölümünde geniş ver verildiğini ve bu kuruluş ile olan ilişkilerimizin her iki raporumuzda da ver alan bilgilerin ışığı altında değerlendirilmesi gerektiğine dikkâtinizi çekmek isteriz.

3. ICFTU Genel Sekreteri ile Görüşme: 7.Kasım.1980 Günü ICFTU Genel Sekreteri O.Kersten ve Ekim ayı sonunda TÜRK-İŞ'i ziyaret eden ICFTU Bölüm başkanı Peter De Jonge ile bir görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede Otto Kersten kendilerinin Türkiye'yi ve TÜRK-İŞ'i uzun zamandır tanıdıkları için gerek gelişmeleri ve gerekse 12 Eylül'den sonraki durumu vakinen izleyip tanıdıklarını ifade etmiş, ancak ICFTU Üyesi bazı konfederasyonların Türkiye'deki duruma değişik bir açıdan bakarak TÜRK-İŞ'i suçlayacaklarını ifade etmiştir. Kersten bu konuda DENİZCİER'in ICFTU İcra Kurulunda açıklamalarda bulunmasını önermiştir.

DENİZCİER TÜRK-İŞ'in şu anda tüm çalışmalarını demokrasiye dönüşü kolaylaştıracak ve süratlendirecek bir biçimde yürüttüğünü anlatarak uluslararası alanda şu anda yapılacak herhangi bir girişimin Türkiye'de TÜRK-İŞ'in çalışmalarını güçleştirebileceğine işaret etmiştir. Bu görüşmede ICFTU İcra Kurulunda TÜRK-İŞ'e karşı yapılması muhtemel girişimlerin önlenmesi konusunda fikir birliği sağlanmıştır.

4. Diğer Görüşmeler: DENİZCİER Konferansa katılan diğer sendikacılar ile çeşitli vesilelerle ve özellikle konferans delegeleri için TUC tarafından verilen resensiyonda ikili görüşmelerde bulunarak gerek Türkiye'deki durum ve gerekse Vize konusunda TÜRK-İŞ'in görüşlerini açıklamıştır.

ILO YÖNETİM KURULU TOPLANTISI:

ILO Yönetim Kurulu 214. toplantısını 10-21.Kasım.1980 Tarihleri arasında Cenevre'de yapmıştır. Bu toplantıya Yönetim Kurulunun işçi yedek üyesi olan Kutay AKSEL katılmıştır.

Türkiye'de sendikal ve teşkilatlanma hürriyetinin ihlâl edildiği konusunda 12 Eylül'den önce ve sonra toplam 6 şikayetin gündemde bulunması nedeniyle önem taşıyan bu toplantıda ICFTU kesiminin desteği, Genel Başkan DENİZCİER ile ICFTU Genel Sekreteri Otto Kersten'in yukarıda belirlenen Londra'daki görüşmeleri sonucu sağlanmıştır. 15.Kasım.1980 Cumartesi günü ICFTU kesiminin kendi arasında yaptığı toplantıya Genel Sekreter Otto Kersten ile Genel Sekreter Yardımcısı J.Vanderveken de katılmışlardır. Toplantının açılışında ICFTU'nun genel sekreteri ILO'yu ilgilendiren konular arasında Türkiye'nin de bulunduğu temas etmiş ve konuyu DENİZCİER'le Londra'da görüştüğünü, şimdi önemli olan durumun demokrasiyi ülkede en kısa zamanda yeniden kurmak olduğunu ifade ile TÜRK-İŞ'in sürdürmekte olduğu olumlu çalışmalarını desteklemek gereğine işaret etmiştir. Kersten konuşmasının sonunu "Türkiye'nin bir Sili olmadığını kabul etmemiz gerekir." demiş ve TÜRK-İŞ temsilcisine söz verilmesini istemiştir. ILO İşçi Grubu Başkanı J.Morris bunun üzerine TÜRK-İŞ Temsilcisine söz vermiştir. Temsilcimiz konuşmasında Türkiye'deki gelişmeleri daha ziyade ILO açısından ele alarak şikâyetlerin iyi değerlendirilmesi gereğine temas etmiş,

ve "Sendikal çalışmalarından dolay" tutuklandıkları iddia edilen ve ILO nezdinde şikâyet konusu yapılan kişilerin aralarında 274-275 Sayılı yasalarda olmak üzere çeşitli yasalar çerçevesinde suç işlediklerini ve bu nedenle şikâyet konularının geçerli olmadığını açıklamıştır. TÜRK-İS Genel Başkanının Hükümet başkanı ile yaptığı görüşme ve bu görüşme sonucu işçi haklarının teminat altında olduğuna dair Başbakanın verdiği güvenceyi açıklayan TÜRK-İS Temsilcisi şikâyetlerin maksatlı olduğunu vurgulayarak ICFTU kesiminin konuya bu açıdan yaklaşmasını talep etmiştir.

17.Kasım.1980 Pazartesi gün" saat 10.00'da toplanan ILO işçi Grubunda Türkiye ile ilgili şikâyetlere gelindiğinde, bir süre önce isim değişikliği yaparak Dünya İşçileri Konfederasyonu (WCL) adını alan eski Hristiyan İşçi Konfederasyonunun temsilcisi J.Robel söz alarak Türkiye'de sendikacıların tutuklandığını, kendilerine işkence yapıldığını ve bu sendikacılardan şerefleri üzerine bir daha sendikacılık yapmayacaklarına dair belge imzalanmaya zorlandıklarını bu konuda kendilerine gelen raporlardan büyük endişe duyduklarını ifade etmesi üzerine usul hakkında söz isteyen TÜRK-İS Temsilcisi WCL Temsilcisinin sözünü keserek bu tür ithamların ve raporların asılsız olduğunu, hangi kaynağa dayanarak ifade edildiğinin belirtilmesi ve delil gösterilmesi gereği istenerek grup başkanından J.Robel in sözünün kesilmesi istenmiştir.

Oturum Başkanı J.Morris TÜRK-İS Temsilcisinin talebini uygun görerek WCL Temsilcisinin sözünü kesmiş ve şikâyetler ile ilgili gündem içinde konuşulmasını belirtmiştir. Bunun üzerine WCL temsilcisi Yönetim Kurulunun genel oturumunda Türkiye ile ilgili işçi grubu başkanının söz alması talebinde bulunarak konuşmasını bitirmiştir.

Türkiye ile ilgili görüşme 20.Kasım.1980 Perşembe günü yapılmıştır. "Teşkilatlanma Hürriyeti Komisyonu Raporu" görüşülürken Türkiye ile ilgili bölüm hakkında işçi grubu başkanı J.Morris söz alarak ülkede 700'e yakın sendikacının tutuklu olduğunu, bu kişilerin ne ile suçlandıklarının belirtilmesi gereğine isaretle Türk Hükümetini 87 ve 98 Nolu ILO Sözleşmelerinin hükümlerine uymaya davet etmiş ve ne ile suçlandıkları belirtilmemiş sendikacıların serbest bırakılmasını istemistir. Türkiye konusunda başka söz alan olmamış ve komisyonun yeni hükümetten şikâyetler konusunda bilgi talep ettiği şeklindeki önerisi aynen kabul edilmiştir. Grup Başkanı J.Morris daha önce TÜRK-İS Temsilcisine Genel oturum sırasında söz alarak WCL Temsilcisinin söz almasını engelleveceğini ifade ettiğini bilginize sunmak isteriz.

İcra Kurulumuz ülkemizdeki durum nedeniyle ILO'da Subat/1981 Yapılacak 215. Yönetim Kurulu toplantısı ile Haziran/1981'de yapılacak 67. Genel Konferansına şimdiden iyi ve etkin bir biçimde hazırlanması için girişim ve çalışmalara başlamıştır.

ICFTU İCRA KURULU TOPLANTISI

ICFTU İcra Kurulunun 76. toplantısı 24-28 Kasım 1980 tarihleri arasında Brükselde yapılmıştır. Bu toplantıya İcra Kurulunun asil üyesi olan Türk-İş Genel Başkanı İbrahim Denizcier ile teknik müşavir olarak Kutay Aksel katılmışlardır.

Komisyon Çalışmaları:

Türk-İş Genel Başkanı, ICFTU İcra Kurulunun "Ekonomik ve Sosyal Sorunlar Komisyonu" üyesi sıfatıyla bu Komisyonun çalışmalarına 25 ve 26 Kasım 1980 günleri katılmıştır.

Komisyonunda 1981 Dünya Ekonomik Durumu ICFTU görüşü ele alınmış ve her yıl ICFTU tarafından yayınlanmakta olan bu rapor, bu yıl genellikle işsizlik ve istihdam sorunlarına ağırlık veren bir biçimde kabul edilmiştir. Toplantı sırasında söz alan Türk-İş Temsilcisi özellikle işsizlik konusunda ICFTU'nun dünya çapında ILO ile ortaklaşa bir girişimde bulunması gereğine işaret etmiş ve Haziran 1981 de yapılacak olan sanayileşmiş ülkeler dünya zirve konferansında, bir önce yapılan Venedik Zirve toplantısında olduğu gibi ICFTU'nun özellikle işsizlik ve istihdam konularında girişimlerde bulunmasını belirtmiştir.

Ayrıca Komisyonunda Türkiyedeki son durum nedeniyle toplu iş sözleşmelerinin bitirilmesiyle ilgili bir soruya cevaben faaliyetten men edilmiş sendika üyeleri de dahil olmak üzere 12 Eylül öncesi imzalanmış benzer sözleşmelere eşit sözleşmelerin en kısa zamanda bitirilmesi için Türk-İş'in hükümet nezdinde girişimlerde bulunduğu açıklanmıştır.

İcra Kurulu Toplantısı:

ICFTU İcra Kurulu 27-28 Kasım 1980 tarihlerinde toplanmıştır. Gündem gereği 1983 yılında yapılacak 13. ICFTU Dünya Genel Kurulunun Kanada Konfederasyonu'nun (CLO) vaki daveti üzerine Kanada'nın Ottawa şehrinde yapılması kararlaştırılmıştır. Ekonomik ve sosyal işler Komisyonu tarafından son şekli verilen 1980 li yıllarda uygulama programı görüşülerek kabul edilmiştir. Bu uygulama programı yakın bir gelecekte Türkçeye tercüme ettirilerek Genel Başkanlıklara dağıtılacaktır.

İcra Kurulu çeşitli bölge ve ülkelerdeki son gelişmeleri ve sendikal durumu gözden geçirmiştir. Latin Amerika'da genel durumun değerlendirilmesinden sonra Arjantin, Bolivya, Şili, Paraguay, Uruguay, El-Salvador ile Guatemala'daki gelişmeler konusunda geniş bilgi verilmiş ve ICFTU'nun Latin Amerika'da dikta rejimlerine karşı çalışmalarını ./...

sürdürmesi karara bağlanmıştır. Afrika Kıt'asındaki gelişmeler konusunda özellikle 15-20 Ekim 1980 tarihleri arasında Mogadişu şehrinde yapılan Afrika Sendikalar Birliği (OATUU) Genel Kurulu ele alınmıştır. Bilindiği üzere, Afrikalı sendikacılar tüm mevcut uluslararası konfederasyonlardan ayrılarak, ayrı bir konfederasyon hüviyeti alma yolunda girişimlerde bulunmaktadır. Bu girişimler özellikle Dünya Komünist Sendikaları Federasyonu (WFTU) tarafından da desteklenmektedir. WFTU çeşitli Afrika ülkeleri konfederasyonlarının ICFTU'dan ayrılmalarını sağlamak amacıyla OATUU'nun bu girişimlerini, yapılan genel kurulda yoğun biçimde desteklemiş ancak başarılı olamamıştır. Genel Kurul ICFTU üyesi Afrikalı Konfederasyonların OATUU üyeliğinin devamına karar vermiş ve ayrıca ICFTU ile iyi ilişkiler ve işbirliği içinde bulunan D.Akumu'yu yeniden Genel Sekreterliğe seçmiştir. İcra Kurulu özellikle Tunus'taki son gelişmeleri gözden geçirmiş ve bu konuda ICFTU girişimlerinin devamını kararlaştırmıştır. 6-7 Kasım 1980 tarihlerinde Londra'da yapılan ve Türk-İş'in de davetli olarak katıldığı Uluslararası Irk Ayrımı Konferansı sonucu hazırlanan taslak Sendikal Uygulama Programı görüşülerek bazı küçük değişikliklerle aynen kabul edilmiştir. Asya kıtasındaki sendikal gelişmeler özellikle Güney Kore ve Siri Lanka'daki durum ele alınarak görüşülmüştür. İcra Kurulu Güney Kore'ye bir delegasyon gönderilmesini karara bağlamıştır. Aynı şekilde Sri-Lanka'ya da bir heyet gönderilmesi İcra Kurulu tarafından uygun görülmüştür. İcra Kurulu ayrıca Polonyadaki son gelişmeleri ele aldıktan sonra 1980 Dünya Ekonomik Durumuna Bakış Raporunu müzakere ederek kabul etmiştir. Bu rapor çerçevesinde sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bugün için karşılaştıkları en büyük sorun olan işsizlik ve istihdam konularında Mart 1981 de Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de ICFTU tarafından bir Uluslararası Sendikal Konferansın toplanmasına ve bu toplantıya üye kuruluşların en üst düzeyde katılmaya çağrılmasına karar verilmiştir. İcra Kurulu çeşitli komisyon raporlarını görüşerek karara bağlamış ve bu arada Birleşmiş Milletler ile ona bağlı Özel İhtisas Kuruluşları ve bu kuruluşlar arasında sendikalar ve işçiler açısından büyük önem taşıyan ILO düzeyindeki çalışmalarını gözden geçirerek onaylamıştır.

Bilindiği üzere Haziran 1981 de yapılacak 67. ILO Genel Konferansından ILO Yönetim Kurulu için yeniden seçim yapılacaktır. ICFTU bu seçimlerde Afrika'lı işçi delegelerinin desteğini sağlayarak başarıya ulaşmaktadır. Önümüzdeki seçimlerde de ortak bir liste hazırlayarak ./...

işbirliği yapılması konusunda prensip anlaşmasına varıldığı Genel Sekreter Otto Kersten tarafından açıklanmıştır.

Türkiye Gündemin 9. Maddesinde Ele Alınmıştır. Ülkemiz ve Türk-İş ICFTU Sekretervası tarafından hazırlanmış bulunan Türkiye ile ilgili dokümanlarda ilk olarak 12.Eylül.1980 Tarihinde ICFTU Genel Sekreterinin Millî Güvenlik Konseyi Başkanına çektiği telrafa yer verilmiştir. Bu telgrafın Türkçe tercümesi aşağıdadır.

"Sayın Orgeneral Kenan EVREN
Millî Güvenlik Konseyi Başkanı
ANKARA/TÜRKİYE

Hür dünyadan yetmiş milyon işçiyi temsil eden ICFTU SON hadiselerden derin bir rahatsızlık duymakta ve her şart altında vazgeçilmez olan teşkilatlanma hakkının korunmasını ve özellikle ILO uluslararası sözleşmelerinde yer alan sendikal haklara bütünüyle saygı gösterilmesini talep eder. ICFTU demokrasinin düşmanı olan siyasi şiddet hareketlerini nefretle kınamaktadır. Ancak, suçlu oldukları kanıtlanmış kişilerin tevkif edilmeleri gereğine işaretler sendikacıların tevkif edilmelerini protesto etmekteyiz. Demokrasi sadece demokratik yollardan korunabilir ve bu nedenle Türkiye'de süratle demokratik usulün yeniden tesisini talep etmekteyiz." O.Kersten

Raporda bu telrafa cevaben Millî Güvenlik Konseyi adına çekilen 15.Eylül.1980 Tarihli telrafa da yer verilmiştir. Bu telgraf metni aşağıdadır.

Sayın Otto Kersten
ICFTU Genel Sekreteri
Brüksel-BELÇİKA

Telgraf mesajınıza cevaben demokrasiye ve onun kurumlarına samimi inanmış kişiler olarak Türkiye'de sendikal hakları ortadan kaldırma gibi herhangi bir niyet ve düşüncemiz olmadığını belirtmek isterim. Ancak, ekonomik güçlüklerimizi çözmek amacıyla arzu edilen üretim düzeyine ulaşabilmek için geçici olarak grev ve lokavt hakkını ertelemek zorunda kaldık. Bu hakların son zamanlarda ülkemizde kötüye kullanılmasının Türk Ekonomisi üzerinde ciddi zararlara yol açtığını herkesin kabul edeceğine inanmaktayız. Diğer taraftan bu kararı alırken işçilerin hayat seviyelerinin yükseltilmesi gereğine inanmış kişiler olarak işçilerin son almakta oldukları ücretlere %70 oranında bir artış uygulanması kararını almış bulunuyoruz. Bu artışın işçilerin beklemekte oldukları artıştan daha yüksek olduğuna işaret etmek isteriz.

Ayrıca sadece suç işledikleri belirlenen sendikacıların tutuklanmış olduğuna dikkâtinizi çekerim. Konsevimiz tarafından açıklanmış olduğu üzere

.../.

bu kategoriyeye girmeyen işçilerin ekonomik ve sosyal haklarına tam bir saygı gösterilmekte ve bu haklar devlet güvencesi altında bulunmaktadır. Bugünden sonra görevimizin gerek işçiler ve gerekse işverenler için sendikal çalışmaları daha sağlam ve çıkarlarını koruyucu biçimde düzenlemek olduğuna sizleri temin ederim. Türkiye'nin taraf olduğu ILO Sözleşmelerine, taahhütlerimize ve anlaşmalarımıza tam olarak saygılı olduğumuzu beyan ederim.

Orgeneral Haydar SALTİK
T.C.Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri

Rapor ayrıca Türkiye'de silahlı kuvvetlerin yönetime el koymasının kaçınılmaz olduğunu belirlemiş ancak sayıları kesin bilinmeyen sendikacıların tutuklandığına ve bu sendikacıların ne ile suçlandıklarının belli olmadığına temas etmiştir. Rapor ayrıca siyasî partilerin parlamentoyu çalışamaz duruma getirdiklerine işaret etmekle beraber genel seçimlerin yakın olduğunu ve bu nedenle silahlı kuvvetlerin yönetime el koymasının erken olduğu fikrine yer vermiştir. 703 Sendikanın faaliyetten men edilmiş olduğunu belirleyen rapor 13 Ekim günü ICFTU Genel Sekreterinin MGK'ye bir telgrafla başvurduğunu ve ne ile suçlandıkları belirtilmeyen sendikacıların serbest bırakılmasını talep ettiklerini ifade ile yeni yönetimin ülkede Devlet Güvenlik Mahkemeleri oluşturmayı düşündüğünü vurgulamıştır. Ayrıca, raporda 26-28.Ekim.1980 Tarihleri arasında TÜRK-İŞ'i ön temas için ziyaret eden ICFTU Bölüm Başkanı P.DE.Jonge'nin görüşlerine yer vermektedir. Bu görüşler arasında TÜRK-İŞ Genel Sekreteri'nin askeri yönetim tarafından oluşturulmuş ve onun emrinde çalışan bir hükümette yer almasının sakıncaları da bulunmaktadır. Raporun sonunda TÜRK-İŞ Genel Başkanının 18.Eylül.1980 Tarihinde ICFTU ile diğer büyük Konfederasyonlara gönderdiği geniş açıklama mektubu ile 11.Ekim.1980 Tarihli Başbakan Bülent ULUSU ile İcra Kurulumuzun yaptığı görüşmeler konusunda bilgi veren mektupları tam metin olarak verilmiştir.

Bu mektuplar bilginiz için aşağıdadır.

Sayı: 80/2791

18.Eylül.1980

Sayın Otto Kersten

ICFTU Genel Sekreteri

Brüksel-BELÇİKA

Aziz Kardeşim Kersten,

Bildiğiniz üzere 12.Eylül.1980 Cuma günü Türk Silahlı Kuvvetleri kendi kumanda zinciri içinde ülke yönetiminin bütününe el koymuş bulunmaktadır.

Bu hareket Güney Amerika, Afrika veya ortadoğu ülkelerinde sık sık

.../.

görülen bir askerî darbe veya ihtilâl olmayıp tam onların aksine Türk Demokrasisini kurtarmak ve daha sağlam ve işler temeller üzerine oturtmak için yapılmıştır.

Asağıda bazı önemli sebeplerini açıkladığımız gibi Türk Silâhlı Kuvvetleri, Genel Kurmay Başkanı Org. Kenan EVREN Başkanlığında kuvvet kumandanlarından oluşan bir Millî Güvenlik Konseyi oluşturarak sivasilerin darbesine uğrayan Türk Demokrasisini kurtarmak ve daha yeni, işler ve demokrasiyi koruyucu temelleri belirlemek üzere ülke yönetimine bütünüyle el koymak zorunda kalmışlardır.

Türkiye'de bugün için hür hakimlerin ve bağımsız yargı organlarının görev yaptığını ve faaliyetlerini her türlü müdahaleden uzak tamamen açıkca yürüttüklerini ifade edebilir. Örneğin Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve tüm mahalli mahkemeler ile Cumhuriyet Savcılarını normal görevlerini sürdürmektedir.

Ülkede tam bir basın özgürlüğü mevcut olup, müessese olarak işlemektedir. Çok sivri uca bulunan gazeteden başka tüm basın organları tüm görevlerini sürdürmektedir.

Kanunlar ve Ana Tüzükleri ilkeler çerçevesinde amaçlarını aşmış ve Anayasa dışına taşmış belli ölçüde anarşi ve teröre karıştığı ve yataklık yaptığı saptanan tüm dernekler kapatılmıştır. Kurulduğu andan beri demokrasiye, hür parlamenter ve ana nizamına tam bağlı olan ve yasalar ile Ana Tüzükündeki ilkeleri doğrultusunda çalışmalarını sürdüren TÜRK-İS bütün teşkilâtı ile avaktadır. Bu arada yeni getirilen bir ara dönemin bazı tahditleri ve sınırlamaları mevcut olup bunun da geçici olduğu bizzat en yetkili kişi tarafından açıklanmıştır. TÜRK-İS ülkemizde daha sağlıklı bir demokratik rejim ve kanun hakimiyeti için bu geçiş dönemindeki sıkıntıları göğüslemeye ve bunları akli selim ve soğukkanlılıkla karşılamaya kararlıdır.

Sendikal alanda ise kapatılan ilk konfederasyon daha önceleri sizlerle müteaddit defalar belirttiğimiz nedenlere dayanmaktadır. Bunlardan DİSK özellikle son yıllarda izlediği tüm politika, eylem ve örgütlendiği tüm işlemleri ile bir işçi kuruluşu olmaktan çıkmış ve ancak sendikal yasaların tanımış olduğu hak ve özgürlükten yararlanarak anarşiyi tümüyle finanse eden, anayasal düzeni yıkıp demokrasiyi yok etmeyi amaçlayan bir çizgide ve kendi paralelinde olan vasa dışı örgütlerle işbirliği yaparak ve bu arada sizin de yakından bildiğiniz gibi WFTU ile sıkı işbirliği kurup onun üyeliğine yaklaşan tutum içine girmesi nedeniyle kapatılmıştır.

İkinci kuruluş olan MİSK ise aynen DİSK'in aşırı sol'da yaptığı tüm faaliyetleri aşırı Sağ'da yapan ve tamamen bir siyasi partinin yan kuruluşu olarak çalışmaları nedeniyle kapatılmıştır. Üçüncü kuruluş Hak-İs ise aynen diğer iki kuruluş gibi sendikacılık yerine tamamen bir siyasi partini

gerici ve irticaî amaçlarına hizmet için kurulmuş, laiklik ilkesine aykırı bir politika izlemiş idi. Tüm bu Konfederasyonlar kendi sivasî emellerine sendikacılığı alet etmeleri nedeni ile kapatılmışlardır.

Türkiye'deki olayları maksatlı ve aynı siyasî emellerin devamı olarak kötüleyici bir biçimde Avrupa'ya vayan haber kaynaklarından değil yukarıdaki açıklamalarımız ve ilişikteki Millî Güvenlik Konseyi Başkanının 12 Eylül ve 16 Eylül öünkü konuşmalarının İngilizceye çevrilmiş tam metinleri incelenmek suretiyle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Olayların gelişmeleri hakkında sizlere bilgi vermeye devam edeceğiz. İlişikte sunmuş olduğumuz metinlerden de yararlanılarak görüşlerimizin sizin aracılığıınız ile başta Batı Avrupalı olmak üzere ilöili ICFTU Üyesi konfederasyonlara ve uluslararası işkolu federasyonlarına (ITS) ulaştırılmasını önemle rica eder, bu vesile ile en iyi dileklerimi sunarım.

Saygılarımla
İbrahim DENİZCİER
GENEL BAŞKAN

Başbakan ULUSU ile yapılan görüşmeden sonra yazılan mektup aşağıdadır:
Sayı: 80/3031 11.Ekim.1980

Savın Otto Kersten
ICFTU Genel Sekreteri
Brüksel-BELÇİKA

Aziz Kardesim Kersten.

18 Eylül Tarihli ve 80/2791 Sayılı mektubuma ek olarak Türkiye'deki son gelişmeler konusunda size bilgi vermek isterim.

TÜRK-İŞ İcra Kurulu dün Başbakan Savın Bülent ULUSU'yu ziyaret ederek Türkiye'de çalışma hayatını ilgilendiren acil ve önemli sorunları görüşmüştür. Bir saat 15 Dakika süren bu toplantıda askıda bulunan toplu iş sözleşmeleri ele alınmış ve bunların tümünün en kısa zamanda sonuçlandırılması talep edilmiştir. Bildiğiniz üzere Millî Güvenlik Konseyi'nin ilk kararlarından biri avans mahiyetinde kamu ve özel sektörde sözleşmeleri tamamlanmamış işçilere %70 oranında bir ücret artışı verilmesi olmuştur. Görüşme sonucu askıda kalan sözleşmelerin, 1980Yılı başlarında sonuçlandırılmış sözleşmeler emsal alınarak ve %70 ücret artışı taban olmak üzere en kısa zamanda sonuçlandırılması kararlaştırılmıştır. Diğer taraftan ülkenin ekonomik, sosyal ve iş hayatı gözden geçirilerek yapılması gerekli yasal düzenlemeler üzerinde durulmuştu. Bu görüşmede Başbakan mevcut işçi ve sendikal haklardan gerive bir dönüş olmayacağı konusunda güvence vermiştir. Diğer taraftan Millî Güvenlik Konseyi Sıkıyönetim Kumandanlıklarına gönderdiği bir genelge ile 12 Eylül'den sonra faaliyetten men edilen tüm sendika ve derneklerin durumlarının incelenmesini ve mevcut yasalar ile kendi ana tüzükleri dışında çalışmalarda bulunmamış olanların açılmalarına izin verilmesini istemiştir. Bu tür sendika ve derneklerin durumları bağımsız sivil

yargı organlarınınca incelenmekte olup mevcut yasalar çerçevesinde normal işlemler yapılmaktadır. Diğer taraftan Millî Güvenlik Konseyi faaliyetten men edilmiş bulunan tüm sendika ve derneklerde çalışanların ücret ve benzeri diğer haklarının kendilerine hemen ödenmesi konusunda karar almıştır.

Bu bilgilerin tüm üyeniz kuruluşlar ile işkolu meslekî federasyonlarına (ITS) ulaştırılmasını ve yanlış ve maksatlı olarak yayılmakta olan ve özellikle Batı Avrupa'da yoğun bir biçimde sürdürülen propaganda itibar edilmemesini rica ederim. Gelişmeler hakkında sizlere bilgi vermeye devam edeceğim. En iyi dileklerle.

Saygılarımla
İbrahim DENİZCİER
GENEL BAŞKAN

ICFTU Raporu aşağıdaki dört konuda İcra Kurulunun karar almasını talep ederek sonuçlanmaktadır:

a) İcra Kurulu ICFTU Genel Sekreterinin izlediği politikayı onaylamaya ve Türkiye'de en kısa zamanda demokrasive dönüş ile insan ve sendikal haklara tam saygı gösterilmesine ve ayrıca tutuklu sendikacıların en kısa zamanda ne ile suçlandıklarının belirlenerek bağımsız yargı organları önüne çıkarılmaya ve bu konuda ilisikteki bildiriye müzakere ile kabule davet olunur.

b) İcra Kurulu ayrıca Genel Sekretere aralarında ITS temsilcilerinin de bulunduğu bir delegasyonu Türkiye'ye göndererek hapsede bulunan sendikacılar da dahil olmak üzere Türkiye'deki sendikal ve insan haklarını mahallinde incelemeye ve bu konuda gelecek kurul toplantısına rapor vermeye davet olunur.

c) İcra Kurulu ülkede yapılacak olan çalışma ve sendikal yasaların değişikliklerini Genel Sekreterin yakinen izlemesini ve bu değişikliklerin genellikle kabul edilmiş teşkilatlanma hürriyetleri çerçevesinde olmasının; sağlanması konusunda genel sekretere talimat verir ve,

d) İcra Kurulu Türkiye'deki ICFTU üyesi TÜRK-İS'e çağrıda bulunarak Genel Sekreterlerinin askeriyenin emrindeki bir hükümette Bakan olarak görev alarak sendikal bağımsızlıklar ile bu hükümetin sorumluluğunun başa düşmayacağına ve bu konuya bir çözüm getirilmesini diler.

Görüşmeler Genel Sekreter O.KERSTEN'in raporda yer alan konularda kısa bir açıklama yapması ve yukarıda yer alan önerilerin aynen kabulünü istemesi ile başlamıştır. İlk olarak TÜRK-İS Genel Başkanı ve Kurulun asil üyesi İ.DENİZCİER'e söz verilmiştir. Önemli olması nedeniyle ICFTU'nun Türkiye konusunda kabul edilmesini istediği bildiri taslağı ile Genel Başkan DENİZCİER'in konuşmasının tam metinleri bilginiz için aşağıdadır.

.../.

Önemli Olması Nedeniyle ICFTU Dökümanlarında Yer Alan Türkiye ile İlgili Bildiri Taslağının Tercümesi Aynen Aşağıdadır.

TÜRKİYE'deki DURUM

12 Eylül 1980 tarihinden sonra askeriye'nin yönetimi devir almasından bu yana Türkiye'deki gelişmeleri inceleyen ICFTU İcra Kurulu ülkedeki insan ve sendika haklarına aykırı tutumdan büyük bir endişe duyduğunu belirterek bu haklara tam bir saygı gösterilmesini talep eder. Kurul özellikle tutuklu bulunan ve ne ile suçlandıkları belirtilmeyen sendikacılarla mahkemeye çıkartılmayan sendikacıların acilen serbest bırakılmasını talep eder. Ayrıca herhangi bir yasa dışı çalışmada bulunduğu ispatlanmamış sendikal kuruluşlar üzerindeki çalışma yasasının hemen kaldırılmasını ve bu sendikalara tam hürriyet içinde yeniden normal çalışmalarını sürdürme hakkının verilmesini talep eder.

Türkiyede siyasi şiddet hareketlerinin bir sorun olduğu ve ülkede demokrasinin devamına yönelik bu hareketlerle başa çıkılamadığı bilinmektedir. Ancak İcra Kurulu demokrasinin, demokratik yollarla savunulacağına kesinlikle inanmaktadır. Gerek Anayasa üzerinde ve gerekse sendikaları ilgilendiren yasalar başka olmak üzere tüm yasalarda yapılacak değişiklikler askeriye'nin kontrolündeki hükümet tarafından yapılmakta olup, ülkedeki insanların arzu, istek ve katkıları dışında olmaktadır. Bu durum aynı zamanda özel devlet güvenlik mahkemeleri kurulması ile de ilgilidir. Bu tür mahkemeler ister sivil, isterse askeri olsun, normal bir biçimde adaleti dağıtamayacak ve etki altında kalmaya açık olacaktır.

Ülkede süratle ve tam olarak demokrasiye dönüş ve demokrasinin normal kurallarına ulaşmak, insanların fikir ve söz hürriyeti, teşkilatlanma hürriyeti ve kişisel ve toplumsal diğer tüm hürriyetler ile basın hürriyetine sahip olmalarını sağlayacaktır. Bu nedenle İcra Kurulu Milli Güvenlik Konseyi ile onun kontrol ettiği hükümetten dizginleri bir an evvel demokratik olarak seçilmiş yönetime devretmesini talep eder.

./..

Türkiyede geçmişteki sıkıyönetim ve askeri yönetim uygulamaları maalesef gerek tutuklu bulunan kişilere yapılan muamele ve gerekse mahkemelerin arzu edilir biçimde olmadığını göstermektedir. Bugün için dahi hapishanelerde tutuklu bulunanlara çok kötü muamele edildiği ve bazılarının ölümle sonuçlandığı şeklinde raporlar gelmektedir. Bu nedenle mevcut yönetim işbaşında bulunduğu süre içinde hapishanelerin uluslararası kuruluşlarca ziyaret ve denetimi ile mahkemelere gözlemci gönderilmesini kabul etmelidir.

Ayrıca ICFTU ülkenin çalışma yasalarındaki her türlü değişikliği yakinen izleyecek ve bu değişikliklerin uluslararası alanda kabul edilmiş ve uygulanmakta olan teşkilâtlanma hürriyetiyle ilgili standartlara uygun olmasını sağlayıcı girişimlerde bulunacaktır."

Genel Başkan İbrahim DENİZCİER'in Konuşmasının Tam Metni
-----Aşağıdadır.-----

"Sayın Başkan, İcra Kurulunun Değerli Üyeleri,

İlk olarak Sayın Genel Sekreter O.Kersten'in iki kuruluş arasında bir görüş ayrılığı konusundaki beyanını hayretle karşıladığını ifade etmek isterim. Gerek Ekim ayı sonunda ülkemizi ziyaret eden ICFTU temsilcisi kardeşimiz Peter De Jonge ile ve gerekse Sayın Genel Sekreter O.Kersten ile Londradaki vaki görüşmelerimizde ülkemizdeki durumun geçmişi, şimdiki durumu ve TÜRK-İŞ'in girişim ve çalışmaları hakkında ayrıntılı görüşmelerde bulunmuş ve raporunu sizlere intikal ettirmiştir. Ayrıca Raporunuzun tetkikinden ve burada çeşitli üyelerle temasından edindiğim bilgiye göre aranızda bizleri iyi tanımayan kişiler bulunmaktadır. Bu nedenle yeni üye olduğum için sizlere kendimi ve teşkilâtımı tanıtmak istiyorum. Ülkemizde hür sendikacılık için 33 yıldır mücadele vermiş ve hiçbir zaman bu ilkelerden ayrılmadan şimdiki durumuma gelmiş bulunmaktayım. 1960 yılında askeri yönetim ile çalıştım. Askerleri iyi bilir ve tanırım. Daha önceleri siyasi partilerin söz vermesine rağmen TÜRK-İŞ'in ICFTU'ya üye olmasına izin vermediler. Askeri yönetimin 1 numaralı kararı ICFTU'ya üye olmamızı sağlamıştır. Hür sendikacılık için yapılan mücadele hiç bir yerde henüz bitmemiştir. Bu sürekli bir mücadeledir, ve devam edecektir. Ancak gerek ben ve gereken Türk-İŞ hiç bir zaman ICFTU ilkelerinden sapmamıştır ve sapmayacaktır. Ülkemdeki

./...

gelişmeleri bir süredir hepiniz de izlemektesiniz. Ayrıca raporda da bilgi verilmiş, ben sizlere bir tek şey söyleyim. Dünyadaki en büyük hürriyet yaşama hürriyetidir. Ülkemde bu yoktu. Türkiyede ben yaşamaktayım, hadiseleri sizler gibi dışarıdan değil, içinde yaşamaktayım, askeriye Türkiyede kan dökülmesini önlemek için son çare olarak yönetime el koymuştur.

Bu arada rapordaki birkaç yanlış da düzeltmek istiyorum. Ülkemizdeki normal seçimler Ekim 1981 de idi. Türk-İş'in defalarca tüm uyarı ve çağrılarına rağmen siyasi partiler ülkenin acil çözüm bekleyen diğer sorunlarında olduğu gibi, erken seçim konusunda da anlaşılmadı. En son olarak 3-6 Eylül tarihlerinde Ankara'da toplanan Türk-İş Yönetim Kurulu bildirisinde bu uyarı yenilenmiştir. Diğer taraftan, Devlet Güvenlik Mahkemeleri aynı zamanda ülkemizde hür sendikacılığın esaslarını getiren 1961 Anayasasının bir gereğidir. Daha önceleri de zaman zaman kurulmuş ve görev yapmıştır.

Sivil hükümette Genel Sekreterin Sadık Şide'nin görev alması konusunu burada yanlış değerlendiriyorsunuz. Herşeyden önce hükümetin dengeli olması için Şide'ye görev teklif edilmiştir. Hükümette işverenlerin temsilcileri vardır. Ülkeyi kurtarmak için işbaşına gelen bu hükümette bir işçi temsilcisinin bulunması bizler için şereftir. Diğer taraftan, uzun yıllar TÜRK-İŞ Çalışma Bakanlığına bağlı olan ve işçiler ile ailelerinin sosyal güvenliğini sağlayan hizmetlerin daha derli ve toplu olarak modern bir biçimde ayrı bir Bakanlık altında toplanmasını talep etmiştir. Bu talebimiz 1974 yılında gerçekleşmiş ve Şide bu Bakanlığın kurucusu olarak işçiler ve aileleri için sosyal güvenlik sağlayan modern ve yararlı bir sistem getirmiştir. Şimdi ise, siyasilerin elinde rayından çıkan ve işçiler ile ailelerine sosyal güvence sağlayacak fonların kanunsuz ve keyfi kullanılması sonucu Bakanlığı düzeltmek için göreve çağırılmıştır. Daha önceleri Bakanlık yapmış bir kişinin bugün yolsuzlukları nedeniyle sivil yüce divanda hesap vermeye çağırıldığına işaret ederim. Bakanlık konusunu TÜRK-İŞ İcra Kurulunda görüştük ve düşündük. Tüzüğümüz gereği Şide Genel Sekreterlik görevinden ayrılırsa geri gelemez. Sizlerde olduğu gibi ücretsiz izin veya vekâleten Genel Sekreterliği yürütmek bizim için mümkün değildir. Ayrıca sizin sendikacılığınız sisteminin dışında bizlerde en yetkili kişi Genel Başkandır. TÜRK-İŞ benim başkanlığında İcra Kurulumuzun yönetim ve denetimi altındadır.

Diğer taraftan Şide'nin kabinede görev alması gerek yıllardır Türk-İş'in siyasilerden talep ettiği çeşitli sosyal yasaların çıkartılmasında ve ayrıca çalışma yasalarımızın yeniden düzenlenmesinde Türk işçilerinin en büyük güvencesidir. Kendisi kabinede Bakanlığı ile ilgili konuların yanı sıra Ülkemizde tüm çalışanlara daha iyi bir hizmetin getirilmesi için çalışmalarda bulunmaktadır. Bir örnek olarak 26 Kasım tarihli Cumhuriyet Gazetesini göstereyim. Raporda yer aldığı gibi, Cumhuriyet gazetesinin kapanmadığını da bu vesile ile ifade ediyorum. Birinci sayfada Şide'nin tutumu hakkında haber yer almış bu konu ayrıca Başbakanla 10 Ekim günü yaptığım görüşmede de ele alınmıştır. Sayın Başbakan işçi hakları konusunda teminat vermiştir. Mevcut haklardan geriye dönüşün söz konusu olmadığını ve bu tür söylentilerin maksatlı çıkarıldığı bizlerce bilinmektedir. Bu nedenle sunduğumuz ek bilgi Raporda yer almaktadır.

Ülkemizde demokratik sendikacılığın yok edildiğinden söz edilmektedir. Kurulduğu gündünden beri yasalara saygılı Tüzüğü ve yasalar çerçevesinde çalışan TÜRK-İş bugün tüm teşkilâtı ile dindik ayakta ve demokratik sendikacılığı sürdürmektedir. Toplu sözleşmelerimiz devam ediyor, büyük üyelerimizden Yol-İş'in genel kurulu yakında yapıldı IFPAAW (Uluslararası Tarım ve Plântasyon İşçileri Federasyonu) ile Alman Konfederasyonunun Vakfı FES ve üyemiz Tarım-İş'in Uluslararası ortak semineri yeni bitti. Yönetim Kurulumuz ise mutad toplantısını 23 Aralık'ta yapacak. Ayrıca sizlere dağıttığımız ek bilgiye temas edeyim.

Bizler sadece kendi üyelerimiz için değil, ülkemizdeki tüm işçiler için çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Yeni alınan bu karar gereğince faaliyetten men edilmiş tüm sendikalara bağlı üyelerin ve dolayısıyla ailelerinin bekledikleri 450 bin işçiyi kapsayacak sözleşmeler yıl sonuna kadar bitirilecektir. Çalışmalarımız en kısa zamanda sivil demokrasiye dönmeyi süratlendirmek ve kolaylaştırmak için yapılmaktadır. Tüm bu çalışmalar demokrasiyi daha sağlam temellere oturtmak ve bir daha böyle bir müdahaleye imkân vermeyecek yasal düzenlemeleri yapmak içindir. Bu konuda ICFTU ile ona bağlı üye kuruluşların bizlere yardımcı olacağına inanmaktayız. Sizin bir üyeniz olarak bugün daha güçlüyüz. Eğer bir girişimde bulunmaya ihtiyacımız duysak ilk olarak biz sizlere başvururuz. Böyle bir başvuru olmadan konuyu tek taraflı ve dışarıdan değerlendirmek yanlış olacaktır. 18 Eylül tarihli mektubumla hepinize bilgi verdim. Türkiye bir Latin Amerika ülkesi

değildir, Türk ordusunu Cumhuriyeti koruma ve kollama görevi 1961 Anayasasının hükmüdür. Buraya bazı dostlarım mektuplar yazmışlar, benim yazdığım mektuplara sadece ICFTU, İsrail'den dostum Mechel, bağlı bulunduğum IWF (Uluslararası Gıda, Tütün ve İçki Federasyonu) Aro Genel Sekreteri Mathur ile üyeniz olmamasına rağmen AFL-CIO (Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu) başkanı Kirkland ile DGB (Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Başkanı Vetter cevap verdi. Durumumu ve sıkıntılarımı sordu. Diğer arkadaşlarım takıldıkları konuları bana sormadılar, doğrudan buraya getirdiler. İşte bu tutum beni ziyadesiyle üzmektedir. Beşin hükümlerle bizi yargılamaya kalkmanız ve bazı üye kuruluşların bu tür tutumları bu kuruluşlarla olan ilişkilerimizin değerlendirilmesini gerektirir.

Bildiriye kesinlikle karşıyım. Konu henüz burada görüşülmeden önceden bir Taslak Bildiri hazırlanmış, ben Temmuz ayı başında yapılan bir önceki ICFTU İcra Kurulunda Türkiyedeki durumu incelemek bizler ile diğer sendikal kuruluşlar arasındaki farkı yerinde belirlemek için bir heyet çağır-mıştık. Bu heyet gelmedi. Şimdi raporda Türkiyeye bir heyet gönderilmesi istenmekte. Kurul böyle bir karar alırsa Heyet gelsin, kendileriyle görüşmelerde bulunmaya ve istedikleri bilgileri vermeye hazırız. Ancak, bizim yetki ve gücümüzün ötekindeki talepleri için şimdiden bir garanti veremem.

Gündem maddesi Türkiye olduğuna göre uluslararası sendikacılığı ilgilendiren diğer önemli bir konuyu da Kurula getirmek istiyorum. Bildiğiniz üzere, çeşitli Avrupa ülkeleri Türklere vize uygulamaya başlamıştır. Bu uygulama Avrupa'da yasal olarak çalışan Türk işçileri ile yakınlarına büyük sıkıntılar ve güçlükler getirmektedir. Federal Almanya'nın vize uygulaması konusunu DGB Genel Başkanı kardeş Vetter ile aybaşında görüştüm. Olumlu bir biçimde konuya yaklaşım sağladık. Aynı şekilde Federal Almanya'nın vize uygulaması için gösterdiği nedenleri anlayışla karşılamaktayız. Fakat Benelüks ile Fransa'nın vize uygulaması için geçerli bir nedeni olmadığını da bilmekteyiz. Bu konuların bu ülkelerin Konfederasyonları ile karşılıklı görüşülmesi ve bu görüşmeler sonucu bir çözüm yolunun bulunması gerekmektedir. Temmuz ayı başında yapılan toplantıya verdiğim ve sizlerin kabul ettiği önerge çerçevesinde ICFTU Göçmen İşçiler Komisyonu toplantısının en kısa zamanda yapılmasını beklemekteyiz. Vize uygulamasının ayrıntılarını, yurt dışındaki işçilerimizin çeşitli diğer sorunlarının yanı sıra bu Komisyonda dile getireceğimizi ifade etmek isterim.

Aslında bu kadar uzun konuşarak vaktinizi almak istemezdim. Ancak ülkedeki son gelişmeleri ve sendikacılığımızın durumunu yanlış anlayarak, yanlış değerlendirmeler olduğu için uzun konuştum, bu açıdan özür diler, bana söz verdiğiniz için Sayın Başkan size teşekkür eder, Kurulun saygıdeğer üyelerine selamlarımı sunarım."

değildir, Türk ordusunu Cumhuriyeti koruma ve kollama görevi 1961 Anayasasının hükmüdür. Buraya bazı dostlarım mektuplar yazmışlar, benim yazdığım mektuplara sadece ICFTU, İsrail'den dostum Mechel, bağlı bulunduğum IWF (Uluslararası Gıda, Tütün ve İçki Federasyonu) Aro Genel Sekreteri Mathur ile üyeniz olmamasına rağmen AFL-CIO (Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu) başkanı Kirkland ile DGB (Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Başkanı Vetter cevap verdi. Durumumu ve sıkıntılarıma sordu. Diğer arkadaşlarım takıldıkları konuları bana sormadılar, doğrudan buraya getirdiler. İşte bu tutum beni ziyadesiyle üzmektedir. Beşin hükümlerle bizi yargılamaya kalkmanız ve bazı üye kuruluşların bu tür tutumları bu kuruluşlarla olan ilişkilerimizin değerlendirilmesini gerektirir.

Bildiriye kesinlikle karşıyım. Konu henüz burada görüşülmeden önceden bir Taslak Bildiri hazırlanmış, ben Temmuz ayı başında yapılan bir önceki ICFTU İcra Kurulunda Türkiyedeki durumu incelemek bizler ile diğer sendikal kuruluşlar arasındaki farkı yerinde belirlemek için bir heyet çağır-mıştık. Bu heyet gelmedi. Şimdi raporda Türkiyeye bir heyet gönderilmesi istenmekte. Kurul böyle bir karar alırsa Heyet gelsin, kendileriyle görüşmelerde bulunmaya ve istedikleri bilgileri vermeye hazırız. Ancak, bizim yetki ve gücümüzün ötekiindeki talepleri için şimdiden bir garanti veremem.

Gündem maddesi Türkiye olduğuna göre uluslararası sendikacılığı ilgilendiren diğer önemli bir konuyu da Kurula getirmek istiyorum. Bildiğiniz üzere, çeşitli Avrupa ülkeleri Türklere vize uygulamaya başlamıştır. Bu uygulama Avrupa'da yasal olarak çalışan Türk işçileri ile yakınlarına büyük sıkıntılar ve güçlükler getirmektedir. Federal Almanya'nın vize uygulaması konusunu DGB Genel Başkanı kardeş Vetter ile aybaşında görüştüm. Olumlu bir biçimde konuya yaklaşım sağladık. Aynı şekilde Federal Almanya'nın vize uygulaması için gösterdiği nedenleri anlayışla karşılamaktayız. Fakat Benelüks ile Fransa'nın vize uygulaması için geçerli bir nedeni olmadığını da bilmekteyiz. Bu konuların bu ülkelerin Konfederasyonları ile karşılıklı görüşülmesi ve bu görüşmeler sonucu bir çözüm yolunun bulunması gerekli olmaktadır. Temmuz ayı başında yapılan toplantıya verdiğim ve sizlerin kabul ettiği önerge çerçevesinde ICFTU Göçmen İşçiler Komisyonu toplantısının en kısa zamanda yapılmasını beklemekteyiz. Vize uygulamasının ayrıntılarını, yurt dışındaki işçilerimizin çeşitli diğer sorunlarının yanı sıra bu Komisyonda dile getireceğimizi ifade etmek isterim.

Aslında bu kadar uzun konuşarak vaktinizi almak istemezdim. Ancak ülkedeki son gelişmeleri ve sendikacılığımızın durumunu yanlış anlayarak, yanlış değerlendirmeler olduğu için uzun konuştum, bu açıdan özür dilerim; bana söz verdiğiniz için Sayın Başkan size teşekkür eder, Kurulun saygı-değer üyelerine selamlarımı sunarım."

İcra Kurulundaki Görüşmeler:

DENİZCİEP'in bu konuşmasından sonra Türkiye'deki durum konusunda müzakere acılmıştır. Söz alan Latin Amerika Bölge Sekreteri (ORIT) Del Pino ICFTU'yu ikili bir tutum ile itham ederek Latin Amerika'daki askerî yönetimleri şiddetle kınayan ve katı bir karşı tutum alan ICFTU Sekreteryasını Türkiye'deki yönetimi kınamadığı için eleştirmiştir. TÜRK-İŞ'in ICFTU Üyeliğinin "ülkedeki durum düzelinceye kadar askıya alınması talebinde bulunmuştur. İkinci olarak söz alan İtalyan İşçileri Konfederasyonu (UIL) Temsilcisi T.Carniti ise İcra Kuruluna bir mektupla başvurduklarını ve DENİZCİEP'in gerek 18 Eylül tarihli mektubundan ve gerekse kurulda yaptığı konuşmadan tatmin olmadıklarını ifade ile Türkiye'deki askerî yönetim ve TÜRK-İŞ kınanmazsa ICFTU'nun Latin Amerika'daki değerine göre düşeceğine ifade etmiş ve üyeliğimizin askıya alınması konusunu desteklemiştir. Aynı şekilde İspanyol İşçi Sendikaları Konfederasyonu (UGT) temsilcisi T.Simon da önceki konuşmacıları destekler biçimde söz almıştır.

Kanada İşçi Sendikaları Konfederasyonu (CLC) Temsilcisi J.Harker ise, TÜRK-İŞ'in Washington'da yapılan IMF Toplantısında "ülkedeki işçi hakları için nasıl mücadele verdiğini bizzat gördüğünü" belirterek Türkiye'ye bir heyet gönderilip durum incelendikten sonra İcra Kurulunda konunun görüşülmesini önermiştir. İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HISTADRUT) Genel Sekreteri G.Meichel ise, İtalyan UIL temsilcisine çatarak durumu bilmeden İcra Kuruluna yazılı başvurularda bulunmaların yersiz olduğunu ifade ile Türkiye ile TÜRK-İŞ'i yakinen tanıyan Türk Silâhlı Kuvvetlerinin neler yaptığını bilen bir kişi olarak konunun TÜRK-İŞ ile "ülkedeki askerî yönetim arasında çözümlenmesi gereğini" belirtmiş TÜRK-İŞ'in yardım ve desteğe ihtiyacı olursa ICFTU'ya başvuracağını belirtmesini olumlu karşıladığını söyleyerek bir heyet gönderilmesi tezini desteklemiştir. Lübnan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Temsilcisi G.Sacre ise ortadoğudaki durumu ve gelişmeleri Batı Avrupalı sendikacıların anlamakta güçlük çektiğini belirterek "Ben bir demokratım ama insan hayatı söz konusu olunca keşke Lübnanda da silahlı kuvvetler yönetime el koysaydı ve bu kadar kan dökülmeseydi" diyerek bir heyet gönderilip inceleme yapılmasını ve verilecek rapora göre gelecek toplantıda durumun değerlendirilmesini istemiştir. Hollanda Konfederasyonu (FNV) temsilcisi T.Etty ise kendisinin Türkiye'ye geldiğini TÜRK-İŞ ve DİSK ile görüşmelerde bulunduğunu belirterek tutuklu sendikacıların ne ile suçlandığının bilinmemesinden endişe duydıklarını belirterek Hükümette TÜRK-İŞ Genel Sekreterinin görev almasını, TÜRK-İŞ'in "ülkede sendikal çalışmalarını yasak eden askerî yönetimi desteklediği" manasında yorumladıklarını ifade etmiştir. İsveç Konfederasyonu (LO) temsilcisi U.Asp ise, tüm İskandinav üyeler adına görüşmelerin rapor dışına çıktığını işaret ederek söz almış ve raporda alınması istenen kararları olumlu karşıladıklarını, ancak DENİZCİEP konuşmasından sonra bildiri için vaktin erken

olduğuna dair bir kanaatin kendilerinde uyandığını ifâde ederek daha önce ICFTU Genel Sekreterinin MGK.na çektiği ve ICFTU Bültenlerinde yer alan telgraflara atıf yapılarak Türkiye konusunda Genel Sekreterin izlediği politikanın onanmasına, Türkiye'ye bir ICFTU heyeti gönderilerek durumun yerinde incelenmesine ve TÜRK-İŞ Genel Sekreterinin Bakanlar Kurulunda görev alması konusunun önem taşıyacağını belirterek bu konunun DENİZCİER tarafından TÜRK-İŞ İcra Kuruluna götürülmesini isteyen bir öneri paketi sunmuştur. Bu önerileri destekler mahivette söz alan İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) Genel Sekreteri L.Murray askerî yönetim altında TÜRK-İŞ'in çalışmalarını sürdürmesinin büyük önem taşıdığına işaretlerle bir kınama bildirisinin pratikte bir işe yaramadığını, ICFTU'nun yakın geçmişte diğer ülkelerde benzer durumlar için defalarca bildiri yayımladığını ancak bunun hür sendikacılığın geri getirilmesinde bir rol oynamadığını ifâde etmiştir. Söz alan ICFTU Genel Sekreteri O.KERSTEN ICFTU'nun yıllardır yerleşmiş bir ilkesi olan askerî yönetimlere karşı çıkıp kınamaları prensibini Türkiye'yi yakinen tanıyan, son yıllardaki gelişmeleri izleyen ve TÜRK-İŞ'in talebi üzerine yakın geçmişteki değişik hükümetler nezdinde girişimlerde bulunan bir kişi olarak ICFTU'nun MGK'na gönderdiği telgraflarda özellikle "Kınama" kelimesinin ver almadığına işaret ederek müzakereleri dinledikten sonra bildiriye geri aldıklarını ve TÜRK-İŞ ile temas ederek daha önce ICFTU'nun çeşitli ülkelerle ilgili programlarını da göz önüne alarak iki aydan sonra ki bir süre içinde aralarında ITS temsilcilerinin de bulunacağı bir heyetin Türkiye'ye gönderileceğini ifâde etmiştir. Kersten ayrıca Türkiye'ye gelecek heyetin tutuklu sendikacılar ile görüşmesinin de gerekli olduğuna işaret etmiştir. Son olarak TÜRK-İŞ Genel Başkanı İbrahim DENİZCİER belirtilen bazı görüşlere cevap vermek üzere söz almış ve şunları söylemiştir.

"Sayın Başkan, bazı konuları açıklığa kavuşturmak için beniden söz verdiğiniz için teşekkür ederim. Tüm açıklamalarıma rağmen halen bazı üyelerin bizleri anlamadıkları veya ne kadar caba gösterirsek gösterelim anlamak istemedikleri anlaşılıyor. Ülkemde tutuklanan tüm kişiler mevcut yasalar çerçevesinde işlem görmektedir. Burada sadece bir kuruluşun üzerinde ve onun yöneticilerinin tutuklanmasıyla ilgili sözler edilmekte. Diğer konfederasyonlar ve hatta bağımsız olan bazı sendikalar sizlerce sendika değildir? bu kişiler sizlerce sendikacı değildir?

Tutuklu sendikacılar çeşitli yasalar altında suç işledikleri gerekçeyle tutuklanmıştır. Her birisinin durumu incelenmektedir. Benim ülkemde de sizlerde olduğu gibi tahkikat safhası gizlidir. Ama tahkikat dosyası biten ne ile suçlandığını kendisine bildirilerek ve tüm savunma haklarından yararlanarak bağımsız sivil vargı organları önüne çıkmaktadır. Tahkikat sırasında suçlu olmadığı anlaşılan kişiler hemen serbest bırakılmaktadır. En son örneğini gazeteler de yazdı, sizlerin üzerinde durduğu

kurulus Istanbul'daki sivil Bakırköy İS Mahkemesinde vargılanıyor. Sendikalar Kanunu toplu sözleşme ve grev kanunu, Türk Ceza Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Dernekler Kanunu ile Sıkıyönetim Kanunu çerçevesinde çeşitli maddelere göre suçlu görülmektedir. Sizlere yıllarca ülkemizdeki çeşitli sendikal kuruluşların hangi çizgide olduğunu anlatmaya çalıştık.

Ben torna operatörü olarak çalışma hayatına ve sendikacılığa başladım. Tabanın desteği olmadan sendikacılık olmaz. Sizler gibi burada masa başında ne sendikacılık ne de salon sosyalistliği yaptım. Hür sendikacılığın, demokratik rejim içinde olacağını bildiğimiz kadar demokratik rejim olmadan da hür sendikacılığın var olamayacağını bilmekteyiz. Gelmeden önce Yol-İş Genel Kurulunda konuştum, beklediğimiz bazı sorunları dile getirdim. Üzerinde çalışmalarda bulunulan vergi adaleti gibi yasaları beklediğimizi ifade ettim. Daha önce de söylemistim, tutuklu sendikacıların hapiste ziyaret edilmesi konusunda sizlere bir garanti veremem. Bildiğim kadarıyla ancak aynı sovadını taşıyan yakınları ziyaret edebilmektedir. Son olarak sizlere durumu incelemeyen ve bilmeden yapacağınız girişim ve bildirilere karşı olduğumu bildirmek isterim. Heyet göndermekte ısrar ediyorsunuz, gelsinler incelesinler. Bizlerin kimseden gizlisi saklısı yoktur. Genel Sekreterimin kabinede görev alması konusuna bence çok fazla temas ettiniz, bu konu diğer ülkelerde devar. Sri Lanka'da, Jamaika'da olduğunu bilmekteyiz.

Burada yapılan tüm görüşmeleri, hissiyatınızı ve istediklerinizi elbetteki evvela İcra Kurulunda ve daha sonra 23 aralık'ta yapacağımız Yönetim Kuruluna götüreceğim. Girişimleriniz, üyeniz olan TÜRK-İS'in işini güçleştirecek biçimde değil, kolaylaştıracak biçimde olmalıdır. Hepinizden durumu gerçeklerin ışığı altında değerlendirmenizi ve maksatlı olarak yayılan yanlış bilgi ile yapılan propağandaya itibar etmemenizi dileyerek sözlerime burada son verir, saygılarımı sunarım."

DENİZCİLER'in bu konuşmasından sonra ICFTU İcra Kurulu Türkiye ile ilgili görüşmeleri tamamlamış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Türkiye ile ilgili ICFTU İcra Kurulu Kararı:

1. ICFTU İcra Kurulu üyelere sunulan dokümanın 9. Maddesinde yer alan ve ICFTU Genel Sekreterliğinin faaliyetlerini onaylamış ve Türkiye'de demokrasinin en kısa zamanda, insan ve sendikal haklara tam bir saygı gösterir biçimde kurulması için yaptığı çağrısı tekrarlamıştır.

2. ICFTU İcra Kurulu halen aralarında bir çok sendikacının da dahil olduğu gözetim altında tutulan herkesin ne ile suçlandıklarının belirtilmesini ısrarla talep etmektedir. Kurul Türkiye'de istikrarlı bir demokrasinin en kısa zamanda kurulmasına TÜRK-İS'in açık ve kesin katkısını memnuniyetle karşılamaktadır. İcra Kurulu askerî yönetim tarafından

oluşturulan hükümette bir TÜRK-İŞ yetkilisinin görev alması ile ilgili ICFTU İcra Kurulunda belirlenen şartları, kendi İcra Kurulunun dikkatine sunacağı konusunda TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından yapılan bevanı da memnuniyetle karşılar.

3. ICFTU İcra Kurulu, aralarında ITS temsilcilerinin de bulunduğu bir heyetin Türkiye'yi ziyaret ederek ülkedeki durumu inceleyip sonucu kurula bildirmek amacıyla düzenlemelerin yapılması konusunda Genel Sekretere talimat verir, ve,

4. ICFTU İcra Kurulu Türkiye'deki çalışma yasalarındaki muhtemel değişiklikleri yakinen izleyerek bu değişikliklerin genel olarak kabul edilmiş teşkilatlanma hürriyetinin temel unsurlarına uygunluğunun incelenmesi konusunda Genel Sekreteri görevlendirir.

DİŞ BÜLTEN:

TÜRK-İŞ'in Haziran ayında yayınlanmaya başladı ve Geçen Yönetim Kurulunda belirttiğimiz İngilizce Dış Bülten'e karşı ilgi her geçen gün artmaktadır. Bültenimizin dağıtım listesi ILO'dan temin edilen ve dünyadaki 146 ülkede kurulu tüm işçi konfederasyonları isim, adres ve bağlı oldukları üst kuruluşlar listesi gözönüne alınarak ve titizlikle incelenerek genişletilmiş bulunmaktadır. Türkiye ile TÜRK-İŞ ve ona bağlı kuruluşlarımız hakkında dışarıya bilgi veren bu bülten Konfederasyonumuza büyük bir malî külfet getirmesine rağmen daha da geliştirilerek yayınlanması ve dağıtımına devam edilecektir. Geçen toplantıdan bu yana Eylül, Ekim, Kasım sayılarımız yayınlanmış bulunmaktadır.

İÇ BÜLTEN:

Diğer taraftan Uluslararası alandaki önemli sendikal haberlerin Türkçe tercümelerinin verildiği TÜRK-İŞ İç Haber Bülteni Eylül-Ekim sayısı yayınlanmış ve Teşkilatımızın istifadesine sunulmuştur. Bu bültende özellikle Polonya'daki son gelişmelere verildiğinden incelenmesinin yararlı olacağına işaret etmek isteriz.

Uluslararası sendikal haberlere ver veren bu çalışmamızın sürdürüleceğine ve yararlı olduğuna inancımızı ifade etmek isteriz.

